

**Strategia Integracji
i Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Mieście i Gminie Sztum**

na lata 2014-2020

Sztum, wrzesień 2014

Opracował zespół

 Agencja Rozwoju Pomorza S.A.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	5
2.	Przesłanki do opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum	6
2.1.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	6
2.2.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.....	7
2.3.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego 2020	8
2.4.	Regionalne Programy Strategiczne	9
2.5.	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020	10
3.	Diagnoza stanu w obszarze polityki społecznej.....	12
3.1.	Jakość życia mieszkańców	12
3.1.1.	Długość życia	12
3.1.2.	Ochrona zdrowia i niepełnosprawność	15
3.1.3.	Edukacja i kultura	19
3.1.4.	Sport i rekreacja	26
3.1.5.	Komunikacja	28
3.1.6.	Rynek mieszkaniowy	31
3.1.7.	Usługi	33
3.2.	Sytuacja materialna mieszkańców	37
3.2.1.	Poziom dochodów, ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	37
3.2.2.	Świadczenia społeczne	43
3.3.	Rynek pracy	48
3.3.1.	Osoby pracujące w Mieście i Gminie Sztum.....	48
3.3.2.	Przedsiębiorczość mieszkańców Miasta i Gminy Sztum.....	49
3.3.3.	Bezrobocie w Mieście i Gminie Sztum.....	52
3.4.	Aktualny stan pomocy społecznej	57
3.4.1.	Kondycja sztumskiej rodziny.....	57
3.4.2.	Uzależnienia.....	60
3.4.3.	Przemoc w rodzinie	63
3.4.4.	Niepełnosprawność	67
3.4.5.	System pieczy zastępczej.....	72
3.4.6.	Bezdomność	74
3.4.7.	Seniorzy	77

3.4.8.	Polityka społeczna - pozostałe realizowane projekty.....	80
3.5.	Aktywność społeczna organizacji pozarządowych	89
4.	Analiza SWOT w obszarze społecznym	93
4.1.	Rodzina, młodzież, dzieci.....	94
4.2.	Osoby starsze i niepełnosprawne.....	99
4.3.	Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia	103
5.	Wizja, misja Miasta i Gminy Sztum w sferze społecznej	108
6.	Cele strategiczne i operacyjne	109
6.1.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (CS.1).....	111
6.2.	Aktywizacja mieszkańców (CS.2)	120
6.3.	Zintegrowanie i skutecznianie systemu pomocy społecznej (CS.3)	121
7.	Kluczowe projekty oraz potencjalne możliwości finansowania	123
8.	System wdrażania i monitoringu	126
9.	Spis tabel.....	128
10.	Spis wykresów	128
11.	Spis rysunków	130
12.	Spis rycin.....	130
13.	Bibliografia.....	131
14.	Spis załączników	131

1. Wprowadzenie

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum na lata 2014-2020 stanowi narzędzie ułatwiające lokalnym władzom prowadzenie skutecznej polityki społecznej. Pokazuje ona również innym podmiotom społeczno-gospodarczym, jakie działania będą realizowane w najbliższych latach, w których dziedzinach i obszarach mogą oni wesprzeć samorząd i stać się Partnerem w działaniach na rzecz osób potrzebujących wsparcia. Strategia powyższa ma za zadanie koordynację wszelkich działań podejmowanych przez wszystkie podmioty, by aktywność społeczna była efektywnie wykorzystana i odniosła jak najlepsze wyniki. Opracowanie Strategii obejmowało szereg analiz oraz konsultacje społeczne w formie ankiety. Strategia składa się z siedmiu części, w których podjęto następujące tematy:

- Spójność celów Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie kraju, województwa, Miasta i Gminy Sztum;
- Diagnoza obecnej sytuacji w obszarze polityki społecznej na terenie Miasta i Gminy Sztum;
- Analiza SWOT gminy w 3 grupach tematycznych:
 - Rodzina, młodzież, dzieci;
 - Osoby starsze i niepełnosprawne;
 - Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia;
- Określenie wizji, misji w sferze polityki społecznej dla MiG Sztum;
- Wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskazaniem wskaźników monitorowania strategii oraz projektów indykatorywnych (kluczowych dla polityki społecznej prowadzonej przez Miasto i Gminę Sztum);
- Propozycja systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii.

2. Przesłanki do opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum

2.1. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020) jest głównym dokumentem strategicznym, który określa priorytety i cele w obszarze rozwoju społeczno – gospodarczego Polski. Wytycza ona obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. SRK 2020 stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020.¹

Wizja państwa jest opisem wizerunku w odległej przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Jest to koncepcja pewnego modelu w przyszłości, w związku z tym wizję państwa została sformułowana następująco:²

Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo.

Wizja jest jednym z elementów strategii państwa, dla urzeczywistnienia zakreślonej wizji rozwoju państwa wskazuje się **cel strategiczny**.³

Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównowagony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Dokonany w SRK 2020 wybór trzech obszarów strategicznych (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna) oraz w ich ramach poszczególnych celów i priorytetowych kierunków interwencji pozwala na pokonanie wyzwań jakie pojawiają się przed państwem w najbliższych latach.

Sprawne i efektywne państwo charakteryzuje się przejściem od administrowania do zarządzania rozwojem, jest to model zaczerpnięty ze sposobu działania w innych krajach UE. Kolejnym zadaniem państwa do roku 2020 będzie zapewnienie środków na działania rozwojowe w sferze publicznej. Ostatnim z celów ogólnych dotyczących sprawnego i efektywnego państwa jest wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.⁴

Kolejnym obszarem strategicznym jest **konkurencyjna gospodarka**, obszar ten posiada siedem celów, które charakteryzują w jaki sposób gospodarka państwa ma być konkurencyjna względem gospodarek rozwiniętych lepiej niż gospodarka Polski. Obszar ten obejmuje cele związane z zasobami ludzkimi, sytuacją makroekonomiczną w kraju,

¹ *Strategia Rozwoju Kraju 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, wrzesień 2012r., s. 8

² *Ibidem*, s. 20

³ *Ibidem*, s. 27

⁴ *Ibidem*, s. 27

bezpieczeństwem energetycznym, które pozwoli na stabilny rozwój gospodarki nastawionej na innowacje oraz wykorzystanie technologii cyfrowych. Wszystkie te zagadnienia składają się na cele w obszarze konkurencyjnej gospodarki.⁵

Ostatnim obszarem, który wspiera realizację celu strategicznego jest **spójność społeczna i terytorialna**. W celu poprawy spójności społecznej i terytorialnej tworzone będą warunki do rozprzestrzeniania procesów rozwojowych zarówno w kontekście geograficznym – na różne obszary o słabszych potencjałach, jak i włączania w procesy rozwojowe tych, którzy pozostawali dotychczas tylko biernymi odbiorcami zachodzących zmian.⁶

Obszar strategiczny „Spójność społeczna i terytorialna” poprzez cel „Integracja społeczna” jest bezpośrednio powiązany z celami strategicznymi zawartymi w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum 2014-2020. Takimi celami operacyjnymi SRK 2020 są:

- Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych,
- Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, mają swoje odzwierciedlenie także w celach.

2.2. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd województwa, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Rozwój regionalny najogólniej rzecz ujmując można rozumieć jako trwały wzrost poziomu życia mieszkańców i potencjału gospodarczego w skali dużej jednostki terytorialnej.

Wizja rozwoju województwa pomorskiego jest długookresowym spojrzeniem na dany obszar.⁷

Pomorskie w roku 2020 to region:

- *trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;*
- *unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciom infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych;*
- *będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.*

Rozwinięciem i uszczegółowieniem wizji są cele strategiczne, które posiadają także cele operacyjne. Strategia wskazuje trzy **cele strategiczne**, mające charakter ogólny i określające

⁵ Ibidem, s. 29

⁶ Ibidem, s. 30

⁷ *Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*, Gdańsk, 2012r., s. 23

pożądane stany docelowe. Cele strategiczne obejmują sferę gospodarczą („Nowoczesna Gospodarka”), sferę społeczną („Aktywni Mieszkańcy”) oraz sferę przestrzenną („Atrakcyjna Przestrzeń”)⁸

Najistotniejszą z punktu widzenia interwencji publicznej cechą regionu są wyraźne i niekorzystne zróżnicowania przestrzenne w zakresie poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego, zwłaszcza między dynamicznie i wszechstronnie rozwijającym się Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta, a obszarami najbardziej od niego oddalonymi. Dysproporcje te przejawiają się różnym poziomem aktywności społecznej (m.in. edukacyjnej, kulturalnej, obywatelskiej) i gospodarczej. W związku z powyższym bazując na celach strategicznych opracowano cele operacyjne oraz działania, które mają na celu zmniejszenie dysproporcji.

Jeden z celów strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 dotyczy sfery społecznej mieszkańców województwa pomorskiego. Cel „Aktywni mieszkańcy” jest ściśle powiązany z celem strategicznym „Aktywizacja mieszkańców” zawartym w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum. Realizacja celu wpisuje się także w jeden z punktów wizji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

2.3. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego 2020

Zadaniem Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 (SPSWP 2014 – 2020) jest zweryfikowanie obranych kierunków w regionalnej polityce społecznej i zaplanowanie działań prowadzących do zbudowania nowego wymiaru integracji społecznej. Jest to niezbędne działanie biorąc pod uwagę zmiany demograficzne, gospodarcze oraz społeczno – kulturowe na terenie kraju. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.⁹

W dokumencie została przedstawiona **misja** Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020.¹⁰

Wysoka jakość życia mieszkańców wykazujących się dużą aktywnością społeczną i zawodową, realizowaną w atrakcyjnej przestrzeni oferującej w razie potrzeby odpowiednie wsparcie

Rozwinięciem misji SPSWP 2014 – 2020 są **cele strategiczne** jakie zostały przedstawione w dokumencie.¹¹

⁸ Ibidem, s. 29

⁹ Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020, Gdańsk, 2013r., s. 4

¹⁰ Ibidem, s. 17

¹¹ Ibidem, s. 18

Zostały wyznaczone 4 cele strategiczne, które wynikają z celów strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020:

- Właściwie funkcjonująca rodzina,
- Integrująca rola polityki społecznej,
- Aktywni seniorzy,
- Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne SPSWP 2014 – 2020 pełnią rolę wskazań dla działań związanych ze Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych. Tworząc działania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum głównym czynnikiem jaki należy wziąć pod uwagę jest aspekt społeczny. SPSWP 2014 – 2020 jest dokumentem, który w bezpośredni sposób wskazuje jakie problemy społeczne powinny być zaspakajane dzięki działaniom instancji niższego rzędu, czyli np. dzięki działaniom powiatów, gmin oraz miast.

Wszystkie wyżej wymienione cele strategiczne mają swoje odzwierciedlenie w celach dotyczących Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum 2014-2020.

2.4. Regionalne Programy Strategiczne

Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie (RPS *Aktywni Pomorzanie*) jest jednym z sześciu Regionalnych Programów Strategicznych Województwa Pomorskiego. RPS *Aktywni Pomorzanie* jest narzędziem w konkretyzacji i realizacji działań Samorządu Województwa Pomorskiego w takich obszarach jak: zatrudnienie, kapitał społeczny oraz edukacja.

Zakres tematyczny RPS *Aktywni Pomorzanie* został podzielony na trzy **cele operacyjne** i dziesięć **kierunków działań** Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego.¹²

¹² Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej *Aktywni Pomorzanie*, Gdańsk, 2013, s. 5

RPS Aktywni Pomorzanie – cele operacyjne oraz kierunki działań:

- *Cel operacyjny 1 – Wysoki poziom zatrudnienia:*
 - *Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych,*
 - *Wspieranie mikro i małych przedsiębiorstw,*
 - *Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego,*
- *Cel operacyjny 2 – Wysoki poziom kapitału społecznego:*
 - *Systemowe wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych,*
 - *Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych,*
 - *Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji,*
 - *Kompleksowa rewitalizacja i rozwoju przestrzeni publicznej,*
- *Cel operacyjny 3 – Efektywny system edukacji:*
 - *Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym,*
 - *Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3,*
 - *Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych).*

Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej *Aktywni Pomorzanie* jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań dla dokumentów niższego szczebla, dokumentem takim jest Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum. Wyżej wymienione cele zostały szczegółowo przeanalizowane oraz powiązane z celami zawartymi w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum na lata 2014-2020.

2.5. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum jest dokumentem podrzędnym względem strategii rozwoju miasta i gminy. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020 jest dokumentem wspomagającym działania samorządu terytorialnego. Dzięki przeprowadzonym analizom w dokumencie zostały przedstawione mocne strony, słabe strony Miasta i Gminy Sztum oraz szanse i zagrożenia płynące z otoczenia.

Sformułowana **wizja** Miasta i Gminy Sztum oznacza obraz przyszłego stanu jednostki samorządu terytorialnego, będący wyobrażeniem pożądanego przyszłości.¹³

Miasto i Gmina Sztum w 2020r. gminą wysokiej aktywności mieszkańców, pozytywnych zmian gospodarczych, trwałej poprawy jakości życia, wśród liderów zrównoważonego rozwoju gmin województwa pomorskiego.

¹³ *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020*, Agencja Rozwoju Pomorza, Gdańsk, 2013r., s. 109

Kolejnym istotnym elementem w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020 jest **misja**. Pełni ona rolę syntetycznego opisu sposobu postępowania w celu realizacji wizji.¹⁴

Misją Miasta i Gminy Sztum jest stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju konkurencyjnej gospodarki i kapitału społecznego, aktywizacja lokalnej społeczności oraz tworzenie dobrego klimatu dla lokalnej przedsiębiorczości. Gmina oferuje i promuje różnorodne produkty turystyczne tworzone w oparciu o jej walory przyrodniczo – kulturowe. Miasto i Gmina Sztum wyróżnia się atrakcyjną przestrzenią publiczną, dba o bezpieczne godne warunki życia jej mieszkańców.

Przedstawione w dokumencie obszary priorytetowe, cele strategiczne oraz cele operacyjne są rozwinięciem misji i wizji Miasta i Gminy Sztum. Na kolejnej stronie zostały przedstawione **obszary priorytetowe** wraz z przyporządkowanymi **celami strategicznymi**.¹⁵

- **Obszar priorytetowy 1 – Konkurencyjna gospodarka:**
 - Wysoka konkurencyjność przedsiębiorstw,
 - Różnorodna oferta turystyczna i kulturalna,
- **Obszar priorytetowy 2 – Prężny kapitał ludzki:**
 - Aktywni i zintegrowani mieszkańcy,
 - Efektywny system edukacji,
 - Lepsze warunki mieszkaniowe,
 - Bezpieczne otoczenie,
- **Obszar priorytetowy 3 – Efektywna przestrzeń:**
 - Rozwinięty transport,
 - Atrakcyjna przestrzeń w czystym środowisku,
 - Wydajne gospodarowanie energią.

Powyżej przedstawione cele strategiczne przedstawiają kierunki rozwoju Miasta i Gminy Sztum. Dokument jakim jest Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum musi być spójny z celami przedstawionymi w strategii rozwoju miasta i gminy. Cele strategiczne: Aktywni i zintegrowani mieszkańcy, Efektywny system edukacji, które zostały przyporządkowane do obszaru priorytetowego 2 – Prężny kapitał ludzki, są ściśle powiązane z celami strategicznymi: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, Aktywizacja mieszkańców, które zostały zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum na lata 2014-2020.

¹⁴ Ibidem, s. 110

¹⁵ Ibidem, s. 111

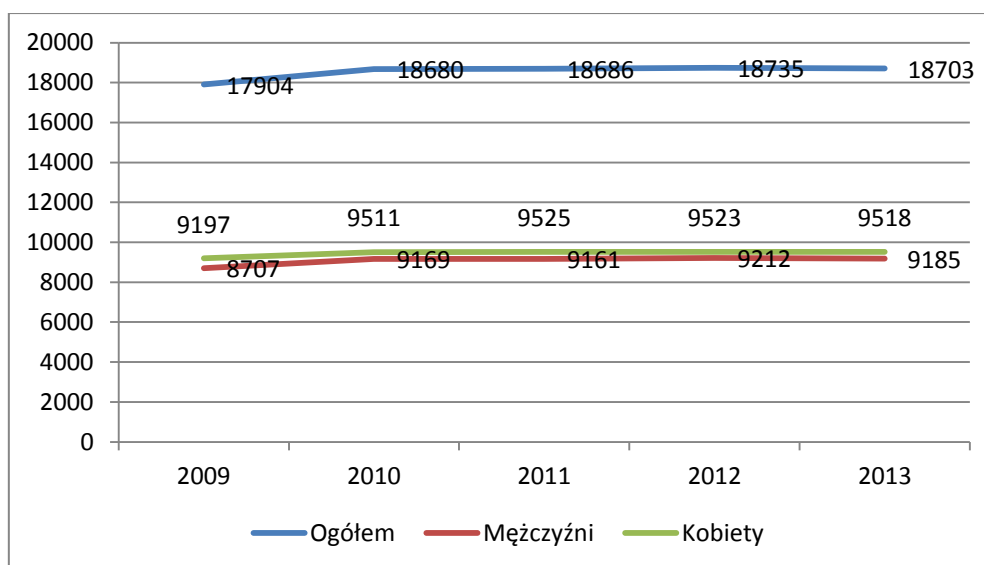
3. Diagnoza stanu w obszarze polityki społecznej

3.1. Jakość życia mieszkańców

3.1.1. Długość życia

Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum w roku 2013 wyniosła 18 703 osoby, co stanowiło 44% ogółu ludności powiatu sztumskiego oraz 0,81% ogółu ludności województwa pomorskiego (dane GUS, 2013). Gęstość zaludnienia w Gminie wynosi 103 osoby/ 1 km² (dane GUS, 2013). Liczba kobiet w całym okresie analizy przewyższała liczbę mężczyzn (Wykres 1). Liczba ludności Gminy w całym okresie analizy utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie.

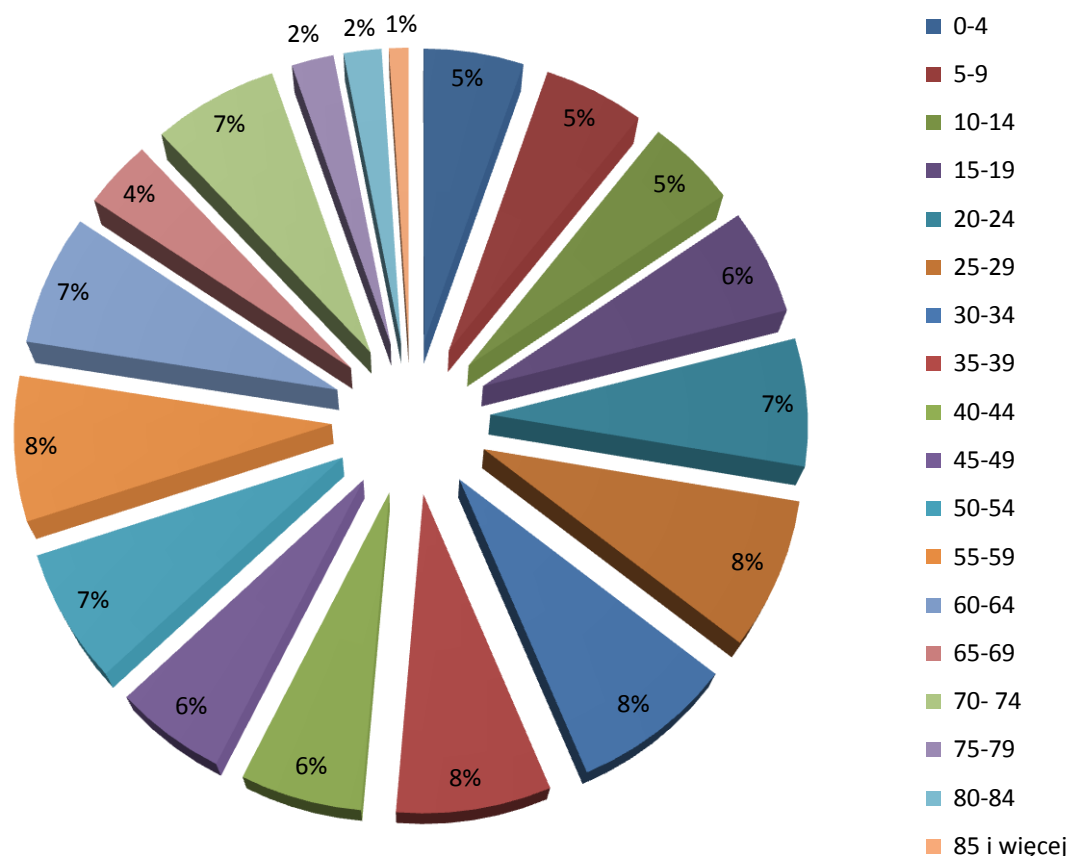
Wykres 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum wg płci w latach 2009-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2013 roku najliczniejszą grupę mieszkańców Miasta i Gminy Sztum stanowili mieszkańcy pomiędzy 25 a 29, 30 a 34, 55-59 raz 65 a 69 rokiem życia (odpowiednio 8% udział w ogólnej liczbie ludności Gminy). Najmniejszy udział w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy stanowili mieszkańcy powyżej 80 roku życia (Wykres 2).

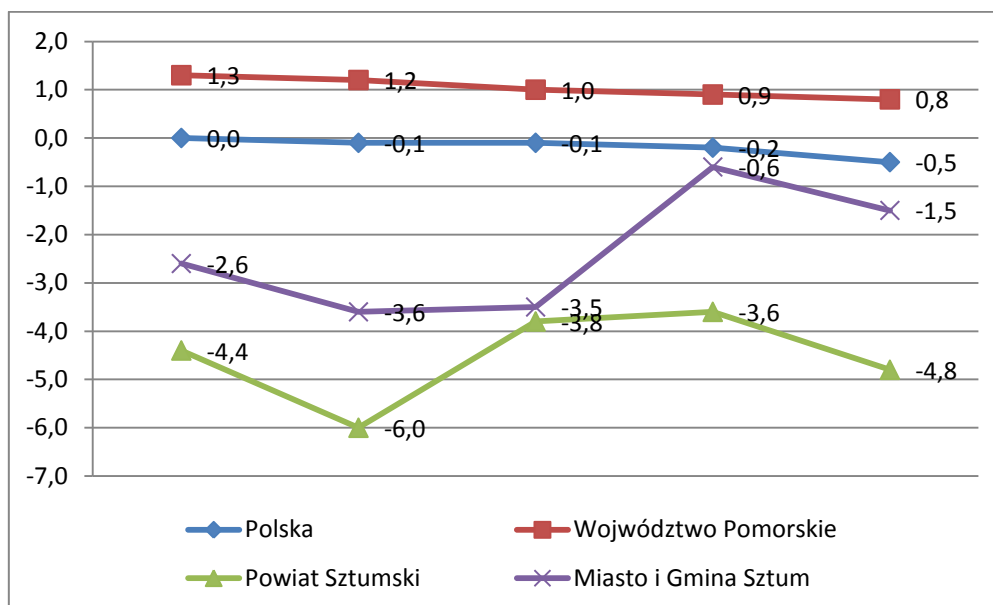
Wykres 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum wg wieku w latach 2009-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu przedstawienia ruchów migracyjnych na terenie Miasta i Gminy Sztum przeanalizowano saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1 000 osób na obszarze Gminy w porównaniu do danych krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych (powiat sztumski). W całym okresie analizy na obszarze Miasta i Gminy Sztum odnotowano ujemne saldo migracji, przy czym najwyższe ujemne saldo odnotowano w roku 2011 roku (-3,5), najniższe ujemne saldo migracji na 1 000 osób (-0,6) odnotowano natomiast w roku 2012 (Wykres 3). Ujemne saldo migracji odnotowano również na terenie powiatu sztumskiego, przy czym odpływ mieszkańców z terenu powiatu sztumskiego jest większy od odpływu mieszkańców z terenu Miasta i Gminy Sztum w całym okresie analizy. Dodatnie saldo migracji odnotowano jedynie na terenie całego województwa pomorskiego, przy czym sytuację migracyjną na terenie województwa kształtuje głównie Trójmiasto, będące największym rynkiem pracy na Pomorzu i w północnej części kraju.

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1 000 osób w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2012 (osoba)¹⁶

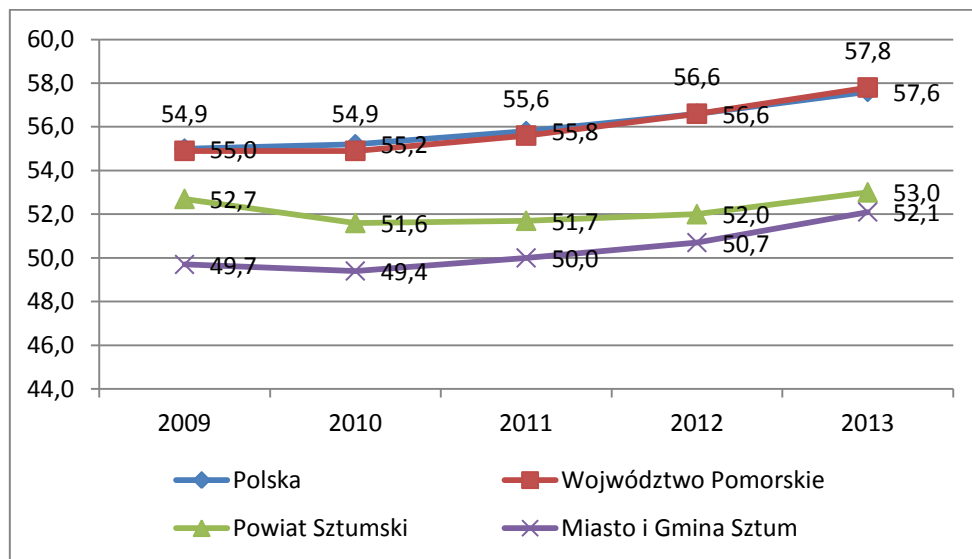
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego wyrażony jest jako stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub bierne zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym (liczba dzieci w wieku 0-14 lat, liczba osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej) do liczby osób będących w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 15 - 59 lub 64 lata). Analizując w/w wskaźnik stwierdzić można, iż sytuacja na terenie Miasta i Gminy Sztum kształtuje się korzystniej od sytuacji krajowej, wojewódzkiej czy powiatowej- w roku 2013 na 100 osób w wieku produkcyjnych przypadało na terenie Miasta i Gminy Sztum 52,1 osoby w wieku nieprodukcyjnym (53 osoby na terenie powiatu sztumskiego, 57,8 osoby w województwie pomorskim, Wykres 4). Należy jednak podkreślić, iż Miasto i Gmina Sztum wpisuje się w rosnący trend liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym, co spowodowane jest głównie zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Miasta i Gminy Sztum wpisuje się w ogólnokrajowy negatywny trend rosnący (Wykres 5), przy czym sytuacja Miasta i Gminy Sztum w tym zakresie kształtuje się korzystniej jedynie w porównaniu do danych krajowych. W roku 2013 na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadały na terenie Miasta i Gminy Sztum 74 osoby w wieku poprodukcyjnym (67,4 osoby w województwie pomorskim, 87,3 osoby w powiecie sztumskim).

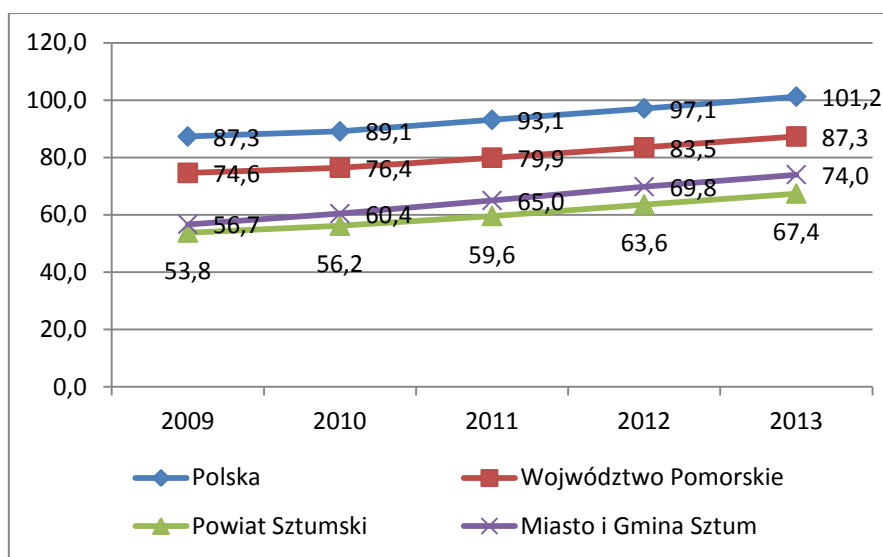
¹⁶ Brak danych za rok 2013

Wykres 4. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 5. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.2. Ochrona zdrowia i niepełnosprawność

Infrastruktura ochrony zdrowia

Na terenie Gminy świadczenia zdrowotne zapewniają Szpital Polski Sztum z oddziałami i poradniami przyszpitalnymi oraz niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Szpital Polski w Sztumie Sp. z o.o. swym zasięgiem statutowym obejmuje obszar miasta i gminy Sztum oraz gmin ościennych.

W ramach szpitala funkcjonują oddziały:

- Izba przyjęć;

- Oddział Pomocy Doraźnej – dysponuje trzema wyjazdowymi zespołami ratownictwa medycznego;
- Oddział Chirurgii Ogólnej – oddział liczy 30 łóżek;
- Oddział Położnictwa i Ginekologii – oddział liczy 28 łóżek, w tym 10 łóżek położniczych, 2 ginekologiczne i 6 łóżek patologii ciąży, zatrudnionych tutaj jest 5 lekarzy;
- Oddział Noworodków i Wcześnieaków;
- Oddział Dziecięcy – posiada 22 łóżka oraz samodzielną izbę przyjęć;
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii;
- Oddział Wewnętrzny – posiada 24 łóżka;
- Oddział Laryngologiczny – dysponuje 16 łózkami dla dzieci i dorosłych;
- Oddział Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym – posiada 36 łóżek, neurologia 20 a pododdział udarowy 16 łóżek;
- Oddział Rehabilitacji – posiada 58 łóżek dla pacjentów dorosłych;
- Oddział Reumatologiczny – posiada 20 łóżek stacjonarnych;
- Centralne Laboratorium Analityczne i Pracownia Serologii;
- Pracownia Diagnostyki Obrazowej Szpitala;
- Blok Operacyjny – Zabiegowy – posiada 1 salę operacyjną;
- Zakład Opiekuńczo – Leczniczy – istnieje od sierpnia 2002 r., dysponuje 32 łózkami.

Oprócz tego przy szpitalu w Sztumie działają dwie poradnie: Poradnia Onkologiczna i Poradnia Kardiologiczna.¹⁷

Poradnia Kardiologiczna jest obsługiwana przez Polsko-Amerykańską Klinikę Serca Centrum Kardiologiczno-Angiologiczne w Sztumie. Dzięki działalności kliniki mieszkańcy Miasta i Gminy Sztum mają możliwość kompleksowego leczenia w jednym miejscu, wszelkich schorzeń sercowo-naczyniowo-mózgowych. Klinika dysponuje szerokim zapleczem: jedno- i wieloosobowymi salami chorych, wyposażonych w oddzielne węzły sanitarne, salą Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego, nowoczesną pracownią badań nieinwazyjnych i pracownią hemodynamiki.

Według danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2013 na terenie Miasta i Gminy Sztum znajduje się 10 przychodni (ambulatoryjna opieka zdrowotna). Na terenie Miasta i Gminy Sztum działa Ośrodek Pielęgnacyjno – Opiekuńczy przy Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym DAR SERCA¹⁸.

Dostępność infrastruktury ochrony zdrowia przeanalizowano na podstawie wskaźnika średniej liczby ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną oraz na 1 przychodnię.

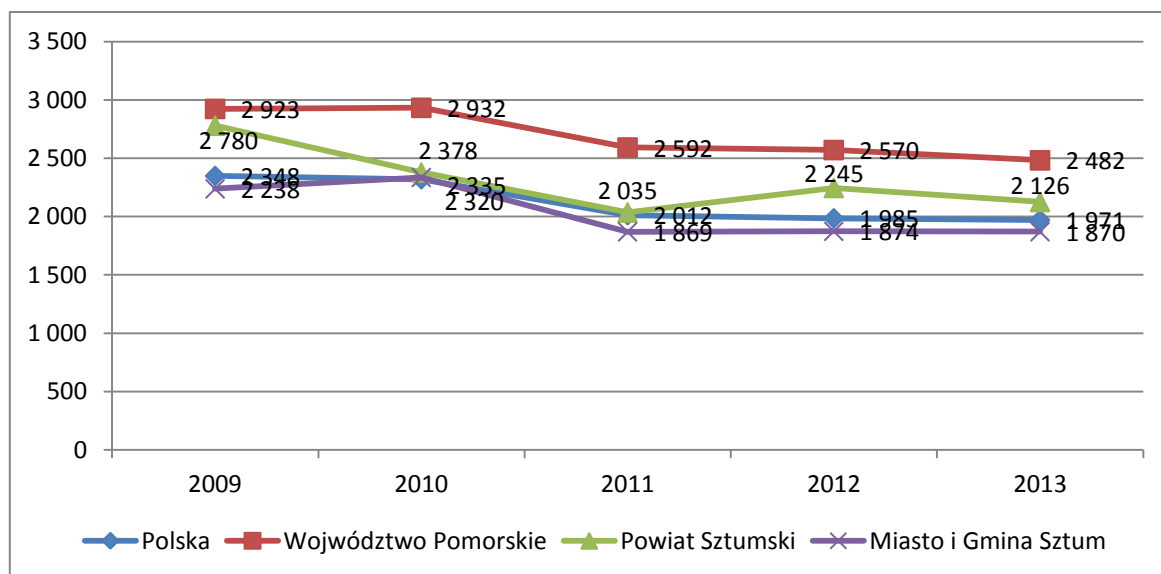
Na 1 przychodnię w Gminie Sztum w 2013 roku przypadało 1 870 jej mieszkańców, podczas gdy w powiecie sztumskim liczba ta wyniosła 2 245 osób, a na terenie województwa

¹⁷ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 35

¹⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum, Grudziądz, Sztum 2013

pomorskiego 2 570 osób na 1 przychodnię (Wykres 6). W całym okresie analizy wskaźnik ten kształtował się poniżej średniej krajowej, wojewódzkiej czy też powiatowej.

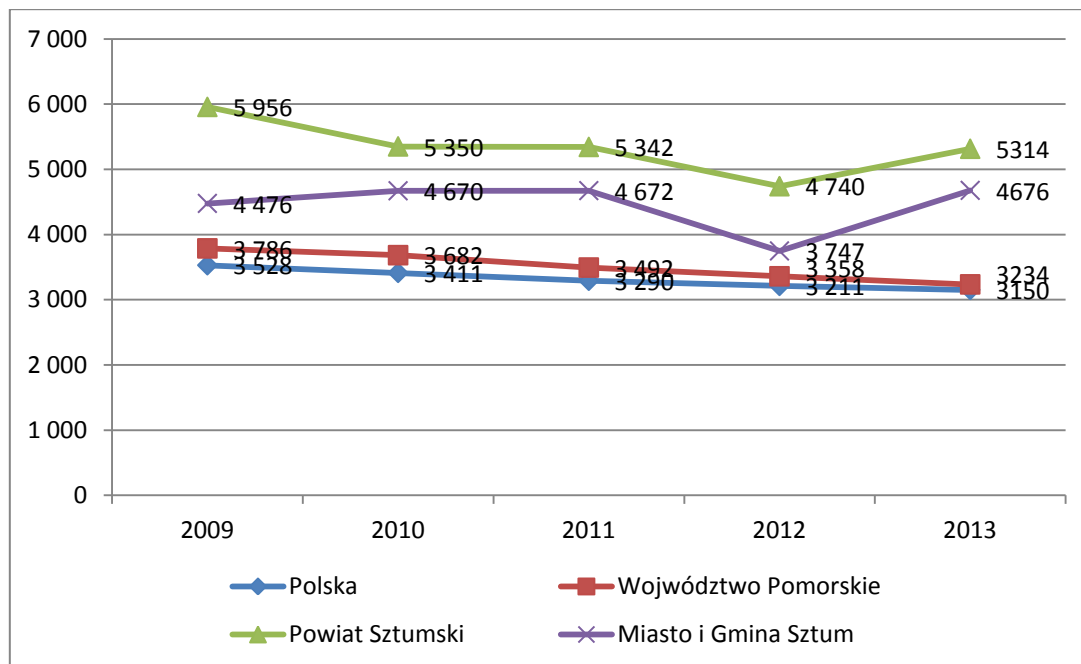
Wykres 6. Liczba ludności przypadająca na 1 przychodnię w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)¹⁹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W całym okresie analizy liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną na terenie Miasta i Gminy Sztum była mniejsza od średniej powiatowej, jednakże większa od średniej wojewódzkiej i krajowej i w 2013 roku wyniosła ona 4 676 osób na 1 aptekę (Wykres 7).

Wykres 7. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)²⁰

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

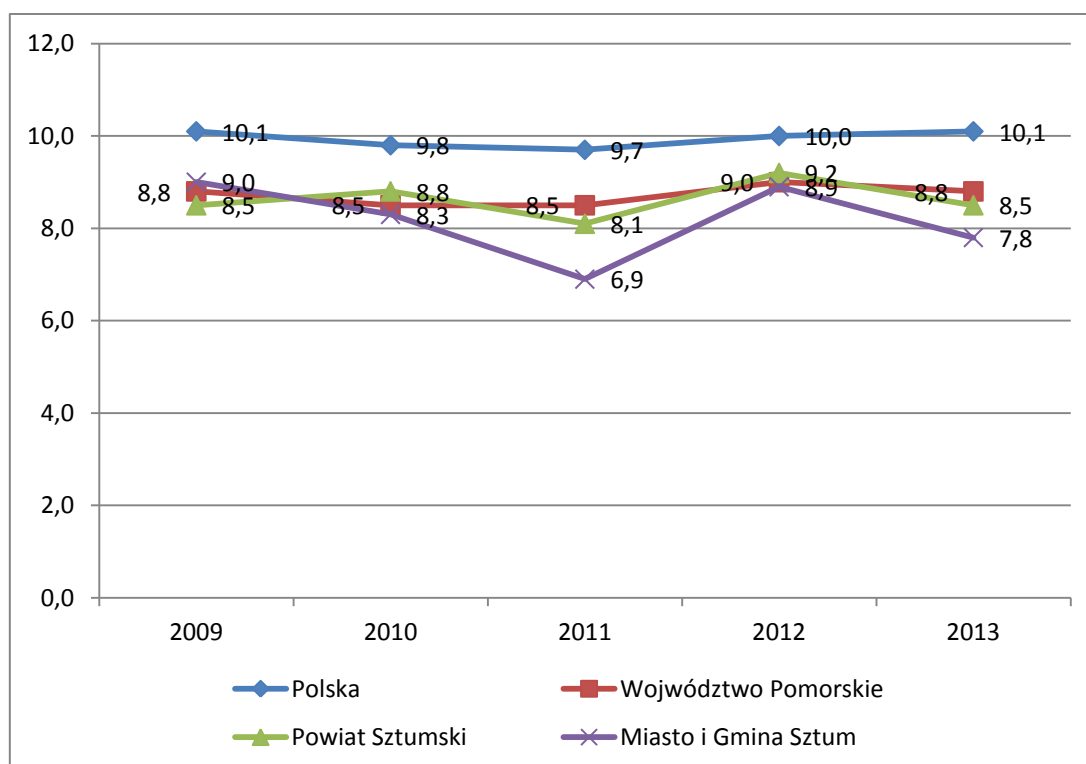
¹⁹ Brak danych za 2013 rok

²⁰ Brak danych za 2013 rok

Stan zdrowia

Stan zdrowia mieszkańców Miasta i Gminy Sztum przeanalizowano na podstawie współczynnika zgonów na 1000 mieszkańców. W roku 2011 w/w wskaźnik na terenie Miasta i Gminy Sztum kształtował się na najniższym poziomie i wyniósł 6,9 zgonów na 1000 mieszkańców. W roku 2011 nastąpił wzrost liczby zgonów na terenie Gminy, po czym w 2013 roku liczba zgonów spadła. Od roku 2010 współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców Miasta i Gminy Sztum kształtował się na poziomie niższym od średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej (Wykres 8).

Wykres 8. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność

Na terenie Miasta i Gminy Sztum działają następujące organizacje pozarządowe działające na rzecz niepełnosprawnych:

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca”, ul. Reja 12, 82-400 Sztum;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej, Koniecwałd 1, 82- 400 Sztum;
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Radość i Słońce”, ul. Mickiewicza 39, 82-400 Sztum;
- Polski Związek Niewidomych – Koło Powiatowe w Sztumie, ul. Mickiewicza 39, 82-400 Sztum;
- Polski Związek Niewidomych Koło w Sztumie, ul. Mickiewicza 39, 82- 400 Sztum;

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Sztumie, ul. Mickiewicza 39, 82-400 Sztum;
- Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska, Uśnice 15, 82-400 Sztum;
- Fundacja Wspierania Osób Niepełnosprawnych i Wykluczonych Społecznie "Ponad Przeciętni", ul. Galla Anonima 8/2, 82-400 Sztum,²¹
- Stowarzyszenie „VIS – Siła Dobrych Serc”, Uśnice 23, 82-400 Sztum,
- Stowarzyszenie „Szansa”, ul. Reja 15, 82-400 Sztum.

3.1.3. Edukacja i kultura

Edukacja

Dzieci oraz młodzież mają możliwość kształcenia się w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach, technikach, szkołach zawodowych, specjalnych, z kolei dorośli mogą dokształcać się w szkołach dla dorosłych.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum istnieje kilka zespołów szkół:

- Zespół Szkół im. Jana Kasprowicza w Sztumie,
- Zespół Szkół w Gościszewie,
- Zespół Szkół w Czerninie,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewiczach,
- Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Sztumie.

Na terenie miasta Sztum działają dwa **przedszkola**: Publiczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Kubusia Puchatka w Sztumie przy ulicy Chełmińskiej oraz Niepubliczne Przedszkole „Na Słonecznej Górcie” w Sztumie przy ulicy Sienkiewicza. W gminie działają: Publiczne Przedszkole w Gościszewie przy Zespole Szkół w Gościszewie i Publiczne Przedszkole w Czerninie przy Zespole Szkół w Czerninie oraz Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi. W roku 2011 w mieście i gminie działały łącznie 4 przedszkola, do których uczęszczało 594 dzieci²².

Wykształcenie **podstawowe** dzieci zdobywają w następujących szkołach:

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Maksymiliana Goliśa w Sztumie,
- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi,
- Szkoła Podstawowa w Gościszewie,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Rodziny Donimirskich w Czerninie,
- Szkoła Podstawowa Specjalna w Uśnicach,
- Szkoła Podstawowa dla Dorosłych – Centrum Kształcenia Ustawicznego Sztum.

Wykształcenie **gimnazjalne** zdobywane jest w następujących placówkach:

- Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Sztumie,
- Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Rodziny Donimirskich w Czerninie,

²¹ Powiatowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych powiatu sztumskiego na lata 2012-2020, Sztum 2012, s. 16

²² Liczba uczniów według sprawozdania System Informacji Oświatowej stan na 30 września 2011 roku

- Gimnazjum dla Dorosłych – Centrum Kształcenia Ustawicznego Sztum,
- Gimnazjum Specjalne w Uśnicach.
- Niepubliczne Gimnazjum w Sztumie,

Do szkół **ponadgimnazjalnych** należą:

- **Licea:**
 - Liceum Ogólnokształcące w Sztumie,
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sztumie,
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych SCE w Sztumie – szkoła niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej,
 - I Liceum Profilowane w Sztumie,
 - Liceum Profilowane dla Dorosłych w Sztumie,
 - III Liceum Profilowane w Barlewiczkach.
- **Licea Uzupełniające:**
 - Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sztumie – szkoła niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej,
 - Liceum Uzupełniające dla Dorosłych w Barlewiczkach,
- **Technika:**
 - Technikum nr 1 w Sztumie,
 - Technikum nr 2 w Barlewiczkach,
- **Zasadnicze Szkoły Zawodowe:**
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 w Barlewiczkach,
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych,
- **Szkoły Policealne:**
 - Wojewódzka Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sztumie,
 - Wojewódzka Szkoła Policealna dla Młodzieży w Sztumie,
 - Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sztumie,
 - Szkoła Policealna dla Młodzieży w Sztumie,
 - Szkoła Policealna dla Dorosłych w Barlewiczkach.

W Uśnicach znajduje się również szkoła specjalna- Szkoła Przysposabiająca do Pracy.

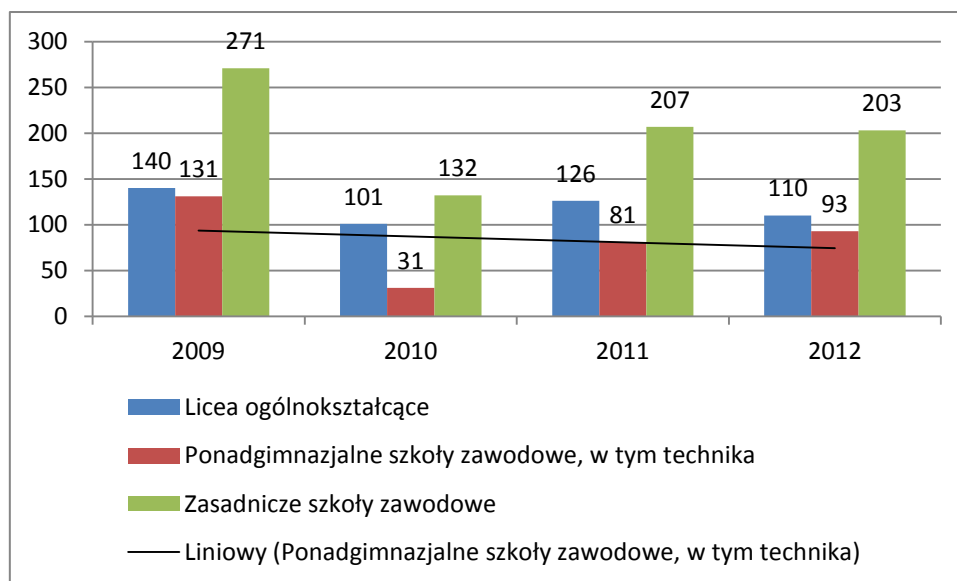
Należy również zaznaczyć, iż na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje również Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sztumie oraz Spółdzielnia Edukacyjna „P-TKM”, która prowadzi liceum uzupełniające dla dorosłych oraz organizuje kursy zawodowe (np. kurs księgowy, pracownik ds. osobowych, sekretarz asystent, magazynier, operator sprzętu komputerowego).²³

W całym okresie analizy liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych na terenie Miasta i Gminy Sztum przewyższała o ponad połowę liczbę absolwentów liceów ogólnokształcących i techników i w 2012 roku wyniosła ona 203 absolwentów (Wykres 8). Należy jednak zwrócić uwagę na malejący trend liniowy odnoszący się do absolwentów

²³ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 25-28

ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, w tym głównie technik, co może wskazywać na spadek zainteresowania technicznym wykształceniem wśród mieszkańców Gminy.

Wykres 9. Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2012 (osoba)²⁴

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

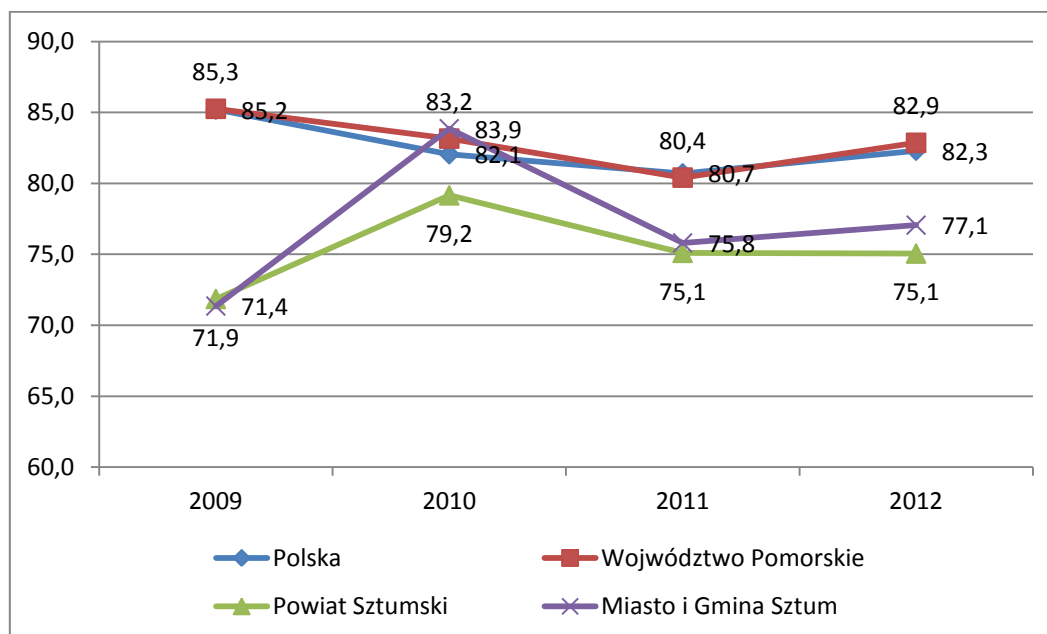
Biorąc pod uwagę lokalny rynek pracy do najpopularniejszych zawodów wybieranych przez uczniów w szkołach cyklu 2- i 3-letniego w powiecie sztumskim należały: kucharz małej gastronomii, sprzedawca oraz mechanik pojazdów samochodowych, w technikach o cyklu czteroletnim najczęściej wybierano zawody: technik logistyk, technik organizacji usług gastronomicznych, technik żywienia i gospodarstwa zawodowego.²⁵

Średnia zdawalność egzaminów maturalnych w Mieście i Gminie Sztum w roku 2010 kształtowała się powyżej średniej krajowej, wojewódzkiej czy też powiatowej, natomiast w latach 2011-2012 średnia ta wynosiła odpowiednio 75,8% i 77,1% i była wyższa jedynie od średniej powiatu sztumskiego, co może świadczyć o konieczności poprawy poziomu nauczania i wdrożenia w system edukacji innowacyjnych form nauczania (Wykres 10).

²⁴ Brak danych za rok 2013

²⁵ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, op. cit., s. 49

Wykres 10. Średnia zdawalność egzaminów maturalnych w poszczególnych obszarach w latach 2009-2012 (%)²⁶

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kultura

Biblioteki

W mieście Sztum, przy ulicy Sienkiewicza, działa Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka filia w Sztumie. W swoich zbiorach biblioteka posiada książki, czasopisma oraz zbiory specjalne – kasety video i płyty DVD. Na dzień 31 grudnia 2011 roku zbiory biblioteki przedstawiały się następująco: 23 644 woluminów książek, czasopisma archiwalne (od 1990 r. czasopisma nie są oprawiane) 626 jednostek inwentarzowych, zbiory specjalne (audiowizualne i multimedialne na różnych nośnikach) – 187 jednostek inwentarzowych. Księgozbiór, w miarę posiadanych finansów jest uzupełniany nowymi pozycjami z różnych dziedzin wiedzy i służy uczącym się i studiującym czytelnikom. Od października 2008 r. informacje o najnowszych zbiorach są udostępniane czytelnikom w postaci katalogu ON-LINE.

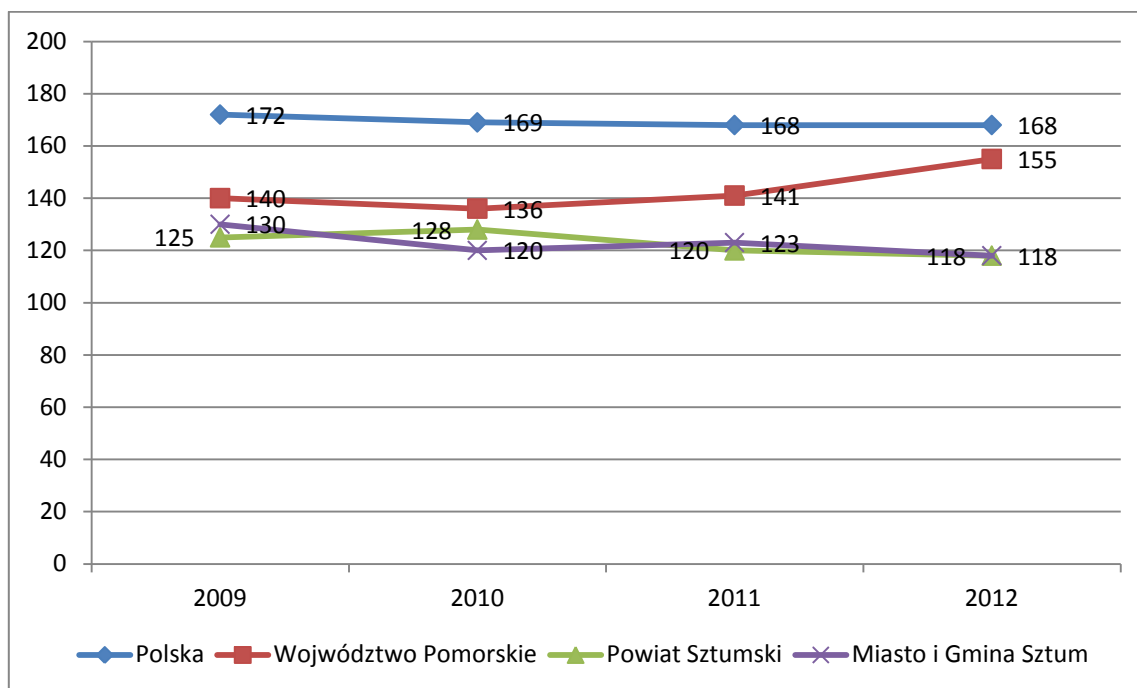
W Sztumskim Centrum Kultury znajduje się Biblioteka, która prężnie działa i organizuje wiele warsztatów, spotkań, konkursów dla czytelników. Oprócz tego przy bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki, którego uczestnicy spotykają się regularnie w czytelni by porozmawiać i podzielić się refleksjami na temat przeczytanych przez siebie pozycji. Ponadto biblioteka przy Centrum Kultury ma swoją filię w Postolinie (w budynku dawnej szkoły).²⁷

Średnia liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności na terenie Gminy Sztum kształtuje się na średnim poziomie powiatowym, zdecydowanie poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej i w 2012 roku wyniosła ona 118 czytelników na 1000 ludności (Wykres 11).

²⁶ Brak danych za rok 2013

²⁷ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 29

Wykres 11. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w poszczególnych obszarach w latach 2009-2012 (osoba)²⁸

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydarzenia kulturalne²⁹

W mieście działa Sztumskie Centrum Kultury, którego siedziba mieści się w zmodernizowanym budynku dawnego kina „Powiśle”, przy ulicy Reja 13. Sztumskie Centrum Kultury jest instytucją kultury, która przygotowuje i realizuje programy o charakterze kulturalno-oświatowym. Poprzednia siedziba instytucji znajdowała się w zabytkowym zamku krzyżackim, stanowiącym własność Gminy Sztum. W latach 2000-2002, dzięki staraniom władz samorządowych oraz przy wsparciu Fundacji Współpracy Polsko - Niemieckiej wykonano remont południowego skrzydła Zamku w Sztumie. Obecnie część budynków znajdujących się w obrębie Wzgórza Zamkowego w Sztumie oddane są w użyczenie dla Sztumskiego Centrum Kultury na czas nieokreślony na cele statutowe związane z tworzeniem, ochroną i upowszechnianiem kultury, turystyki oraz sportu. Sztumskie Centrum Kultury prowadzi zajęcia całoroczne: warsztaty teatralne, próby orkiestry dętej, warsztaty klubu plastyka, warsztaty gry na keyboardzie, gitarze, perkusji, flecie, zajęcia zespołów wokalnych, warsztaty wokalne dla solistów, warsztaty plastyczne dla dzieci, zajęcia tańca współczesnego, warsztaty tańca ludowego, warsztaty dla zespołów rockowych, warsztaty fotograficzne, aerobik i jogę, oraz Dyskusyjny Klub Filmowy.

Na zamku organizowane są również sezonowe wystawy historyczne i tematyczne. Zamek okolony jest dobrze zachowanym średniowiecznym murem, co sprawia że wewnątrz dziedzińca jest doskonałe miejsce dla imprez plenerowych, takich jak festyny, koncerty, happeningi.

²⁸ Brak danych za rok 2013

²⁹ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 29-31

Sztumskie Centrum Kultury posiada kino cyfrowe 3D, bibliotekę i salę estradową w budynku w Sztumie przy ulicy Reja 13, filie (świetlice) w: Czerninie, Koślince, Sztumskim Polu, Sztumskiej Wsi, Gronajnach i Pietrzwaldzie oraz punkty biblioteczne w Nowej Wsi i Postolinie.

Do najważniejszych imprez i wydarzeń kulturalnych organizowanych w Sztumie przy współudziale Sztumskiego Centrum Kultury, zaliczyć należy:

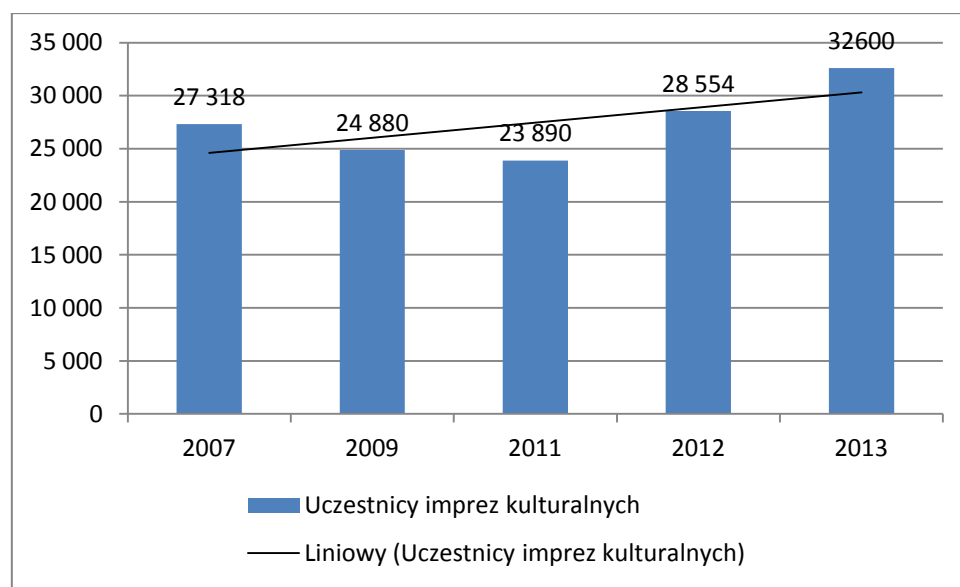
- **Festiwal Teatrów Ulicznych** – Sztumskie Centrum Kultury zaprosiło do udziału w festiwalu kilka zespołów teatralnych z całego kraju, tj.: Teatr Nikoli (Kraków), Teatr Prawdziwy (Bielawa), Teatr Trójkąt (Zielona Góra). Teatr Wagabunda (Kraków), Teatr Cztery Żywioty (Chojnice). Przedstawionych zostało wiele interesujących widowisk;
- **Międzynarodowy i Ogólnopolski Przegląd Sztuki Więziennej** - w trakcie przeglądu prezentowane jest malarstwo, grafika, rzeźba i formy artystycznego wyrazu typowe dla miejsc, w których powstają. Sale wystawowe zaskakują scenografią przybliżającą więzienny klimat. Ponadto od 3 lat prezentowane są przez osadzonych spektakle w ramach Przeglądu Zespołów Teatralnych;
- **Dni Ziemi Sztumskiej** – cykl koncertów, imprez towarzyszących, turniejów oraz działań rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców gminy Sztum z okazji święta miasta – rocznicy ustanowienia praw miejskich dla Sztumu;
- **Noc Świętojańska nad Jeziorem Sztumskim** – obchody Nocy Świętojańskiej na plaży, dużo dobrej muzyki i wiele atrakcji. Zachowany został ponadto obrzęd puszczania wianków na wodzie;
- **Sztumska Noc Bluesowa** – Impreza muzyczna o międzynarodowym zasięgu, która od paru lat odbywa się podczas wakacji letnich na scenie przygotowanej na Plaży Miejskiej. Przyciąga wielu słuchaczy – miłośników bluesa, ale także wszystkich spragnionych dobrej muzyki. Międzynarodowy zasięg zapewniają muzycy o uznanej na świecie marce. W ubiegłym roku gwiazdą wieczoru był Terry Man ze Stanów Zjednoczonych;
- **Spotkania Poetyckie o „Złote Usta”**- impreza edukacyjna o długoletniej tradycji. Udział w niej biorą uczniowie wszystkich klas szkół podstawowych i gimnazjalnych podzieleni na kategorie wiekowe. Przed przystąpieniem do konkursu odbywają się także warsztaty przygotowawcze dla nauczycieli i opiekunów. Impreza organizowana jest wspólnie z Komendą Hufca ZHP w Sztumie;
- **Święto Plonów (dożynki miejsko – gminne)** – tradycyjne święto plonów co roku odbywa się w innym sołectwie. Podczas tej uroczystości prócz mszy świętej, tradycyjnych obrzędów dożynkowych, konkursu na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, odbywa się także rozstrzygnięcie konkursu na najpiękniejszy balkon i ogródek przydomowy pod hasłem: „Piękne miasto i wieś dziełem mieszkańców”. Całość kończy zabawa dożynkowa;
- **Uroczyste zapalenie światełek choinkowych** – zimowa impreza plenerowa, podczas której zostaje uroczystie rozświetlona miejska iluminacja świąteczna. Odbywają się także koncerty dzieci i zespołów z muzyką świąteczną. Nieodłącznym elementem jest także wizyta św. Mikołaja, który częstuje wszystkich słodyczami;

- **Powitanie Nowego Roku** – impreza plenerowa organizowana na Placu Wolności. Skupia ok. 1000 osób, które pragną przywitać nowy rok wspólnie z innymi mieszkańcami miasta. Przez cały czas trwania imprezy gra zespół muzyczny, o północy władze składają życzenia i odbywa się pokaz ognia sztucznych;
- **Turniej Drużyn Podwórkowych** – impreza sportowa organizowana od wielu lat podczas wakacji letnich. Udział biorą dzieci od 6 do 18 lat, drużyny rywalizują ze sobą w odpowiednich kategoriach wiekowych. Rozgrywanych jest cykl meczów, w wyniku których wyłonieni zostają zwycięzcy poszczególnych kategorii. Wszyscy uczestnicy otrzymują pamiątkowe dyplomy i medale;
- **Koncerty letnie** – cykl koncertów letnich odbywających się w weekendy wakacyjne na specjalnie w tym celu przygotowanej scenie na Placu Wolności. Są to koncerty muzyczne o bardzo różnorodnym charakterze, od koncertów jazzowych, bluesowych, poprzez biesiadne i taneczne. W ramach tych koncertów odbywa się także koncert organowy w rocznicę wizyty Feliksa Nowowiejskiego na ziemiach sztumskich. Koncert ten odbywa się w kościele św. Anny;
- **Festiwal Piosenki Ułańskiej** – impreza artystyczna, planowana na 2014 rok, która uświetnić ma rocznicę Odzyskania Niepodległości – 11 listopada. Jej celem będzie pielęgnowanie i kultywowanie tradycji piosenki ułańskiej, jest ona także próbą ocalenia tej twórczości i zaszczepienia jej w młodym pokoleniu. Konkurs podzielony będzie na kategorie wiekowe;
- **Przegląd Zespołów Artystycznych** – impreza o charakterze artystycznym – edukacyjnym, skierowana do wszystkich placówek oświatowych powiatu. Prezentacje są dowolne, począwszy od koncertów zespołów, wokalistów, poprzez spektakle teatralne i inne formy prezentacji artystycznej. Jak w przypadku innych tego rodzaju konkursów wszyscy uczestnicy stają w szranki w określonych kategoriach;
- **Kobiety Aktywne** – cykl spotkań kobiet o charakterze aktywizacyjnym. W ramach tych spotkań odbywają się koncerty, spektakle teatralne, warsztaty tematyczne i inne. Stałym elementem są przygotowywane dwa razy do roku konkursy: na najlepszy stół wigilijny i wielkanocny;
- **Finały WOŚP** – Sztumskie Centrum Kultury bierze udział w finałach WOŚP od II finału organizowanego przez tą fundację. Co roku wolontariusze wychodzą na ulice, aby zbierać pieniądze do puszek. Natomiast na scenie w kinie, gdzie mieści się sztab orkiestry trwają koncerty i licytacje. Ponadto czynna jest loteria fantowa, punkty gastronomiczne i szereg innych aktywności, z których dochód także zasila wspólną kasę. Od wielu lat licytowana jest złota i srebrna edycja sztumskiego serduszka WOŚP,
- **Wielka Gala Wolontariatu** – w Mieście i Gminie Sztum uroczyste obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, który przypada 5 grudnia. W celu wyrażenia uznania dla trudu wolontariuszy co roku organizowana jest Gala Wolontariatu, podczas której wolontariusze otrzymują podziękowania za wysiłek, jaki wkładają w niesienie pomocy innym,

- **Wigilia na Placu Wolności** – coroczne spotkanie wigilijne dla wszystkich osób, które w tym szczególnym przedświątecznym okresie z różnych powodów doświadczają samotności.

Warto podkreślić, iż liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie Miasta i Gminy Sztum wykazuje trend wzrostowy - w roku 2013 liczba uczestników imprez wzrosła w stosunku do roku 2012 o 16,94% (Wykres 12).

Wykres 12. Liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie Miasta Sztum w latach 2007, 2009, 2011-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.4. Sport i rekreacja

Jednym z istotnych elementów rekreacyjnych są liczne ścieżki rowerowe oraz piesze, z których korzystać mogą zarówno mieszkańcy terenów miasta i gminy, jak również turyści.

Do głównych obiektów rekreacyjnych należą: Bulwar Zamkowy nad Jeziorem Sztumskim, zrewitalizowane Centrum Miasta Sztum, Rowerowy Szlak Zamków Gotyckich, przystań w Białej Górze, teren rekreacyjny na Zajezierzu (przedłużenie Bulwaru Zamkowego) oraz Park Miejski, z których to korzystać mogą mieszkańcy i turyści przybyli na teren Miasta i Gminy Sztum.

Dla Miasta i Gminy Sztum jako jednostki samorządu terytorialnego, sport jest jednym z ważnych aspektów w ramach prowadzonej działalności społecznej. Oferta sportowa miasta i gminy skierowana jest zarówno dla mieszkańców i turystów w każdym wieku, chcących aktywnie spędzić wolny czas. Na terenie Miasta i Gminy Sztum znajdują się obiekty sportowe, z których mogą korzystać nie tylko osoby zrzeszone w danym klubie sportowym, ale także mieszkańcy miasta i gminy oraz turyści. Na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonują następujące kluby sportowe:

- Kolarski Ludowy Klub Sportowy „Lider”,
- Miejski Ludowy Klub Sportowy „Victoria”,

- Lekkoatletyczny Klub Sportowy "Zantyr" Sztum,
- Klub Piłkarski Olimpia Sztum,
- Klub Sportowy CZERNIN,
- Klub Piłkarski „RUCH” GOŚCISZEWO,
- Ludowy Klub Sportowy BŁYSKAWICA,
- Uczniowski Klub Sportowy SOKOLIK,
- Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska Pomorskie.

Większość z w/w sekcji sportowych prowadzi zajęcia sportowe skierowane dla różnych grup wiekowych odnosząc przy tym sukcesy o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Doskonalenie i utrwalanie szkolenia podstawowego odbywa się w systemie szkolenia wojewódzkiego młodzików, juniorów a także na obozach i konsultacjach. Proces budowania potencjału sportowego a później wyników sportowych rozpoczyna się od szerokiego szkolenia sportowego dzieci i młodzieży. Odbywa się to w klubach sportowych. Ma ono zróżnicowany charakter w zależności od poziomu i kwalifikacji szkoleniowców, a także możliwości finansowych klubów i posiadanej bazy.

Sport, jako jeden z głównych priorytetów działalności władz samorządowych jest bardzo promowany wśród mieszkańców Miasta i Gminy Sztum poprzez organizowanie różnych zawodów sportowych na poziomie amatorskim oraz pół-amatorskim. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- Międzynarodowy Sztumski Bieg Solidarności.
- Puchar Pomorza w Nordic Walking podczas świętowania Dni Ziemi Sztumskiej,
- Biegi przełajowe w kategorii Grand Prix na różnych dystansach,
- Zawody sportowe organizowane dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto w każdą sobotę przez cały rok na miejskiej plaży odbywają się marsze rekreacyjne Nordic Walking, które są otwarte dla wszystkich zainteresowanych.

Wszystkie w/w imprezy sportowe organizowane są cyklicznie co pozwala z roku na rok podnosić ich rangę, poziom sportowy oraz organizatorski. Odnotowano także systematyczny wzrost zainteresowania dyscyplinami sportowymi na terenach Miasta i Gminy Sztum, co przekłada się na wzrost ilości organizowanych zawodów poprzez miejscowe placówki oświatowe.

Ponadto, do wykorzystania przez mieszkańców Miasta i Gminy Sztum są także obiekty sportowo - rekreacyjne na terenach szkoły podstawowej, gimnazjum oraz liceum ogólnokształcącego takie jak:

- boisko do piłki nożnej typu Orlik,
- hala widowiskowo – sportowa przy Gimnazjum nr 1 w Sztumie,
- boiska do koszykówki,
- bieżnie do uprawiania joggingu i organizowania zawodów biegowych,
- siłownia,
- stadion i kort tenisowy
- hala sportowa w Czerninie

- wiejskie boiska sportowe

Wszystkie te obiekty pozwalają turystom i mieszkańcom Miasta i Gminy Sztum aktywnie spędzać swój wolny czas. W 2011 r. zakończyła się budowa terenu rekreacyjnego i boiska do piłki siatkowej - plażowej wraz z wyposażeniem przy plaży miejskiej w ramach modernizacji bulwaru nad Jeziołem Sztumskim w Sztumie. Inwestycja ta cieszy się w sezonie letnim bardzo dużą popularnością wśród osób uprawiających sport i pozwala na rozszerzenie swoich umiejętności.

W 2014 roku MiG Sztum przystąpiło do modernizacji boiska sportowego w Sztumie, stadionu piłkarsko – lekkoatletycznego w Sztumie wraz z zagospodarowaniem terenu rekreacyjnego wokół stadionu (urządzenia fitness, skate park, zestaw sprawnościowy dla dzieci, boisko do koszykówki). Całość ma tworzyć kompleks sportowo-rekreacyjny.

3.1.5. Komunikacja

Sieć drogowa na terenie Miasta i Gminy Sztum obejmuje następujące drogi :

- krajowe- **droga krajowa nr 55**: Nowy Dwór Gdański – Malbork – Sztum – Kwidzyn – Grudziądz, długość trasy na terenie Miasta i Gminy Sztum wynosi 17 km;
- **wojewódzkie**, o łącznej długości 25 km:
 - nr 517 Sztum – Górki – Stary Targ – Tropy Sztumskie;
 - nr 522 Górki – Mikołajki Pomorskie – Prabuty;
 - nr 603 Sztum – Biała Góra;
 - nr 605 Piekło – Biała Góra – Szkaradowo;
 - nr 606 skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 605 – skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 602;
 - nr 602 Skrzyżowanie z drogą wojewódzką 603 – Mątowskie Pastwiska;
 - nr 607 Sztumska Wieś – Ryjewo;
- **powiatowe**, o łącznej długości 53 km:
 - nr 09470 Sztum – Koślinka – Dąbrówka Malborska;
 - nr 09471 Malbork – Gronajny – Koniecwałd;
 - nr 09473 Gościszewo – skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 603 (Bemowo);
 - nr 09474 Sztumskie Pole – Uśnice;
 - nr 09476 Piekło – Miłoradz;
 - nr 09501 Sztum – Postolin – Watkowice;
 - nr 09502 Postolin – Pułkowice – Klecewko;
 - nr 09503 Polaszki – Michorowo – Mikołajki Pomorskie;
 - nr 09504 Postolin – Ramzy Małe – Sadułki – Dąbrówka Pruska;
 - nr 09505 Sztum – Kalwa;
- **gminne**, o łącznej długości 75 km.

Długość wszystkich dróg publicznych na terenie Miasta i Gminy Sztum wynosi 170 km. W 2012 na 100 km² powierzchni gminy przypadło 78,4 kilometra dróg o nawierzchni twardej, co jest stosunkowo dobrym wynikiem.³⁰ Stan techniczny dróg wciąż wymaga nakładów inwestycyjnych ukierunkowanych na poprawę jakości ich nawierzchni.

W 2012 roku liczba pojazdów samochodowych na 1000 ludności na terenie Gminy wyniosła 107,5 sztuk- wzrost o 0,18% w stosunku do roku 2011.³¹

Przez obszar Miasta i Gminy Sztum przebiegają 2 linie kolejowe - linia kolejowa Nr 009 Warszawa – Gdańsk Główny (przystanek Gronajny) oraz linia kolejowa nr 207 Toruń Wschodni - Malbork (przystanki Sztumska Wieś, Sztum, Grzępa, Gościszewo).

Trwają prace związane z przebudową drogi gminnej ul. Baczyńskiego z drogą krajową nr 55 ul. Mickiewicza i drogą powiatową ul. Kochanowskiego w celu poprawy bezpieczeństwa i ułatwienia komunikacji w centrum Sztumu – w ramach tej inwestycji powstanie skrzyżowanie w formie ronda, którego zadaniem będzie zlikwidowanie tzw. „wąskiego gardła” w centrum miasta. Takie rozwiązanie znacznie przyczyni się do poprawy dostępności komunikacyjnej terenu po byłym ZGKiM-ie, który niedawno gmina sprzedała. Na terenie powstanie kompleks handlowo-usługowo-mieszkalny, który ma zostać oddany do użytku w kwietniu 2015 roku.

Dostępność komunikacyjna³²

Niezwykle cennym, głównie inwestycyjnym walorem Miasta i Gminy Sztum, które wpływa na jakość życia mieszkańców Gminy, jest jej dobre położenie komunikacyjne, obecne i projektowane, Sztum bowiem leży na trasie komunikacyjnej drogi krajowej Nr 55 z Nowego Dworu Gdańskiego do Stolna (w pobliżu Torunia), posiada zatem dobre połączenie komunikacyjne z Gdańskiem (odległość 79 km), Gdynią (prom do Szwecji), Toruniem.

W odległym o 14 km Malborku znajduje się duży węzeł kolejowy na trasie Warszawa - Gdańsk. Stacja PKP w Sztumie posiada bocznice kolejową z możliwością swobodnego przeładunku towarów.

Odległości jakie dzielą Sztum do większych miast wynoszą odpowiednio :

- Malbork – 14 km,
- Stegna (Morze Bałtyckie) – 54 km,
- Elbląg – 45 km,
- Gdańsk – 79 km,
- Kwidzyn – 23 km,
- Toruń – 126 km,
- Warszawa – 272 km,
- Berlin – 489 km,
- Kaliningrad – 150 km.

³⁰ Dane GUS, 2012

³¹ Dane GUS, 2012

³² Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 8-11

Miasto i Gmina Sztum połączone jest z centrum i południem Polski drogą krajową nr 1, do której dotrzeć można jadąc przez Kwidzyn i Grudziądz.

Odległości od przejść granicznych:*Kierunek zachodni:*

- Kołbaskowo/ Pomellen 337 km,
- Kostrzyn/Kietz 356 km,
- Świecko 377 km,
- Słubice /Frankfurt Am Oder 376 km.

Kierunek wschodni:

- Gronowo (Rosja obwód kaliningradzki) 86 km,
- Budzisko (Litwa) 294 km,
- Kuźnica k. Sokółki (Białoruś) 419km.³³

Dostępność do ważniejszych dróg:

- 38 km od węzła w Swarzędzie - autostrada A1,
- Miasto i Gmina Sztum znajduje się bezpośrednio przy drodze krajowej nr 55,
- 25 km do nowego mostu na Wiśle w Kwidzynie, który skraca dojazd do autostrady A1.

Dostępność do lotnisk:

- Lotnisko w Krasnolęce (lotnisko wojskowe) - 12 km od Sztumu,
- Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy w Gdańsku - 69 km od Sztumu.

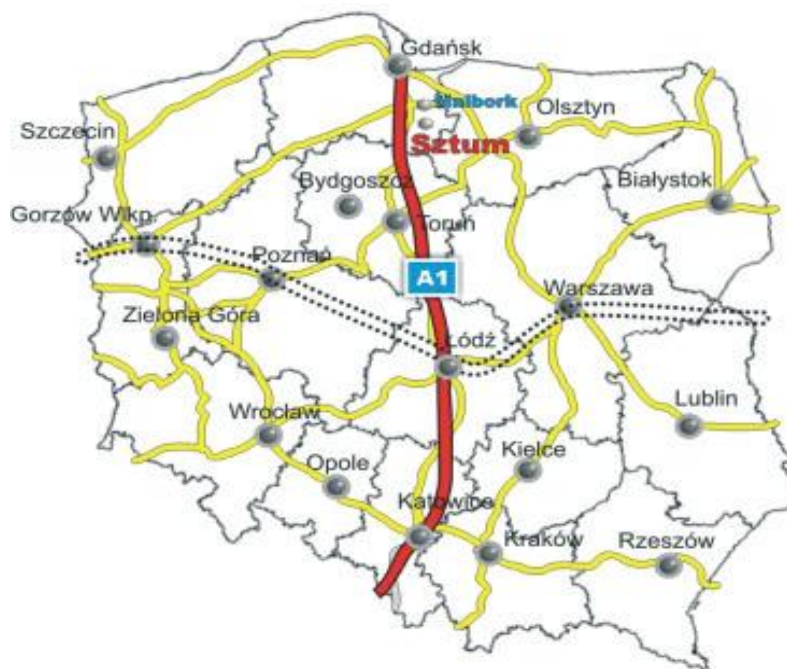
³³Dr Anna Hildebrandt, Przemysław Susmarski, Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą w Powiecie Sztumskim, 2012

Dostępność do portów morskich:

Porty morskie znajdują się w Gdańsku i Gdyni wraz z terminalami promowymi i kontenerowymi. Terminale pasażerskie zapewniające połączenia m.in. do Szwecji.

- Port Gdańsk – 80 km
- Port Gdynia – 100 km
- Port Elbląg – 50 km (połączenie z obwodem Kaliningradzkim).

Rycina 1- Położenie Sztumu na komunikacyjnej mapie Polski

Źródło: Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Sztum, <http://sztum.pl>

Gminna komunikacja zbiorowa

Miasto i Gmina Sztum posiada w zasadzie dobre warunki obsługi ludności komunikacją zbiorową. Równolegle funkcjonuje tu wielu przewoźników :

- Polskie Koleje Państwowe (PKP) – obsługa linii kolejowej nr 009,
- REGIO Przewozy Regionalne – obsługa linii kolejowej 207,
- Polska Komunikacja Samochodowa (PKS Kwidzyn),
- Prywatni przewoźnicy (AZ RYDWAN i PUH Latocha).

Należy zaznaczyć również, iż Miasto i Gmina Sztum posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z Trójmiastem.

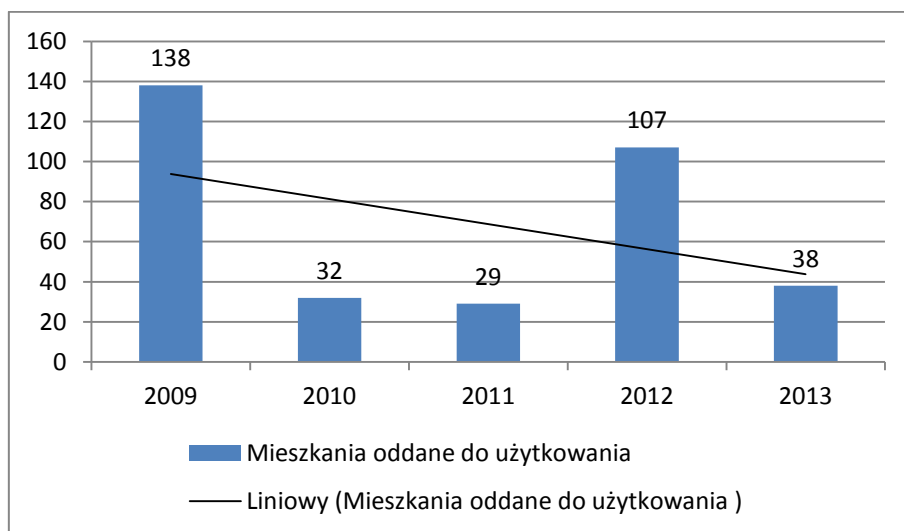
3.1.6. Rynek mieszkaniowy

W 2012 roku liczba mieszkań na terenie Miasta i Gminy Sztum wyniosła 5 889 sztuk (wzrost o 1,78% w stosunku do roku 2011), z czego przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca wyniosła 70,3 m².³⁴

³⁴ Dane GUS, 2012

W roku 2013 do użytkowania oddanych zostało 38 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 5 248 m², co stanowi spadek w stosunku do roku 2012 o 35,51% (Wykres 13). Liczba oddanych mieszkań na terenie Gminy w całym okresie analizy charakteryzuje się malejącym trendem, jednakże liczba oddawanych mieszkań jest pochodną popytu na nie i możliwości finansowych mieszkańców Gminy.

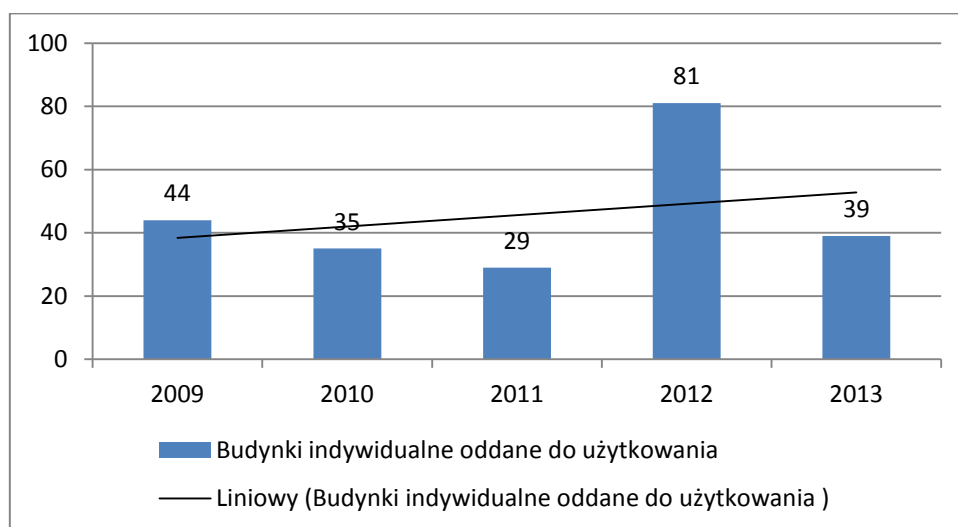
Wykres 13. Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2013 (mieszkanie)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba budynków indywidualnych (budownictwo jednorodzinne) oddanych do użytkowania w okresie analizy charakteryzuje się rosnącym trendem liniowym, warto jednak zwrócić uwagę na fakt, iż najwięcej budynków indywidualnych oddano w roku 2012 (81 budynków, wzrost o prawie 180% w stosunku do roku 2011), co jest głównym powodem kształtowania się trendu (Wykres 14).

Wykres 14. Liczba nowych budynków indywidualnych oddanych do użytkowania na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2013 (budynek)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina dysponuje 570 lokalami gminnymi (Tabela 1) o łącznej powierzchni 25 486,56 m² (Tabela 2), z czego 424 znajduje się na terenie miasta Sztum a 146 budynków na terenach wiejskich. W 20 budynkach gminnych znajduje się 37 lokali socjalnych. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż ponad 80% komunalnych zasobów mieszkaniowych Miasta i Gminy Sztum pochodzi z okresu przedwojennego, a średnia powierzchnia mieszkań komunalnych wynosi jedynie 31 m².³⁵ Ponadto lokale gminne są bardzo słabo wyposażone w instalacje i urządzenia komunalne (w porównaniu do średnich wojewódzkich i krajowych).³⁶

Tabela 1. Zasób mieszkaniowy Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku

Liczba lokali gminnych (szt.):	Liczba w budynkach komunalnych	Liczba w budynkach wspólnot	Razem	Udział %
Miasto	167	257	424	74,4
Wieś	134	12	146	25,6
OGÓŁEM	301	269	570	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sztum

Tabela 2. Powierzchnia lokali gminnych na terenie Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku

Powierzchnia lokali gminnych (m) ² :	W budynkach wspólnot i innych	W budynkach gminnych	Razem	Udział %
Miasto	11 432,88	7 015,42	18 448,30	72,4
Wieś	560,23	6 478,03	7 038,26	27,6
OGÓŁEM	11 993,11	1 3493,45	25 486,56	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sztum,

3.1.7. Usługi

Dostępność usług na terenie Miasta i Gminy Sztum przeanalizowano na podstawie liczby podmiotów gospodarki narodowej funkcjonujących na terenie Gminy wg następujących sekcji i działów PKD, związanych z jakością życia mieszkańców danego obszaru:

- **Sekcja G- HANDEL HURTOWY I DETALICZNY, NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE:**
 - **Dział 45-** HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH,
 - **Dział 46-** HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI,
 - **Dział 47-** HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI;
- **Sekcja S i T- POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA:**
 - **Dział 94-** DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH,
 - **Dział 95-** NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO,

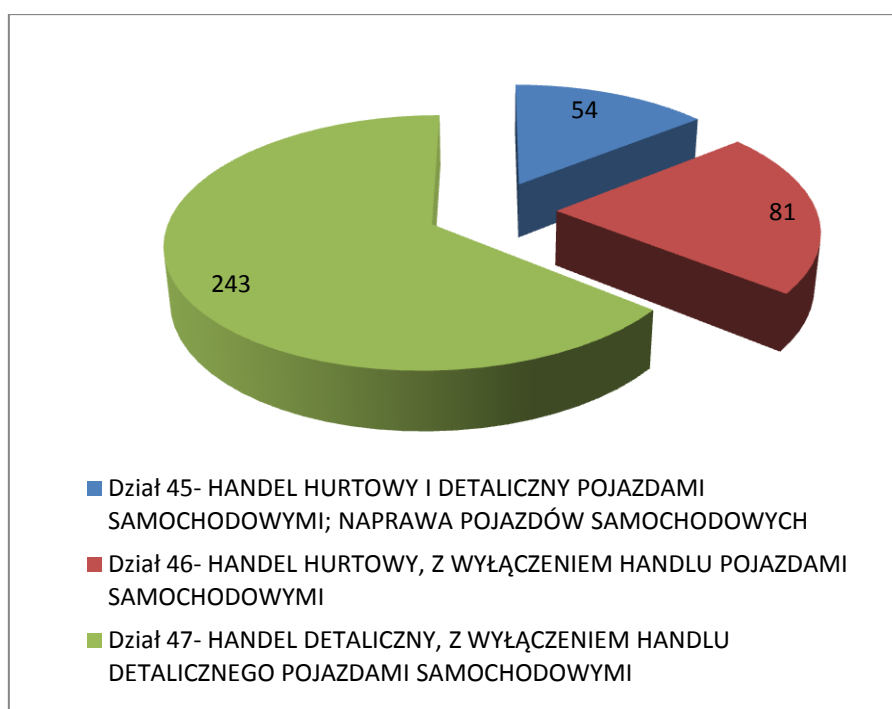
³⁵ Dane Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie

³⁶ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 21

- **Dział 96-** POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA oraz **sekcja T-** GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY;
- **Sekcja I-** DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI:
 - **Dział 55-** ZAKWATEROWANIE,
 - **Dział 56-** DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM.

W ramach sekcji G na terenie Miasta i Gminy Sztum największy udział wśród jednostek gospodarczych stanowią podmioty działające w sektorze handlu detalicznego, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (243 jednostki, Wykres 15).

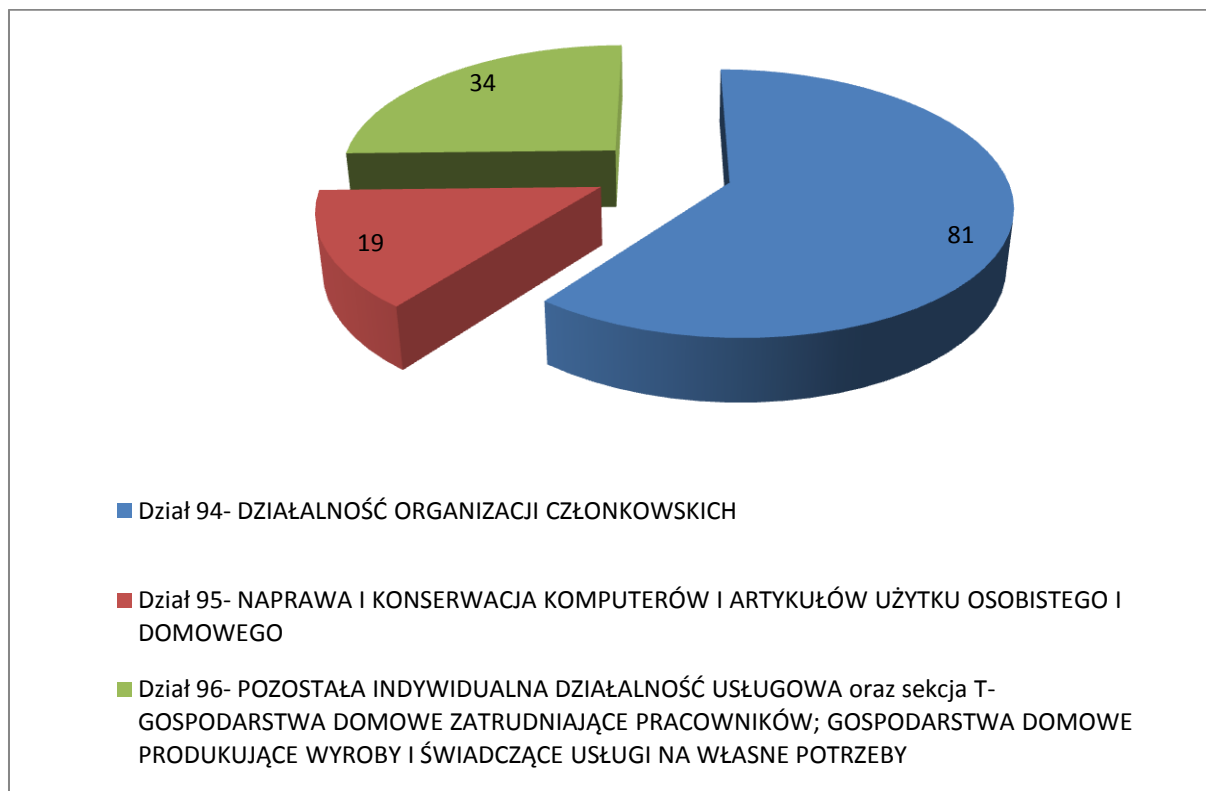
Wykres 15. Liczba jednostek gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w ramach Sekcji G wg Działów w 2013 roku (jednostka gospodarcza)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ramach sekcji S, związanej z sektorem usług, największą grupę podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Sztum stanowią jednostki związane z działalnością organizacji członkowskich, w tym m.in. działalnością organizacji, których członkowie zainteresowani są rozwojem i dobrą koniunkturą pewnych grup przemysłu i handlu, włączając rolnictwo lub wzrostem gospodarczym i ogólnym pewnych regionów, jak również podziałem politycznym bez względu na branżę, działalnością federacji i stowarzyszeń oraz izb handlowych, zrzeszeń kupieckich i podobnych organizacji (81 jednostek, Wykres 16). Stosunkowo dużą grupę podmiotów stanowią jednostki pozostałej indywidualnej działalności usługowej (usługi fryzjerskie, kosmetyczne, naprawa obuwia, inna drobna działalność usługowa) oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (34 jednostki gospodarcze).

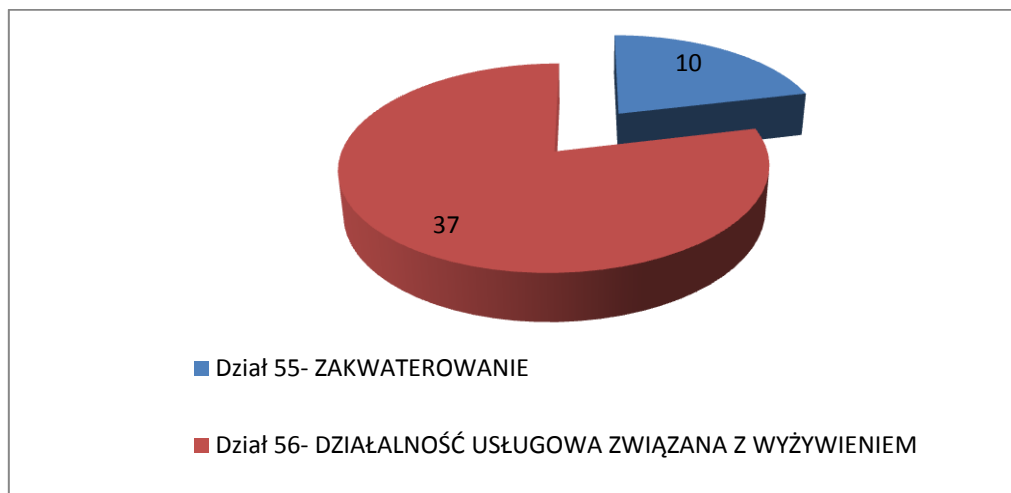
Wykres 16. Liczba jednostek gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w ramach Sekcji S i T wg Działów w 2013 roku (jednostka gospodarcza)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym aspektem związanym z jakością życia mieszkańców jest działalność usługowa związana z wyżywieniem (restauracje, punkty gastronomiczne), a mianowicie liczba jednostek gospodarczych związanych z w/w sektorem. W roku 2013 liczba tychże podmiotów gospodarczych wyniosła 37 jednostek (Wykres 17), na 1 jednostkę gospodarczą z sektora działalności usługowej związanej z wyżywieniem przypadało ponad 505 mieszkańców Gminy (na terenie Gminy i Miasta Malborka na 1 podmiot gastronomiczny przypada ponad 360 mieszkańców, dane GUS), co świadczyć może o potrzebie rozwoju branży gastronomicznej w odniesieniu jednakże do siły nabywczej mieszkańców Gminy (wzrost dochodów) oraz rozwojem turystyki.

Wykres 17. Liczba jednostek gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w ramach Sekcji I wg Działów w 2013 roku (jednostka gospodarcza)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

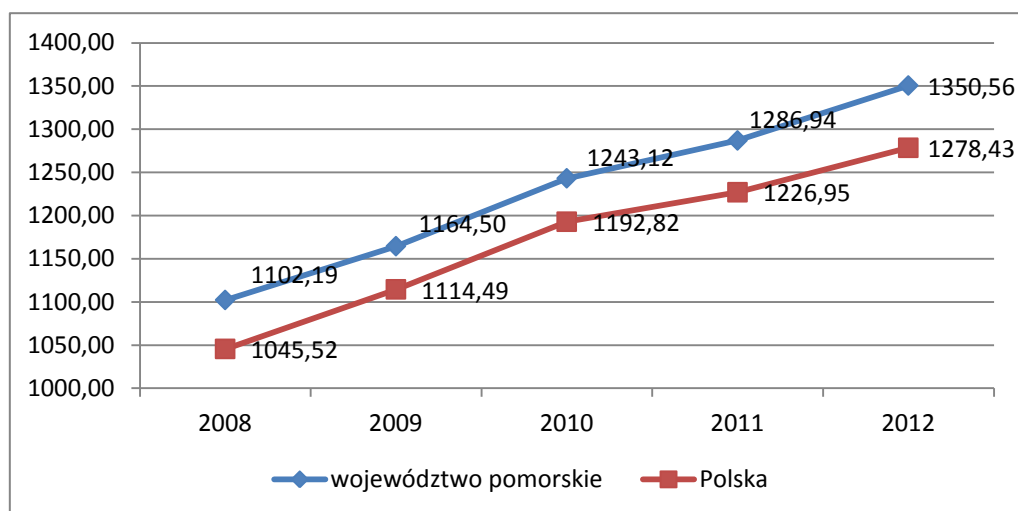
3.2. Sytuacja materialna mieszkańców

3.2.1. Poziom dochodów, ubóstwo i wykluczenie społeczne

Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego to wszystkie bieżące dochody gospodarstwa domowego pomniejszone o zaliczki na podatek dochodowy, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Ze względu na brak danych statystycznych dotyczących poziomu dochodów mieszkańców Miasta i Gminy Sztum został przedstawiony poziom **przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę** w województwie pomorskim oraz w całym kraju w latach 2008 – 2012, aktualnie brak jest danych dotyczących roku 2013.

Wykres 18 - Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę

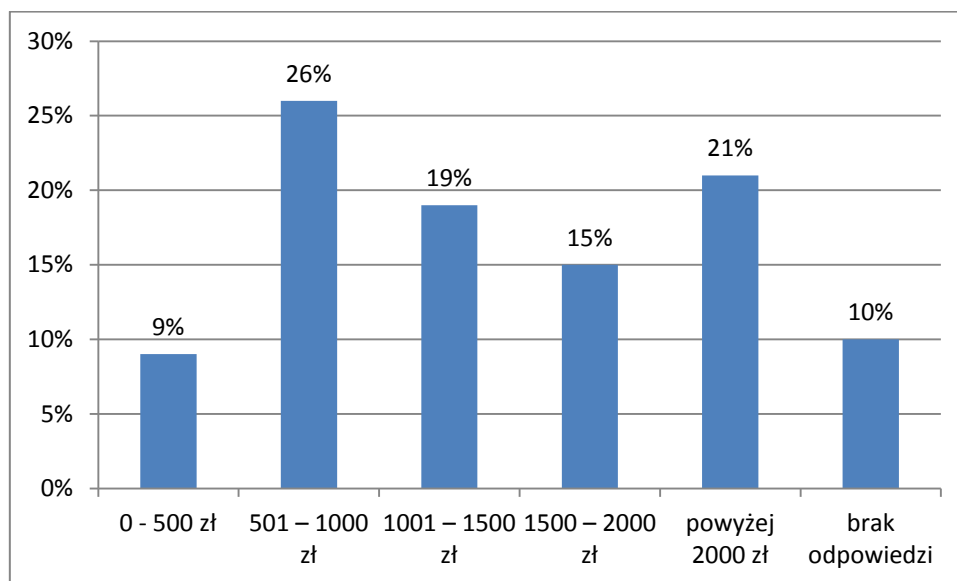

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie pomorskim jak i w całym kraju co roku wzrasta. W województwie pomorskim w 2012 roku nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę o 5% w stosunku do roku poprzedniego, natomiast w ciągu 5 lat (od 2008 do 2012 roku) nastąpił wzrost o 22,5%. W województwie pomorskim w 2012 roku przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę był wyższy o 5,6 w stosunku do obszaru całego kraju.

Na kolejnej stronie został przedstawiony wykres miesięcznych dochodów rozporządzalnych na 1 osobę w Mieście i Gminie Sztum. Dane zostały uzyskane na podstawie badania ankietowego, które zostało przeprowadzone wśród mieszkańców Miasta i Gminy Sztum i dotyczyło Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum na lata 2014 – 2020.

Wykres 19 - Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę

Źródło: Opracowanie własne

W badaniu ankietowym wzięło udział 100 respondentów, grupa badawcza nie była grupą reprezentatywną. W badaniu mogła wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

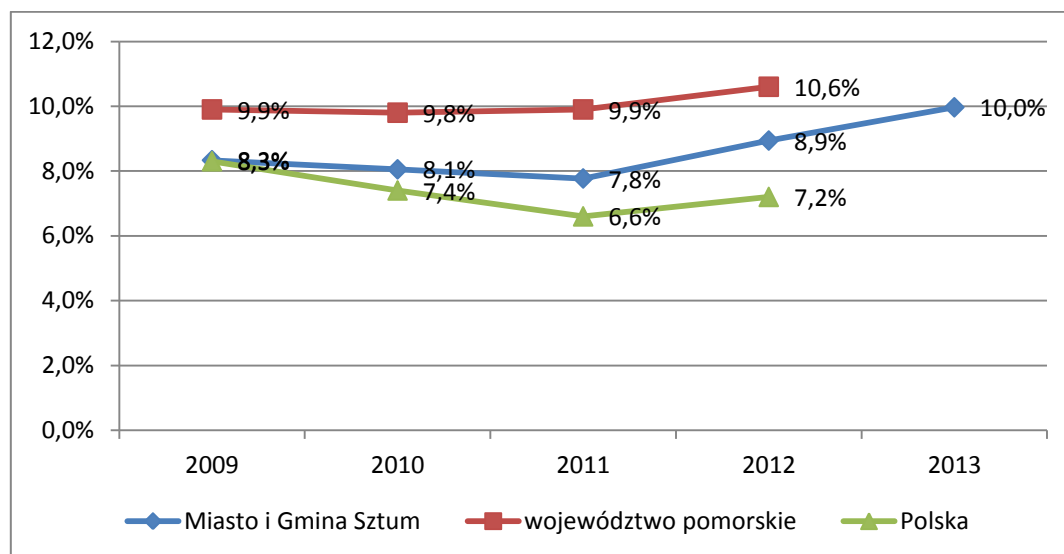
W pytaniu dotyczącym przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które zadeklarowały zarobki na poziomie 501 – 1000 zł na jedną osobę w rodzinie, osoby te stanowiły 26% ankietowanych. 9% ankietowanych zadeklarowało zarobki na poziomie 0 – 500 zł na jedną osobę w rodzinie i była to najmniej liczna grupa respondentów. Łącznie 55% respondentów zadeklarowało, że zarabia powyżej 1000 zł na jedną osobę w rodzinie. Co dziesiąty badany nie udzielił informacji odnośnie zarobków.

Kolejnym zagadnieniem, które przedstawia sytuację materialną mieszkańców Miasta i Gminy Sztum jest problem ubóstwa. Dzięki dostępnym danym z Głównego Urzędu Statystycznego oraz pozyskanym danym z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie, można porównać **wskaźnik zagrożenia ubóstwem ustawowym** w mieście Sztum, województwie pomorskim oraz średnim wskaźnikiem na terenie całego kraju.

Tzw. ustawowa granica ubóstwa jest to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej. W 2013 roku przyjęto następujące granice ubóstwa ustawowego:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 542 zł,
- na jedną osobę w rodzinie – 456 zł.

Wykres 20 - Wskaźnik zagrożenia ubóstwem ustawowym - procent mieszkańców żyjących poniżej granicy ubóstwa ustawowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz MGOPS w Sztumie

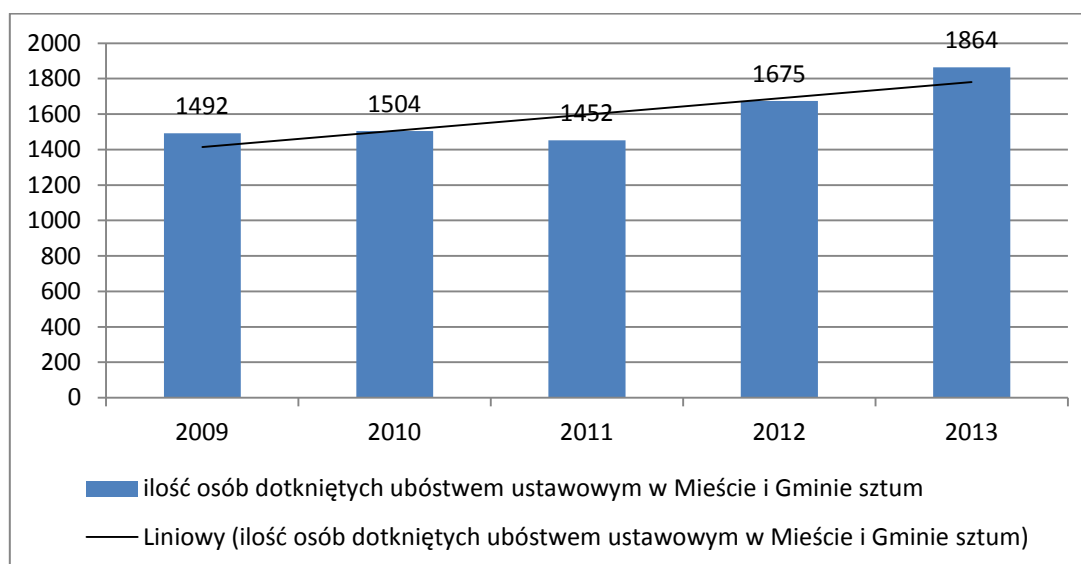
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem ustawowym w Mieście i Gminie Sztum przez ostatnie dwa lata wzrósł z poziomu 7,8% do poziomu 10,0%. Niepokojąca tendencja wzrostowa jest odzwierciedleniem sytuacji w województwie pomorskim jak i na terenie całego kraju.

Miasto i Gmina Sztum na tle województwa pomorskiego wypada korzystnie pod względem odsetka osób, które dotyka problem ubóstwa. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w województwie pomorskim był na wyższym poziomie w latach 2009 – 2012 niż w Mieście i Gminie Sztum, oraz prezentują podobną tendencję w poszczególnych latach.

Wskaźnik dla całego kraju jest na niższym poziomie niż w województwie pomorskim oraz w Mieście i Gminie Sztum. W roku 2009 wskaźnik zagrożenia ubóstwem ustawowym w Mieście i Gminie Sztum był taki sam jak dla całego kraju. W kolejnych latach wskaźnik był wyższy w Mieście i Gminie Sztum.

Ze względu na brak danych nie ma możliwości wyznaczenia wskaźnika dla województwa pomorskiego oraz dla całego kraju w 2013 roku. Dane dotyczące Miasta i Gminy Sztum zostały uzyskane z MGOPS w Sztumie, dzięki temu była możliwość przedstawienia wartości wskaźnika w roku 2013.

Wykres 21 - Ilość osób dotkniętych ubóstwem ustawowym w Mieście i Gminie Sztum

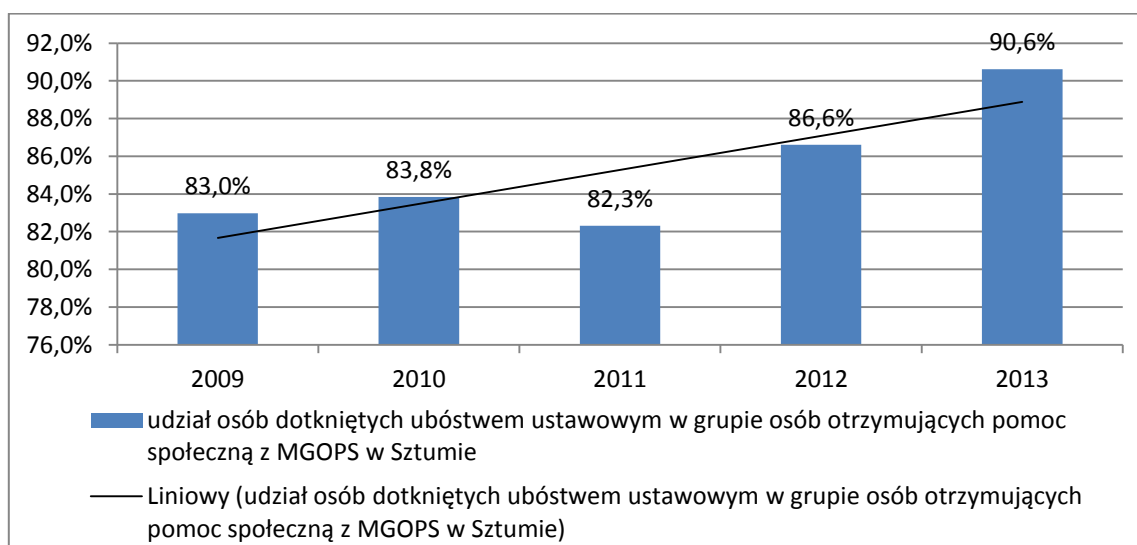
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

Powyższy wykres prezentuje ilość osób, które dotyka problem ubóstwa ustawowego na terenie Miasta i Gminy Sztum. W roku 2013 nastąpił wzrost o 11,3% w stosunku do roku poprzedniego. Ilość osób dotkniętych problemem ubóstwa ustawowego w roku 2013 był najwyższy w ciągu ostatnich 5 lat.

Walka z ubóstwem jest jednym z celów polityki społecznej kraju, działania MGOPS w Sztumie są także ukierunkowane na pomoc osobom dotkniętym ubóstwem.

Poniżej został przedstawiony wykres ukazujący jaki procent osób otrzymujących pomoc społeczną z MGOPS w Sztumie, stanowią osoby dotknięte ubóstwem ustawowym.

Wykres 22 - Udział osób dotkniętych ubóstwem ustawowym w grupie osób otrzymujących pomoc społeczną od MGOPS w Sztumie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

Osoby dotknięte problemem ubóstwa ustawowego stanowią znaczną część osób, które korzystają z pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Sztum. W ciągu 5 lat wskaźnik ten

wzrósł o ponad 7 punktów procentowych z poziomu 83% do poziomu 90,6%. W 2013 roku jedynie co dziesiąta osoba korzystająca z pomocy społecznej nie została dotknięta problemem ubóstwa.

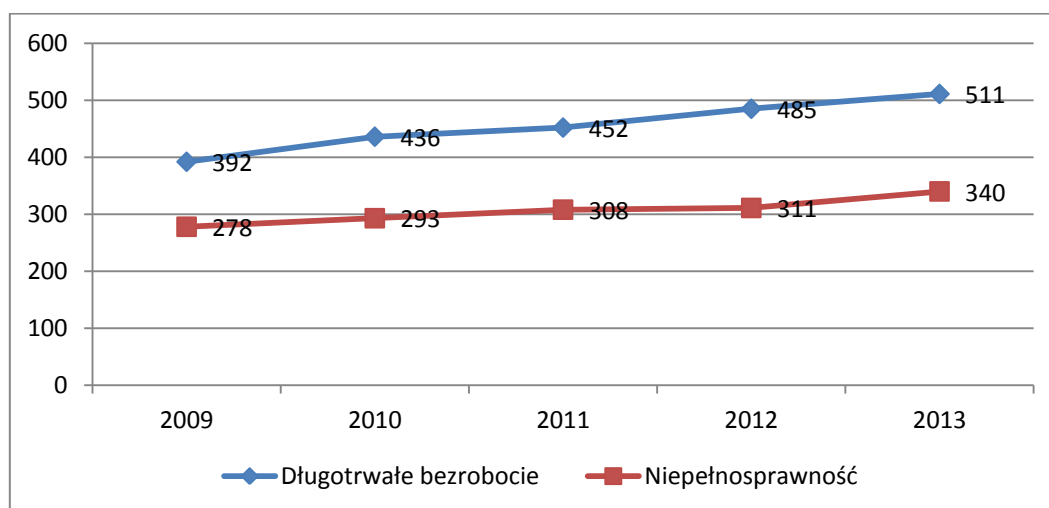
Analizując sytuację materialną mieszkańców nie należy zapominać o osobach **wykluczonych społecznie**. Zgodnie z wyżej przedstawionymi danymi można zauważyć, że osoby dotknięte ubóstwem stanowią zdecydowaną większość osób, które korzystają z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Sztum. Problem ubóstwa jest powiązany z wykluczeniem społecznym lecz nie jest to termin bliźniaczy. Często błędnie pojęcie wykluczenia społecznego utożsamia się z pojęciem ubóstwa. Mimo iż są to pojęcia pokrewne to wykluczenie społeczne jest pojęciem szerszym, gdyż oprócz niskich dochodów zwraca też uwagę na inne czynniki powodujące wyłączenie jednostek z funkcjonowania w życiu społecznym. Zależność między ubóstwem, a wykluczeniem społecznym może mieć charakter sprzężenia zwrotnego tzn. ubóstwo może powodować wykluczenie, ale i może być jego skutkiem.

Grupami społecznymi najbardziej narażonymi na wykluczenie społeczne są:

- osoby niepełnosprawne,
- osoby chore psychicznie,
- uzależnieni,
- długotrwale bezrobotni,
- opuszczający zakłady karne i poprawcze,
- starsze osoby samotne,
- bezdomni.

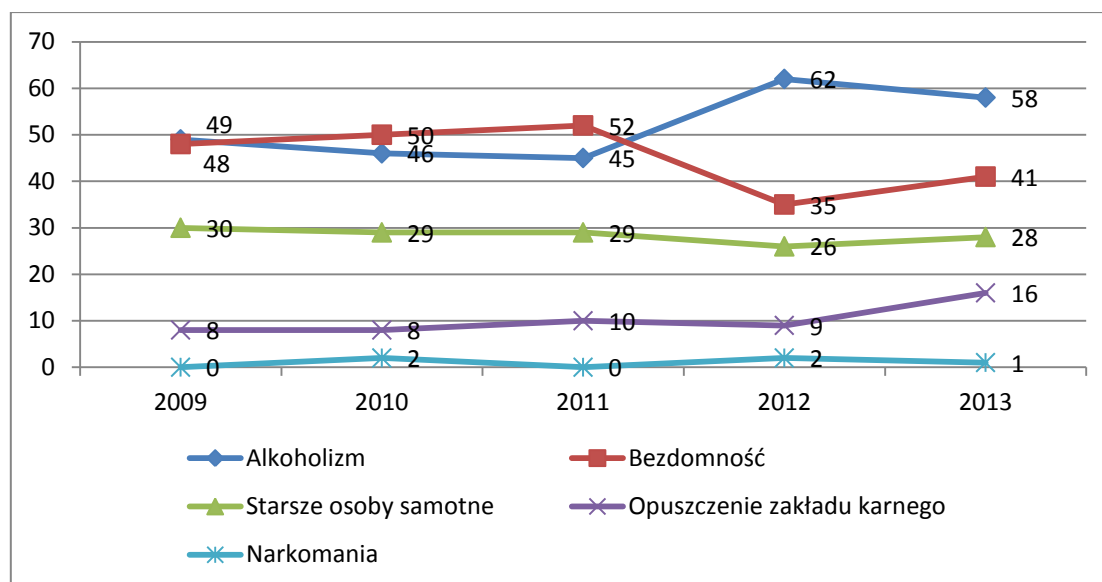
Na kolejnej stronie zostały przedstawione dane statystyczne dotyczące osób mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum, które można sklasyfikować jako osoby wykluczonych społecznie. Dane zostały podzielone na dwa wykresy, gdyż duża rozpiętość skali utrudnia przedstawienie danych, tak aby było one czytelne. Pomniejszenie skali w drugim wykresie (wykres nr 24) dotyczącym osób wykluczonych społecznie pozwala na przeprowadzenie dokładniejszej analizy zachodzących zjawisk. Należy także pamiętać o tym, że osoba wykluczona społecznie może przynależeć do jednej bądź większej ilości grup społecznych najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne. Uzyskane dane przedstawiają ilość osób w danej grupie społecznej narażonej na wykluczenie społeczne, jedna osoba może pojawiać się w statystykach kilku grup społecznych, dlatego nie można przyjąć, że suma osób należących do danych grup społecznych przedstawia ilość osób wykluczonych społecznie na terenie Miasta i Gminy Sztum.

Wykres 23 – Osoby wykluczone społecznie zamieszkujące na terenie Miasta i Gminy Sztum (cz. I)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie

Wykres 24 – Osoby wykluczone społecznie zamieszkujące na terenie Miasta i Gminy Sztum (cz. II)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie, Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie

Najliczniejszą grupą społeczną należącą do grup narażonych na wykluczenie społeczne są osoby długotrwale bezrobotne. Problem ten dotknął w 2013 roku 511 osób, wartość ta była wyższa o 5% w stosunku do roku poprzedniego. W ciągu pięciu lat (od roku 2009 do roku 2013) liczba osób długotrwale bezrobotnych wzrosła o 30%.

Kolejną liczną grupą społeczną są osoby niepełnosprawne. Liczba osób niepełnosprawnych tak samo jak liczba osób długotrwale bezrobotnych jest z roku na rok coraz większa na terenie Miasta i Gminy Sztum. Od roku 2009 do roku 2013 liczba ta wzrosła o 22,3% w stosunku do roku 2009.

Kolejne pięć grup społecznych wchodzących w skład grup narażonych na wykluczenie społeczne są zdecydowanie mniej liczne. W ciągu pięciu lat ilość osób bezdomnych spadła

z 48 w 2009 roku, do 41 osób w roku 2013. Od roku 2011 problem alkoholizmu niestety dotyka coraz większą ilość osób. Między rokiem 2009, a 2011 nastąpił spadek ilości osób posiadających problemy alkoholowe, by w ciągu kolejnych dwóch lat liczba osób posiadająca problemy alkoholowe wzrosła o 29% w stosunku do roku 2011. Ilość starszych osób samotnych w ciągu pięciu ostatnich lat nie zmieniła się znacząco i można stwierdzić, że utrzymują się na stałym poziomie. Osoby, które opuściły zakład karny stanowią coraz większą część osób wykluczonych społecznie, w 2013 roku liczba tych osób wzrosła do poziomu 16 osób, dla porównania w 2012 było 9 takich osób zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Sztum.

Wykluczenie społeczne jest istotnym problemem społecznym dla każdej jednostki terytorialnej. MGOPS w Sztumie jako placówka pomagająca osobom z problemami społecznymi stara się pomóc wyjść z trudnej sytuacji życiowej osobom dotkniętym wykluczeniem społecznym. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych powiększa odsetek osób dotkniętych wykluczeniem. Długotrwale bezrobocie często jest połączone z innymi problemami społecznymi, które pogłębiają, przyczyniając się tym samym do umocnienia wykluczenia społecznego danych jednostek.

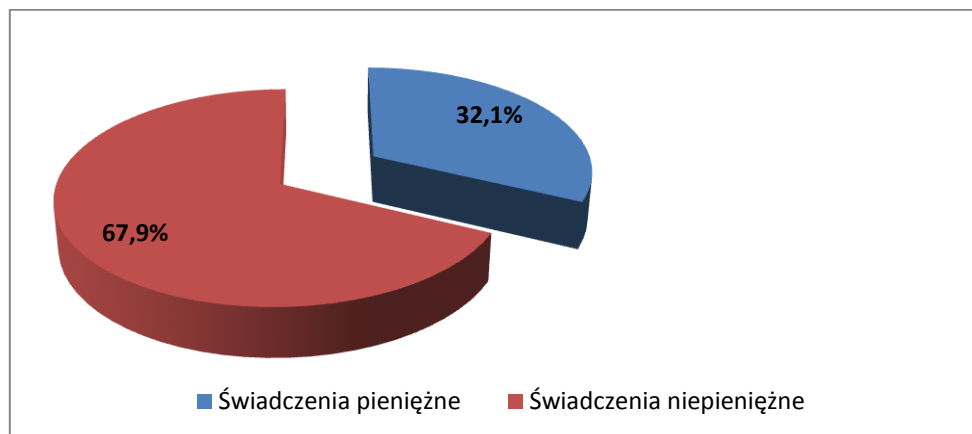
3.2.2. Świadczenia społeczne

Świadczenia społeczne są jednym z elementów polityki społecznej Państwa. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie (MGOPS w Sztumie) jako placówka podlegająca pod jednostkę samorządu terytorialnego pełni rolę instytucji przyznającej i dystrybuującej następujące świadczenia społeczne:

- Świadczenia pieniężne:
 - Zasiłek stały,
 - Zasiłek okresowy,
 - Zasiłek celowy i specjalny celowy,
- Świadczenia niepieniężne:
 - Posiłki,
 - Schronienie,
 - Niezbędne ubranie,
 - Sprawienie pogrzebu,
 - Pobyty i usługi w domu pomocy społecznej,
 - Praca socjalna,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia,
 - poradnictwo specjalistyczne.

Na podstawie danych MGOPS w Sztumie poniżej zostały przedstawione wykresy prezentujące liczbę osób korzystających z świadczeń społecznych dystrybuowanych przez MGOPS w Sztumie.

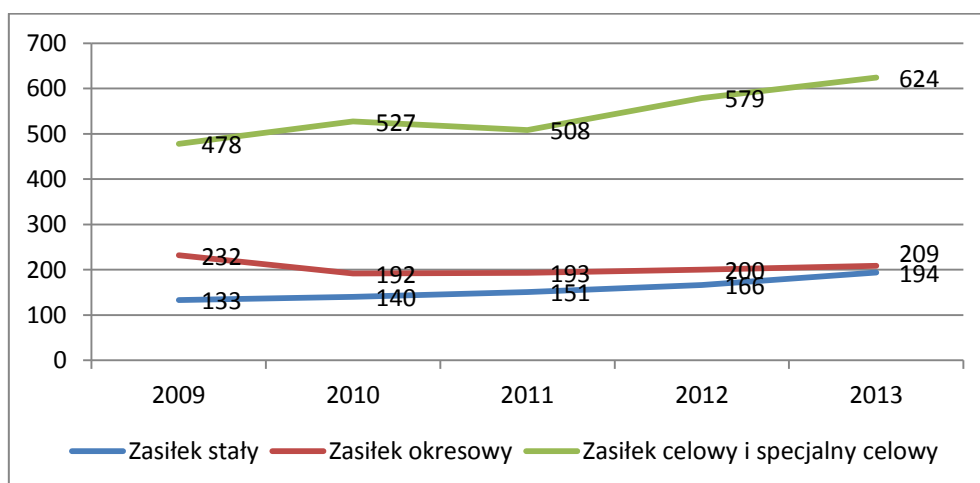
Wykres 25 - Struktura udzielanych świadczeń społecznych wg rodzaju w 2013 r. przez MGOPS w Sztumie (w ujęciu procentowym – procent osób korzystających z transferów społecznych)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

W 2013 roku 67,9% osób korzystających z świadczeń udzielanych przez MGOPS w Sztumie stanowiły osoby korzystające z świadczeń niepieniężnych. Kolejne 32,1% osób skorzystało z świadczeń pieniężnych.

Wykres 26 - Liczba osób, które otrzymały świadczenia pieniężne dystrybuowane przez MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

MGOPS w Sztumie realizował w 2013 roku wypłatę zasiłków okresowych, zasiłków stałych oraz zasiłków celowych i specjalnych celowych. Udzielanie zasiłków stanowi zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Zasiłek stały przysługuje osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od wyznaczonego ustawą kryterium dochodowego. Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie. Zasiłek celowy można otrzymać na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, np. na pokrycie części lub całości kosztów: zakupu żywności, leków i leczenia, opał, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, kosztów pogrzebu. Specjalny zasiłek celowy może być przyznany w przypadku straty, jaką

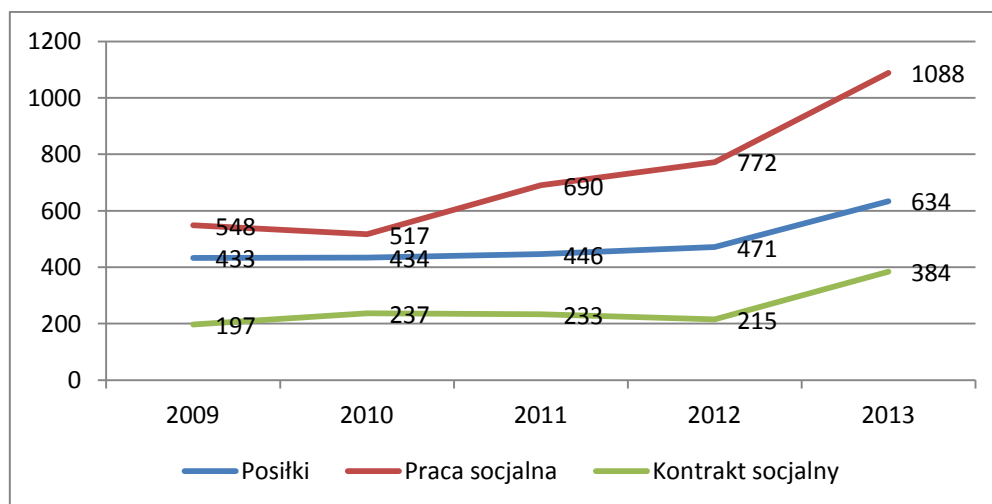
poniosła osoba lub rodzina w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tych przypadkach zasiłek może być przyznany niezależnie od wysokości dochodu.

Na podstawie zaprezentowanego wykresu można zauważyć, że z roku na rok (od 2009 do 2013 roku włącznie) wzrasta ilość osób korzystających z zasiłków stałych będących świadczeniami pieniężnymi. W roku 2013 wystąpił wzrost o 16,9% ilości osób korzystających z zasiłków stałych w porównaniu do roku 2012. Od 2009 roku ilość osób korzystających z zasiłków stałych wzrosła o 45,9%.

Zasiłki okresowe od 2010 roku utrzymują się na ustabilizowanym poziomie. Największą ilość osób korzystających z zasiłków okresowych odnotowano w 2009 roku, natomiast w latach 2010-2012 ilość osób korzystających z zasiłków była zbliżona do siebie. W 2013 odnotowano wzrost o 4,5% w stosunku do roku poprzedniego.

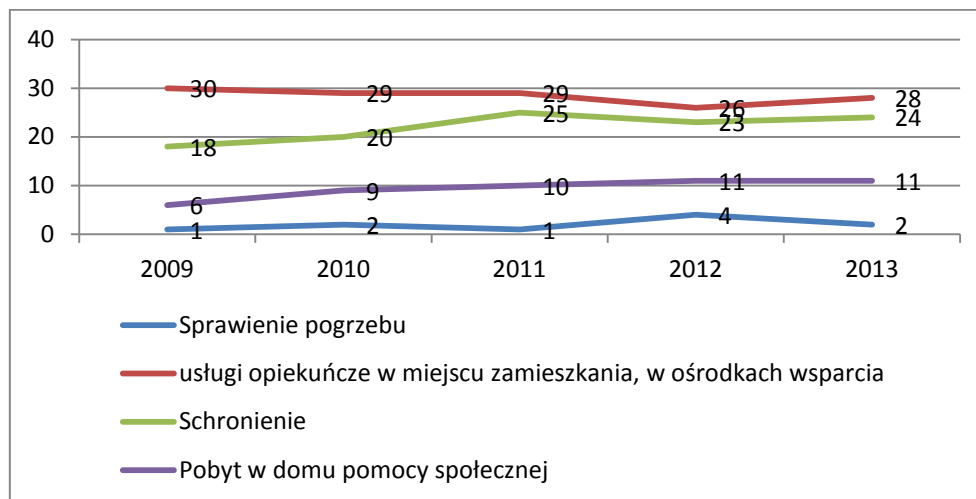
Od roku 2009 do roku 2013 najwięcej osób skorzystało z zasiłków celowych i specjalnych celowych. Od roku 2009 liczba osób korzystających z tych zasiłków rośnie, jedynie w 2011 roku odnotowano mały spadek w stosunku do roku poprzedniego. W 2013 roku odnotowano wzrost o 7,8% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 30,5% w stosunku do roku 2009.

Wykres 27 - Liczba osób, które otrzymały świadczenia niepieniężne dystrybuowane przez MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych (część I)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

Wykres 28 - Liczba osób, które otrzymały świadczenia niepieniężne dystrybuowane przez MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych (część II)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

Największą grupą osób, które skorzystały z usług MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych są osoby objęte wsparciem w postaci pracy socjalnej. Od 2009 roku odnotowano 67% wzrost ilości osób, które uzyskały wsparcie w postaci pracy socjalnej. W roku 2013 nastąpił wzrost o 39% w stosunku do roku poprzedniego.

MGOPS w Sztumie proponuje także tzw. kontrakty socjalne osobom, które potrzebują pomocy społecznej. Kontrakt socjalny jest pisemną umową pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej, a pracownikiem socjalnym, mającą na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienia aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Od 2009 roku ilość podpisanych kontraktów socjalnych wzrosła o 121%.

W ramach realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, MGOPS w Sztumie organizuje dożywianie dzieci oraz zapewnia posiłek osobom, które nie są w stanie same sobie go zapewnić. W 2013 roku 634 osoby uzyskały wsparcie w postaci posiłku. Odnotowano znaczny wzrost (34,7%) tego typu świadczeń w stosunku do roku poprzedniego. Od 2009 roku z roku na rok coraz więcej osób korzysta z wsparcia w postaci posiłku.

W porównaniu do dużej ilości udzielonych świadczeń takich jak praca socjalna, kontrakt socjalny, posiłki, ilość udzielonych schronień, świadczeń sprawienia pogrzebu, pobytu w domu pomocy społecznej oraz usług opiekuńczych jest znikoma.

Liczba osób wspieranych przez usługi opiekuńcze w ciągu ostatnich 5 lat utrzymuje się na stałym poziomie. Jedyną istotną zmianą jest liczba świadczeń związanych z opieką.

Tabela 3 – Liczba świadczonych usług związanych z opieką

	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób	30	29	29	26	28
Liczba świadczeń	11874	13180	13940	9948	12183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

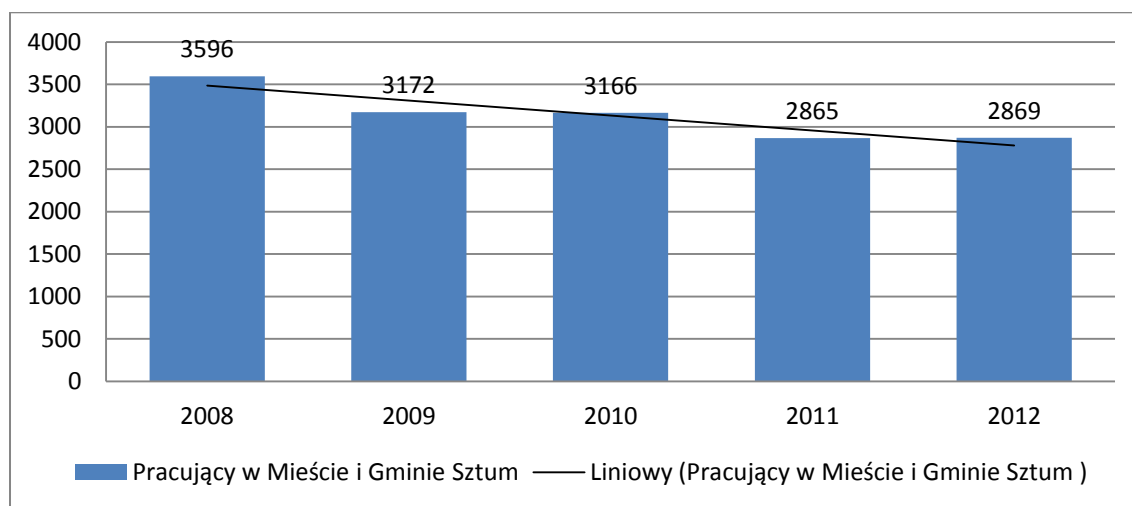
Od roku 2009 do roku 2013 znacznie wzrosła ilość osób korzystająca z możliwości pobytu w domu pomocy społecznej. W 2009 roku z tego rodzaju świadczeń korzystało 5 osób, w 2013 roku liczba ta wynosiła 11 osób.

3.3. Rynek pracy

3.3.1. Osoby pracujące w Mieście i Gminie Sztum

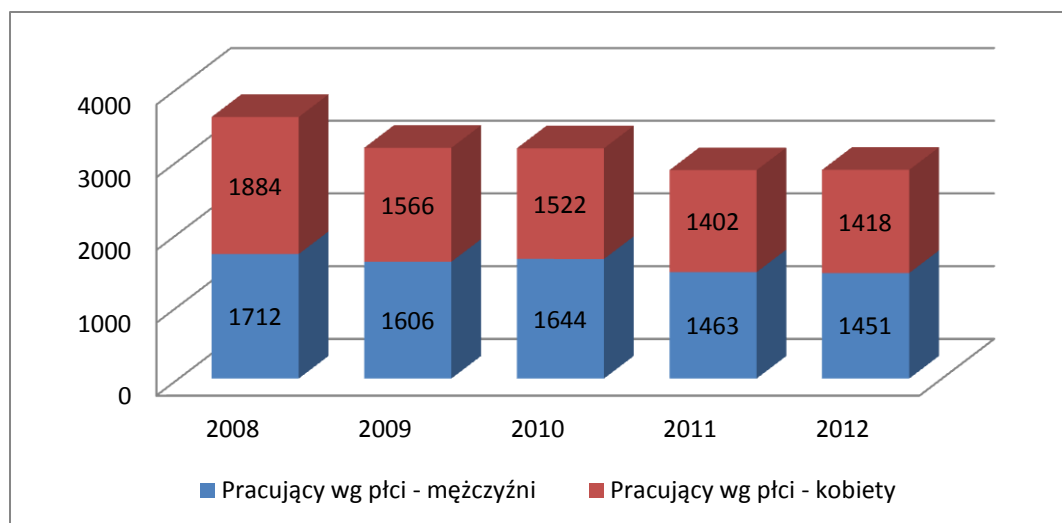
Liczba osób pracujących w okresie od 2008 do 2012 roku spadła w Mieście i Gminie Sztum o ponad 20%. W tym samym okresie liczba pracujących w Polsce zmniejszyła się jedynie o 1,32% co oznacza, że na diagnozowanym obszarze występują negatywne trendy dotyczące liczby pracujących. Całkowicie odmienny trend możemy zaobserwować w województwie pomorskim gdzie liczba osób pracujących wzrosła o 8,05%.

Wykres 29. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 30. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

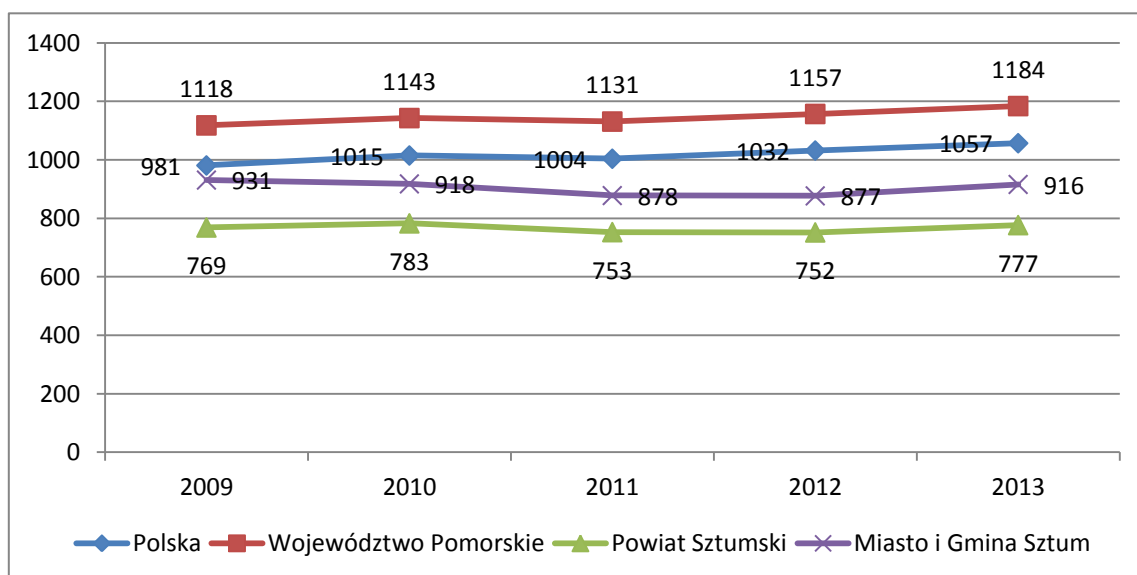
W analizowanym okresie liczba pracujących kobiet spadła o ponad 24%, podczas gdy liczba pracujących mężczyzn spadła o ponad 15%. Wyraźny trend spadkowy wśród kobiet spowodował odwrócenie proporcji. W 2009 roku liczba pracujących kobiet w ogólnej liczbie pracujących wynosiła ponad 52% i w ciągu pięciu lat spadła do 49%.

3.3.2. Przedsiębiorczość mieszkańców Miasta i Gminy Sztum

W celu porównania poziomu przedsiębiorczości na różnych obszarach stosuje się między innymi wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności. Przyjęta metodologia zakłada porównanie danych dla Miasta i Gminy Sztum z danymi dla całego kraju, województwa pomorskiego i powiatu sztumskiego. Analizowany okres obejmuje lata od 2009 do 2013.

W 2009 roku liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności była niższa w Mieście i Gminie Sztum w porównaniu do Polski i województwa pomorskiego. W latach 2009-2012 wskaźnik wykazywał łagodny trend spadkowy, natomiast w Polsce i województwie pomorskim odnotowano trend wzrostowy, w roku 2013 nastąpił wzrost. Na obszarze Miasta i Gminy Sztum wystąpił największy spadek liczby podmiotów, a odnotowany trend pokrywa się jedynie z trendem występującym w powiecie sztumskim (dla pozostałych obszarów trend wzrostowy).

Wykres 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.

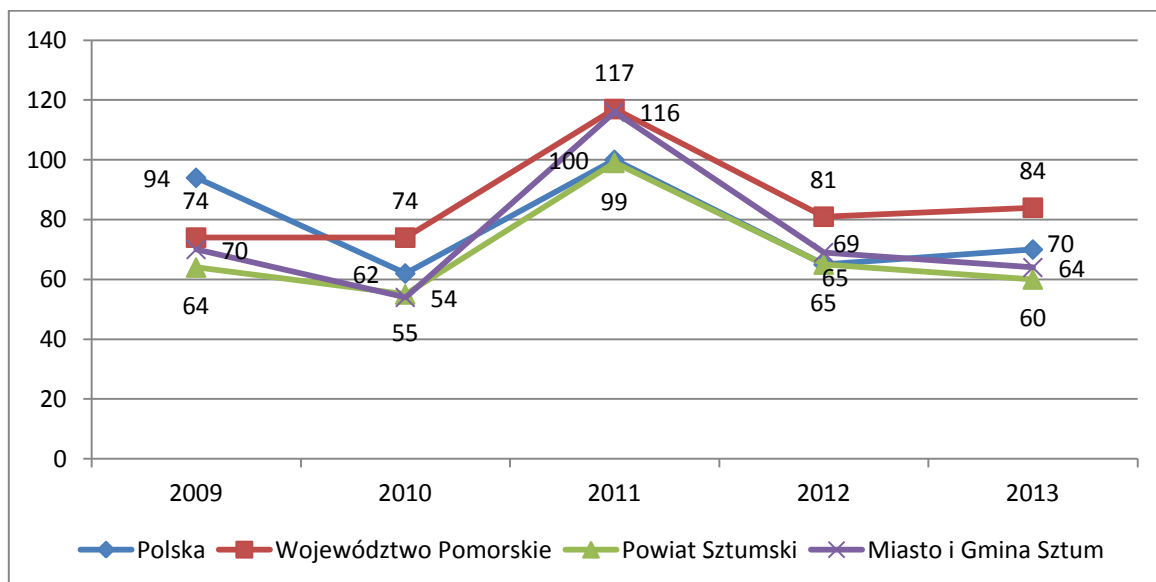

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W okresie 2009-2012 występuje tendencja spadkowa dotycząca liczby zarejestrowanych podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców co jest zjawiskiem niekorzystnym i świadczy o zmniejszającej się aktywności gospodarczej mieszkańców (w analizowanym okresie liczba mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum uległa nieznacznym zmianom), jedynie w roku 2013 nastąpił wzrost w stosunku do roku poprzedniego. Potwierdzeniem negatywnych danych jest liczba wykreślanych z rejestru REGON podmiotów na 10 tysięcy ludności, która jest wyższa niż wskaźnik dla powiatu sztumskiego. W 2013 roku wskaźnik osiągnął wartość 64 i zbliżył się do średniej dla Polski. Pozytywnym aspektem jest poprawa w porównaniu do 2011 roku, w którym liczba wykreślonych podmiotów na 10 tys. ludności wyniosła 116. Pozytywnie można postrzegać również porównanie z danymi dla województwa pomorskiego oraz dla wskaźnika dla Polski, gdzie liczba wyrejestrowywanych podmiotów była wyższa niż w Mieście i Gminie Sztum.

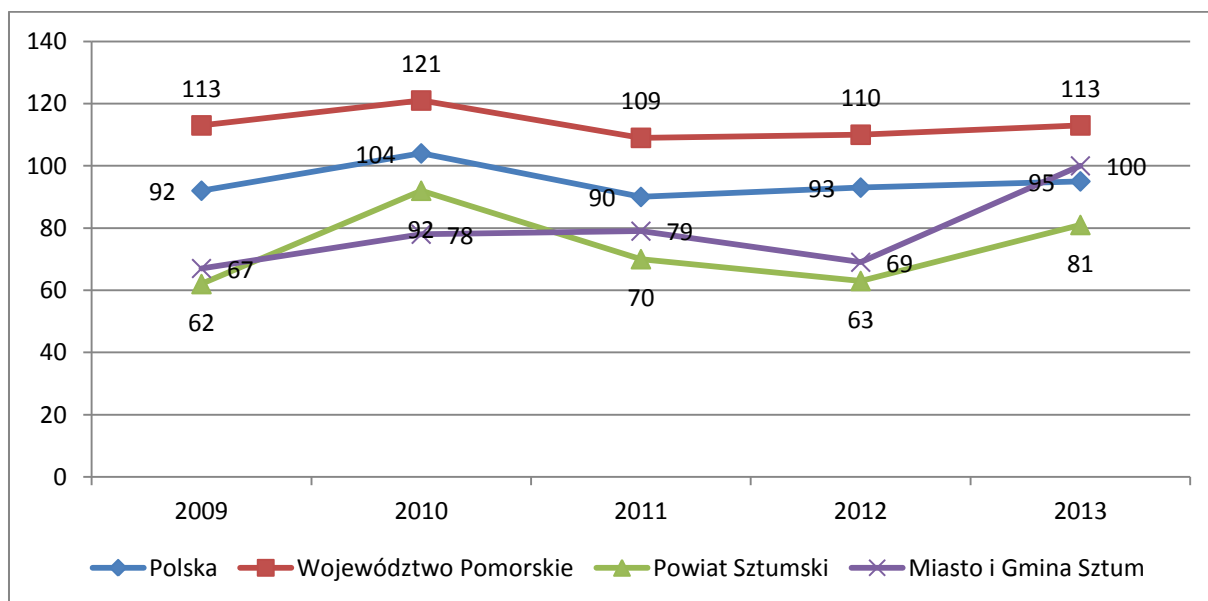
W zakresie nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w 2013 roku wskaźnik był wyższy w porównaniu z powiatem sztumskim i wskaźnikiem dla Polski. W 2013 roku nastąpił duży wzrost wskaźnika rejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców w porównaniu z rokiem poprzednim co świadczy o wyższej aktywności gospodarczej ludności.

Wykres 32. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.

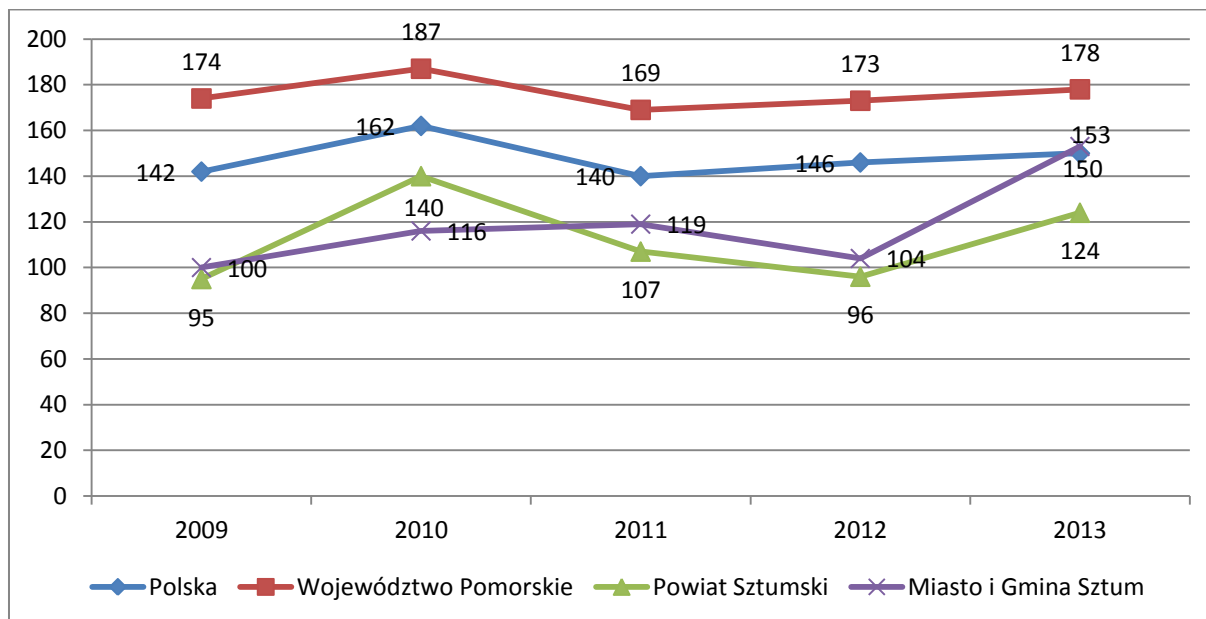
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 33. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

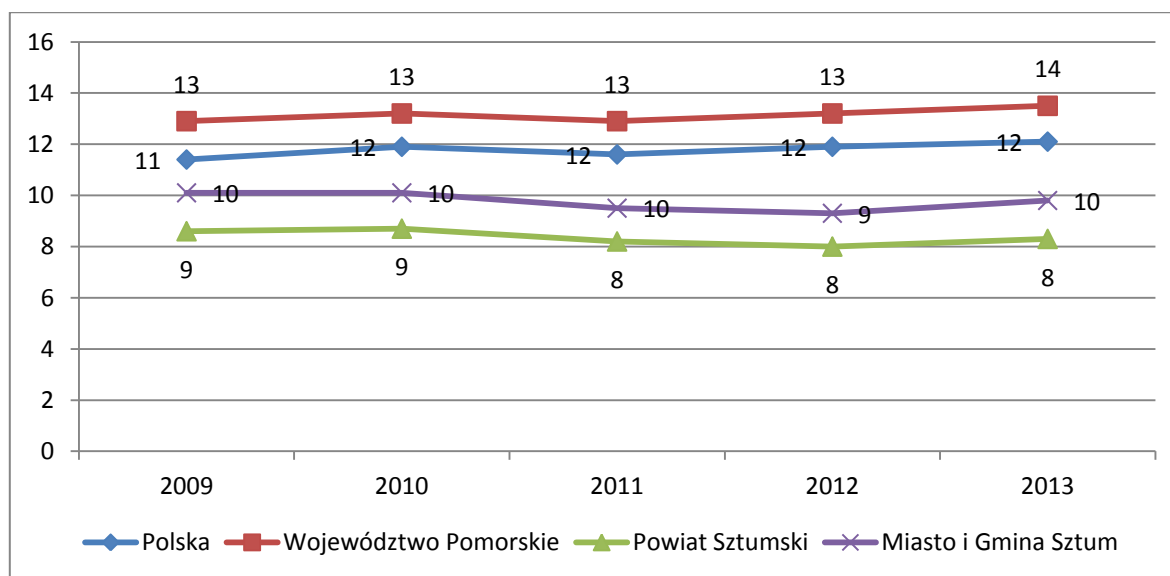
Wykres 34. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

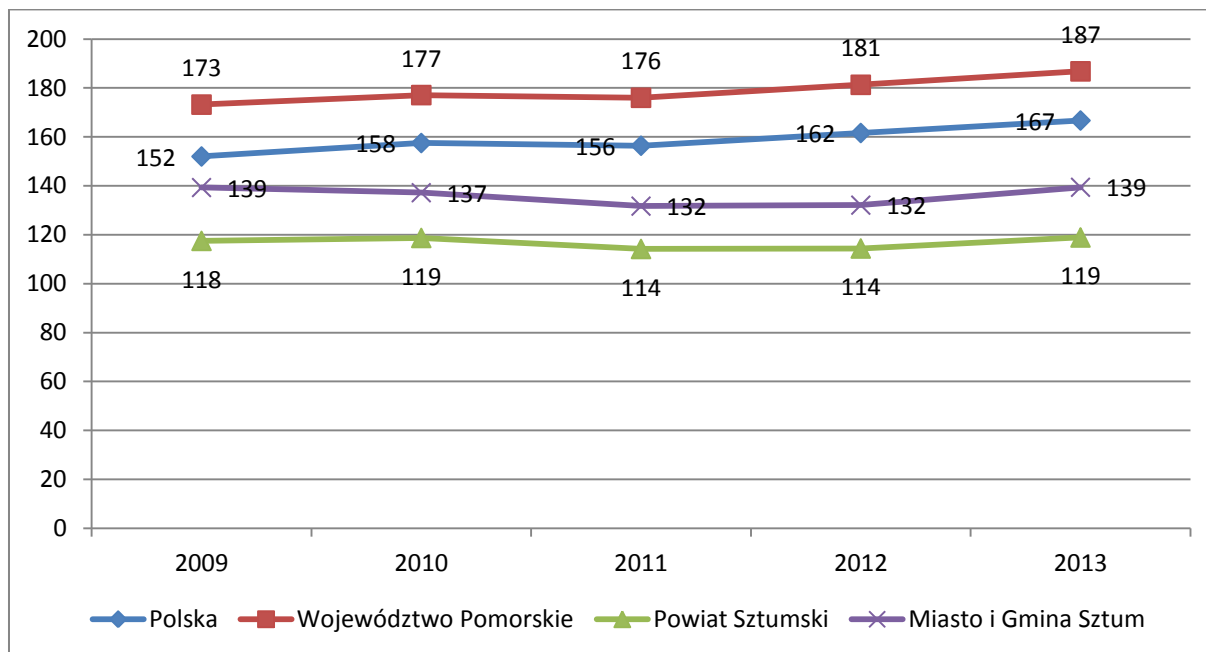
Niska aktywności gospodarcza ludności ma również odzwierciedlenie w liczbie osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, który w 2013 roku był niższy niż wskaźniki dla Polski i województwa pomorskiego.

Wykres 35. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 36. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.

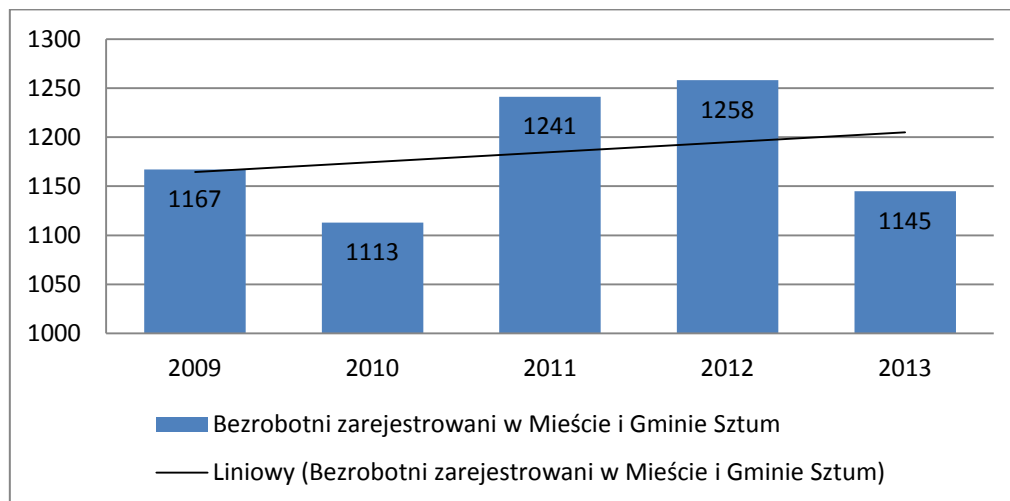
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potwierdzeniem zjawisk zachodzących w ostatnich latach w Mieście i Gminie Sztum (w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski) jest utrzymująca się na stałym poziomie liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

3.3.3. Bezrobocie w Mieście i Gminie Sztum

Bezrobocie stanowi jeden z najważniejszych problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Sztum. Zmiany w tym obszarze wynikają między innymi ze zmian demograficznych, w wyniku których stopniowo rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a spada w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2013 nastąpił istotny spadek osób bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego, wpływ na to może mieć emigracja ludności do większych ośrodków miejskich oraz wzrost osób w wieku poprodukcyjnym. Mimo zmniejszenia się ilości osób bezrobotnych nie odnotowano znaczącego wzrostu osób pracujących. Największy wzrost bezrobocia nastąpił w 2011 roku w porównaniu z rokiem 2010 – 11,50%. Był on spowodowany spowolnieniem gospodarczym, którego skutki odczuwane są do dzisiaj.

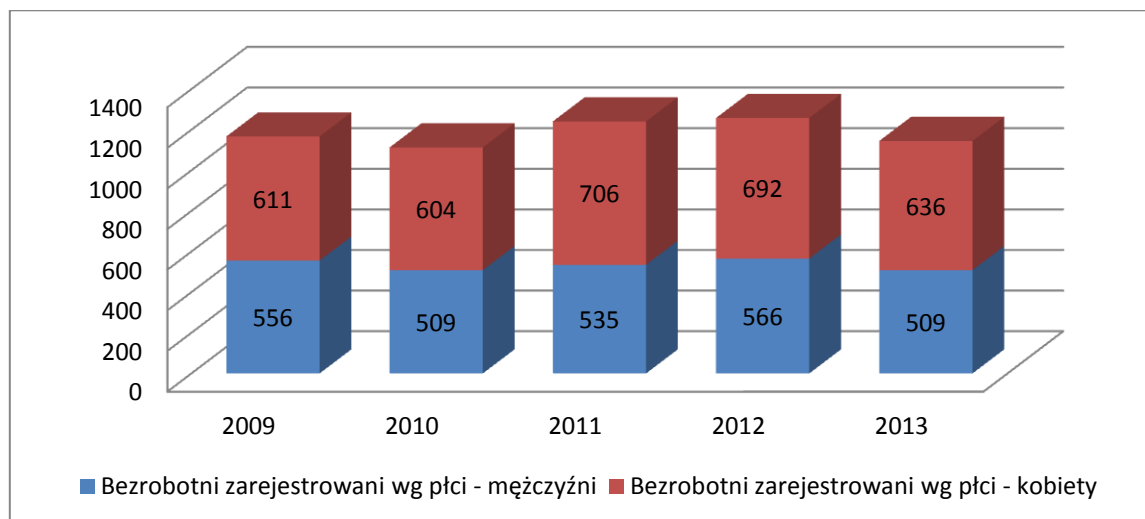
Wykres 37. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2009-2010 liczba bezrobotnych kobiet utrzymywała się na stałym poziomie. W 2011 roku wzrosła o ponad 16% w stosunku do roku poprzedniego, był to największy wzrost w ciągu lat 2009-2013. W kolejnych latach odnotowano spadek liczby bezrobotnych kobiet. Bezrobocie wśród kobiet od 2009 roku do 2013 roku wzrosło o ponad 4%. Pozytywne zjawiska wystąpiły wśród mężczyzn, w 2013 roku liczba bezrobotnych mężczyzn była niższa o ponad 8% w stosunku do roku 2009.

Wykres 38. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

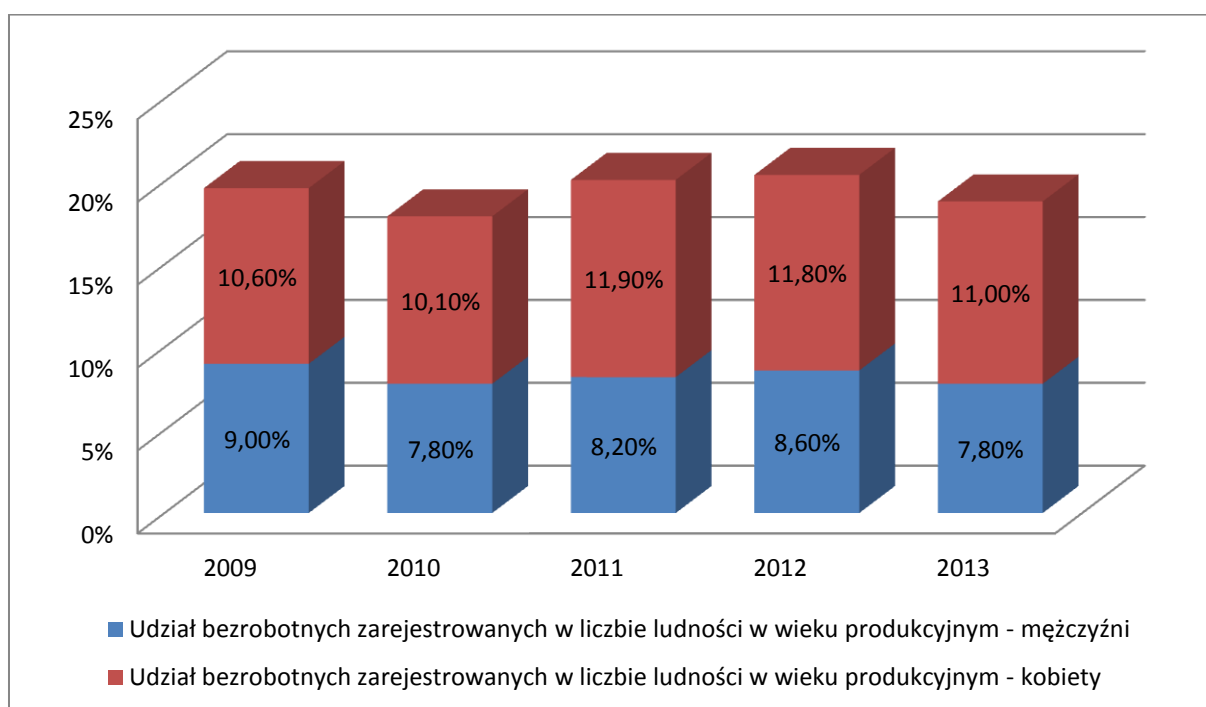
Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym spadł znacząco w 2010 roku, by rok później wzrosnąć do poziomu podobnego w roku 2009. W roku 2013 nastąpił spadek omawianego wskaźnika. W porównaniu do roku 2009 spadł on o 0,5 punktu procentowego. W przypadku mężczyzn w kolejnych latach nastąpił spadek w porównaniu do roku 2009, natomiast wśród kobiet udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym stale rośnie i w roku 2011 i 2012 przekroczył wartości odnotowane w 2009.

W 2013 roku nastąpił spadek w stosunku do roku poprzedniego. Rosnący udział bezrobotnych kobiet miał główny wpływ na rosnący udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Negatywne zjawiska odnotowywane w Mieście i Gminie Sztum występują w analizowanym okresie także na obszarze Polski i w województwie pomorskim. Poprawa sytuacji wystąpiła w 2010 roku oraz 2013 wyłącznie w powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum. Na obszarze całego kraju oraz w województwie pomorskim wskaźnik wykazuje negatywny, stale rosnący trend.

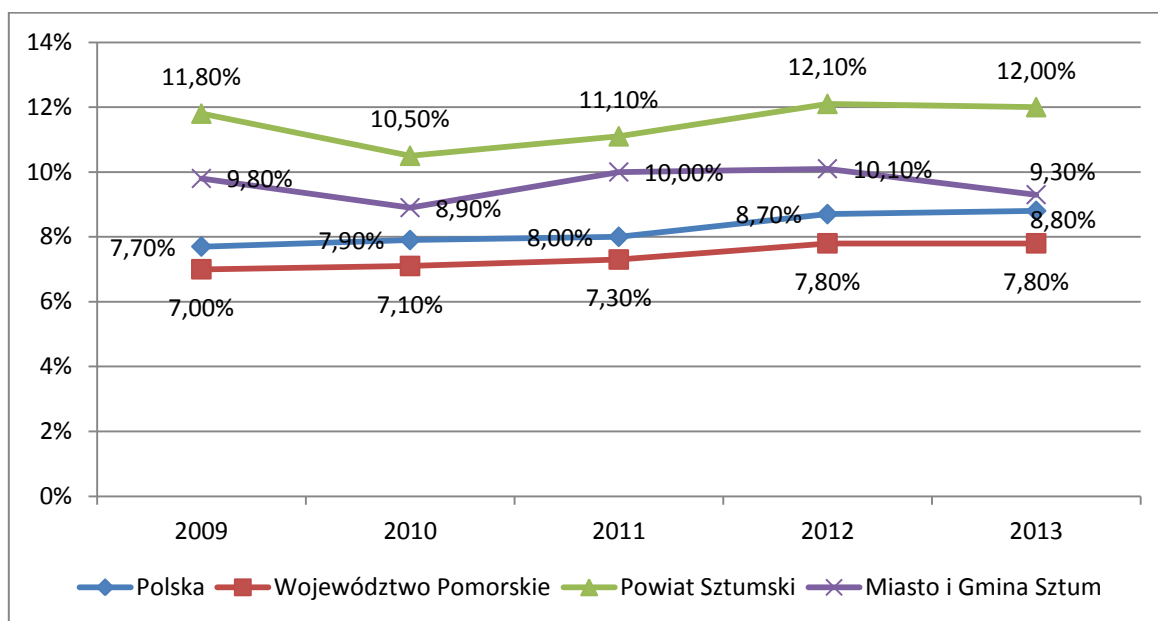
Wprowadzając do analizy porównanie sytuacji na rynku pracy w całym powiecie sztumskim z sytuacją w Mieście i Gminie Sztum można odnotować lepsze uwarunkowania w gminie, ponieważ w 2013 roku udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie wyniósł 12%, a w Mieście i Gminie Sztum jedynie 9,3%. Na szczególną uwagę zasługują zmiany jakie zaszły w 2012 w porównaniu z rokiem 2011. Udział bezrobotnych w Powiecie wzrósł o 1%, natomiast w Mieście i Gminie Sztum utrzymał się na niezmiennym poziomie.

Wykres 39. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci.

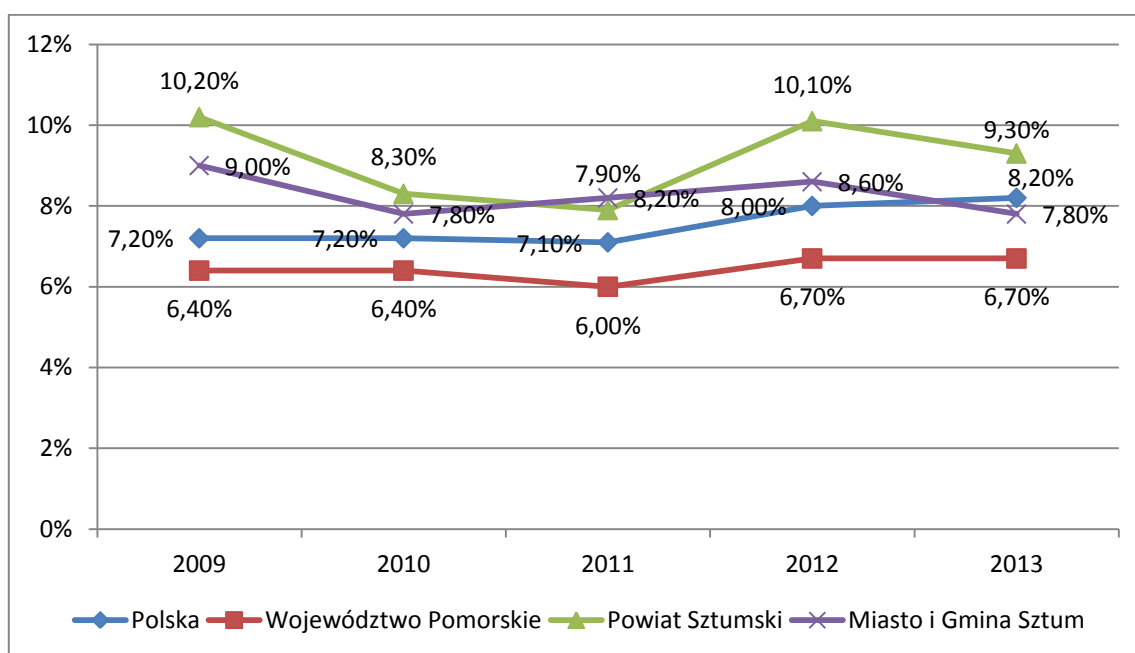
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 40. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim, Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.

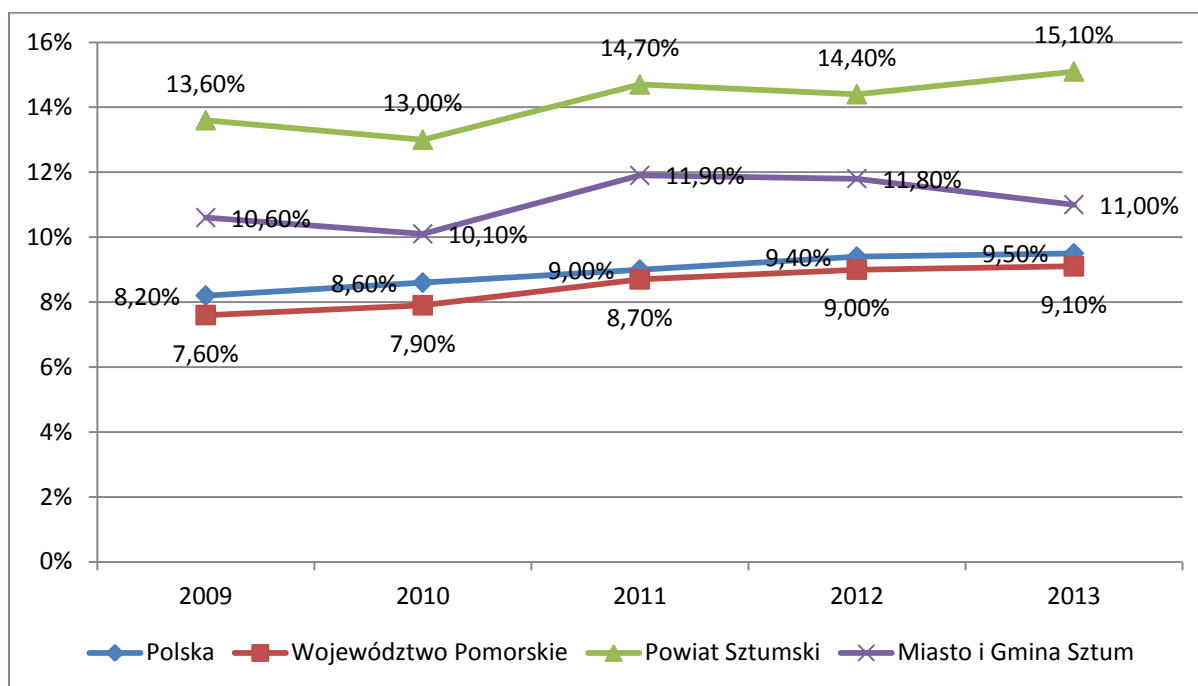
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 41. Udział bezrobotnych zarejestrowanych mężczyzn w ogólnej liczbie mężczyzn w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim, Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 42. Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w ogólnej liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim, Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

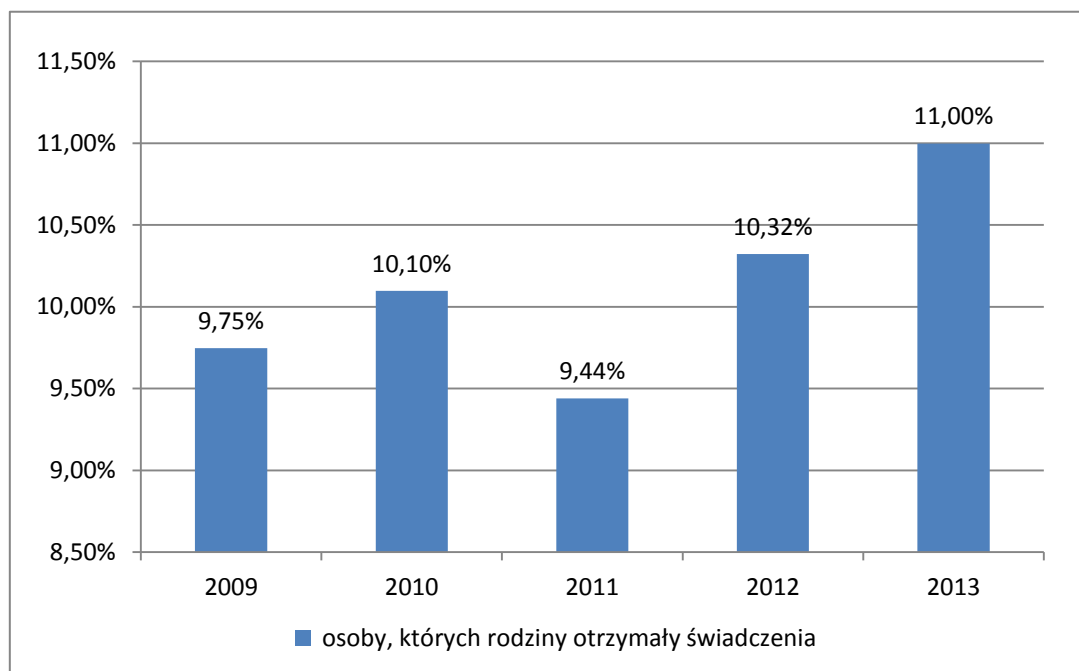
3.4. Aktualny stan pomocy społecznej

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako organizacja mająca za cel wspieranie mieszkańców Miasta i Gminy Sztum, przeprowadza co roku sprawozdanie ze swojej działalności. Dokument ten został użyty jako główne źródło informacji podczas opracowywania aktualnego stanu pomocy społecznej w Mieście i Gminie Sztum.

3.4.1. Kondycja sztumskiej rodziny

Wiele rodzin mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum ma złą sytuację finansową i potrzebuje wsparcia. W 2013 roku aż 764 rodzinom przyznano świadczenia. Liczba osób w rodzinach, które otrzymały wsparcie wynosi 2057. Oznacza to, iż 11 % ludności zamieszkującej MiG Sztum uzyskało bezpośrednio lub pośrednio wsparcie ze strony instytucji wspomagających rodziny w trudnej sytuacji życiowej. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, odsetek ten nie zmieniał się znacząco, gdyż wahania między najwyższą i najniższą wartością nie przekraczają 2 punktów procentowych. Dokładne dane przedstawia wykres nr 43.

Wykres 43 - Odsetek osób w Mieście i Gminie Sztum, których rodziny otrzymały świadczenia (lata 2009-2013)

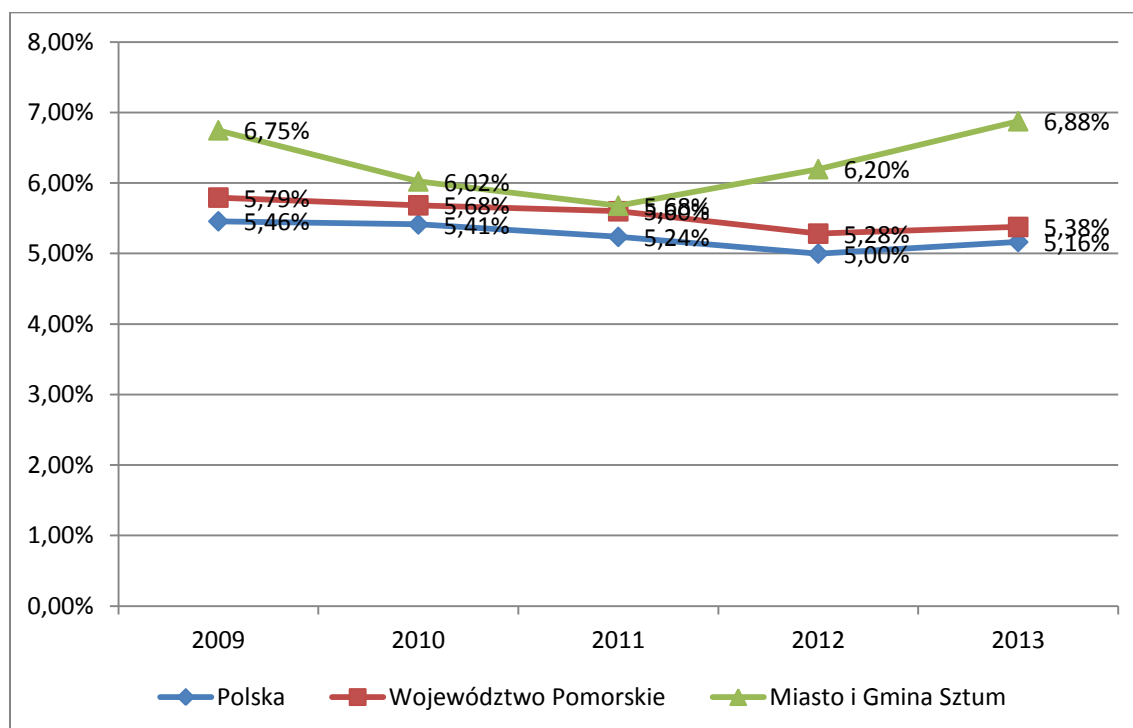

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i MGOPS

Do porównania kondycji rodzin z MiG Sztum z kondycją rodzin na terenie województwa i kraju został wzięty stosunek liczby osób, którym udzielono świadczeń, do liczby mieszkańców. W trakcie całego badanego okresu, zauważalny jest wyższy odsetek udzielanych świadczeń w MiG Sztum, niż w kraju i na terenie Województwa Pomorskiego. W 2009 roku jest to 6,74 % mieszkańców MiG Sztum, gdzie w województwie było to 5,79 %. Najniższy odsetek osób otrzymujących świadczenia jest na terenie całego kraju – 5,46 %. Sytuacja polepszyła się w każdym badanym obszarze w 2011 roku. W MiG Sztum wynosił on 5,68 % i jest wyższy zaledwie o 0,08 % od wyniku w województwie i o 0,44 % od wyniku w kraju. Niestety w kolejnych latach zwiększył się udział udzielonych świadczeń mieszkańcom

zarówno MiG Sztum, województwa i kraju. W MiG Sztum jest to najwyższy wskaźnik badanego okresu i wynosi 6,88 %. Graficzne porównanie powyższych danych jest przedstawione na wykres nr 44.

Wykres 44 - Odsetek osób, którym przyznano świadczenia (lata 2009-2013)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, MPiPS i MGOPS

Z wykresu powyżej widać, iż liczba osób, którym przyznano świadczenia na terenie MiG Sztum spadała do 2011 roku, następnie wzrastała. Nieco inaczej kształtowała się liczba rodzin, którym udzielono świadczeń na tym samym obszarze. Spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń nastąpił jedynie w 2011 roku o 13 rodzin, gdzie w roku poprzednim nastąpił przyrost o 48 rodzin. Od 2011 roku liczba rodzin, którym przyznano świadczenia wzrastała sukcesywnie z 646 na 709 rodzin w 2012 i na 764 rodziny w 2013 roku. W Województwie Pomorskim można zauważyć spadek ilości rodzin, którym udzielono świadczenia od 2011 roku, natomiast na terenie kraju są zauważalne ciągłe wzrosty i spadki ilości wspomaganych rodzin. (Tabela nr 4)

Tabela 4 - Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w latach 2009-2013

OBSZAR	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	1 310 442	1 327 992	1 278 745	1 218 692	1 257 048
Województwo Pomorskie	78 821	81 245	80 436	75 460	77 678
Miasto i Gmina Sztum	611	659	646	709	764

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS i GMOPS

Dominującymi przyczynami udzielania pomocy w latach 2009-2013 było ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność. W 2013 roku z powodu ubóstwa wsparcie otrzymało aż 691 rodzin, z powodu bezrobocia 511 rodzin, natomiast z powodu niepełnosprawności 340 rodzin. Liczba rodzin otrzymujących pomoc, we wspomnianych grupach, systematycznie

rosła w ciągu ostatnich lat. Nieco mniejsza liczba rodzin potrzebowała pomocy ze względu na bezradność (234 – w 2013 r.), czy długotrwałą lub ciężką chorobę (159 – w 2013 r.), jednak jest to liczba znacznie wyższa, w porównaniu do liczby rodzin wspomaganych ze względu na alkoholizm, bezdomność czy inne wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 5 - Powody udzielania wsparcia i pomocy na terenie Miasta i Gminy Sztum (liczba rodzin)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	516	553	537	616	691
Bezrobocie	394	436	452	485	511
Bezradność (Problemy)	159	201	170	189	234
Niepełnosprawność	278	293	308	311	340
Długotrwała lub ciężka choroba	132	143	165	162	159
Alkoholizm	49	46	45	62	58
Narkomania	0	2	0	2	1
Bezdomność	23	28	30	35	33
Opuszczenie zakładu karnego	4*	8	10	9	16
Zdarzenia losowe	15	6	5	23	1
Przemoc w rodzinie – ofiary przemocy	-	2	6	7	7
Przemoc w rodzinie – sprawcy przemocy *	-	2*	6*	7*	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

* jednostką miary jest liczba osób

Świadczenia rodzinne

Wiele rodzin na terenie Miasta i Gminy Sztum potrzebuje wsparcia i pomocy z zewnątrz. Rodziny te mogą liczyć na zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka czy też świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne). W 2010 roku z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami skorzystały aż 843 rodziny, w 2011 roku było to 751 rodzin, natomiast w 2012 roku liczba ta spadła do 667. Jednym z powodów spadku liczby rodzin uprawnionych do otrzymania świadczeń rodzinnych może być wzrost od 1 listopada 2012 roku progu dochodowego uprawniającego do otrzymania tych świadczeń.³⁷ Jednakże w 2013 roku zanotowano wzrost wsparcia o 35 rodzin. W tabeli nr 6 zaprezentowano strukturę udzielonych świadczeń rodzinnych w 2013 roku. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami stanowią więcej niż połowę udzielonych świadczeń rodzinnych (53,43%). Z tego prawie 36 % to zasiłki rodzinne, a pozostałe 17,77 % zostało przeznaczone na dodatki. Nieco mniejszy, ale również wysoki udział w świadczeniach rodzinnych mają zasiłki pielęgnacyjne (27,41%) oraz świadczenia pielęgnacyjne (14,74%).

³⁷ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 41

Tabela 6 - Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w Sztumie w 2013 roku

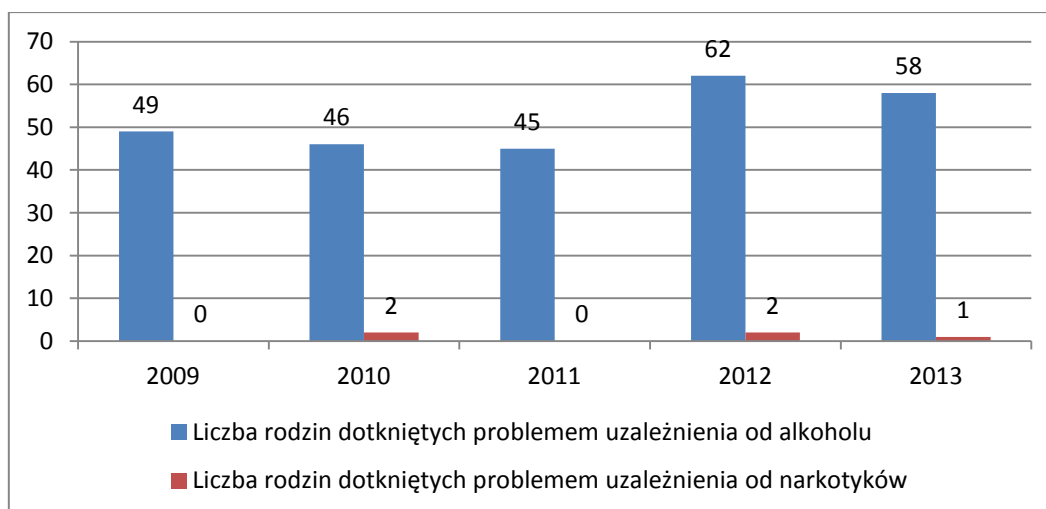
	2013
1. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, w tym:	53,43%
Zasiłki rodzinne	35,66%
Dodatek z tyt. urodzenia dziecka	2,26%
Dodatek z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	1,99%
Dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka	3,44%
Dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1,44%
Dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	2,18%
Dodatek z tyt. podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1,82%
Dodatek z tyt. wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4,63%
2. Zasiłki pielęgnacyjne	27,41%
3. Świadczenia pielęgnacyjne	14,74%
4. Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	0,65%
5. Specjalny zasiłek opiekuńczy	0,10%
6. Jednorazowa zapomoga z tyt. Urodzenia dziecka	3,67%
	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

3.4.2. Uzależnienia

Problem uzależnień w Mieście i Gminie Sztum głównie opiera się na problemie związanym z uzależnieniem od alkoholu. Według danych statystycznych udostępnionych przez MGOPS w Sztumie wynika, że problem uzależnień w 2013 roku dotyczył 59 rodzin z czego 58 rodzin było dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu.

Wykres 45 - Liczba rodzin w Mieście i Gminie Sztum, w których występuje problem uzależnienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Na podstawie wykresu przedstawione na poprzedniej stronie można zauważyć, że problem uzależnienia od narkotyków jest marginalnym problemem w ostatnich 5 latach. Niestety problem uzależnienia od alkoholu dotyka coraz większą liczbę rodzin. W roku 2013 udało się zmniejszyć liczbę rodzin dotkniętych tym problemem, w stosunku do roku poprzedniego,

ale od roku 2009 nastąpił wzrost o 18,3% liczby rodzin, w których przynajmniej jeden z domowników jest uzależniony od alkoholu.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie**, do zadań której w szczególności należy:

- Przygotowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum,
- Rozpatrywanie spraw związanych z wprowadzaniem w życie Gminnego Programu Profilaktyk i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum,
- Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii
- Rozpatrywanie zawiadomień osób i instytucji o przypadkach uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- Prowadzenie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu,
- Prowadzenie postępowania w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu,
- Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej,
- Dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Sztum na podstawie upoważnienia wydanego przez Burmistrza,
- Współdziałanie z organami gminy, instytucjami, zakładami pracy, osobami fizycznymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami społecznymi w zakresie promocji trzeźwego stylu życia i wartości abstynenckiej oraz rozwiązywania problemów alkoholowych.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonują także stowarzyszenia, które mają na celu zwalczanie problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie rodzin dotkniętych problemem uzależnień. Do takich stowarzyszeń należą:

- Stowarzyszenie – Klub Abstynenta „Radość i Słońce” w Sztumie,
- Stowarzyszenie „Przyjaciele Dzieci” w Sztumie,
- Stowarzyszenie „Do życia przez życie” w Uśnicach,
- Stowarzyszenie „Szansa” w Sztumie,
- Stowarzyszenie Lekkoatletyczny Klub Sportowy „Zantyr” w Sztumie,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowo-Wychowawczych im. Teresy Kras w Lublinie.

Stowarzyszenie – Klub Abstynenta „Radość i Słońce” w Sztumie – realizuje zadanie „Promowanie i wspieranie abstynencji oraz zdrowego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin z terenu Miasta i Gminy Sztum” W ramach tego zadania Stowarzyszenie zorganizowało wyjazd na Jasnogórskie Spotkanie Trzeźwościowe oraz został również zorganizowany wyjazd integracyjny nad morze dla członków Stowarzyszenia i ich rodzin. Dzięki spotkaniu integracyjnemu uczestnicy oraz ich rodziny mogli wzajemnie się wspierać

oraz wymieniać się wiedzą na temat rozwiązywania własnych problemów. Kolejnym zadaniem jakie realizuje Klub Abstynenta „Radość i Słońce” jest zadanie propagowania idei trzeźwości na terenie Miasta i Gminy Sztum poprzez organizację „Dnia Trzeźwości”.

Stowarzyszenia: „Przyjaciele Dzieci”, „Do życia przez życie” oraz „Szansa” w Sztumie realizują wspólnie zadanie pod nazwą Promocja zdrowego stylu życia wolnego od uzależnień i przemocy poprzez organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych z terenu Miasta i Gminy Sztum.

Stowarzyszenie **„Przyjaciele Dzieci”** zrealizowało zadanie pod tytułem „Szkoła zabawy i kreatywności” - cykl spotkań edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców. Odbiorcami projektu było 20 dzieci, w wieku przedszkolnym, wraz z rodzicami. Były to dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych, mieszkające na terenie Miasta i Gminy Sztum. Dzieci te nie uczęszczały do przedszkola.

Stowarzyszenie **„Do życia przez życie”** w Uśnicach realizowało swoje zadanie w postaci m.in. otwartych spotkań, imprez, zajęć. Tytuł zadania „Festiwal Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych”. W ramach zadania został przeprowadzony Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych o zasięgu regionalnym. Festiwal ukierunkowany był na ludzi dotkniętych upośledzeniem umysłowym, narażonych na ryzyko uzależnień alkoholowych oraz ofiar przemocy. Głównymi celami realizacji zadania było:

- integracja osób niepełnosprawnych podczas trwania festiwalu poprzez postawienie przed nimi wspólnych, możliwych do osiągnięcia celów,
- prezentacja swojego dorobku artystycznego,
- zwiększenie świadomości lokalnej społeczności dotyczącej osób niepełnosprawnych i dysfunkcyjnych poprzez promocję festiwalu w lokalnych mediach,
- zapobieganie uzależnieniom, promocja zdrowego stylu życia poprzez wskazanie prawidłowych rozwiązań/ wzorców osobowych.

Stowarzyszenie **„Szansa”** w Sztumie realizowało swoje zadanie w postaci m.in. otwartych spotkań, imprez, zajęć. Tytuł zadania „Rozwój-zmiana-satysfakcja - zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem gier planszowych”. Projekt adresowany był do dzieci z klas I-VI i ich rodziców, młodzieży gimnazjalnej, nauczycieli i wychowawców, osób zainteresowanych pracą przy projekcie. W ramach realizacji zadania przeprowadzono:

- spotkanie integracyjne,
- zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem gier planszowych,
- otwarte spotkania z grami planszowymi dla rodziców dzieci biorących udział w projekcie oraz innych mieszkańców Sztumu.
- konkursy i turnieje dla grupy dzieci i młodzieży uczestniczących w projekcie.

Stowarzyszenie Lekkoatletyczny Klub Sportowy „Zantyr” w Sztumie – realizuje zadanie „Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych z terenu Miasta i Gminy Sztum z realizacją programu edukacyjno-profilaktycznego z zakresu uzależnień i przemocy”. Zadanie polega na prowadzeniu pozalekcyjnych zajęć sportowych w różnorodnych formach dla szerokiej grupy dzieci i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Sztum, które potrzebują zabezpieczenia czasu wolnego. Zajęcia mają promować zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży. Mają zapobiegać spożywaniu alkoholu, używaniu środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

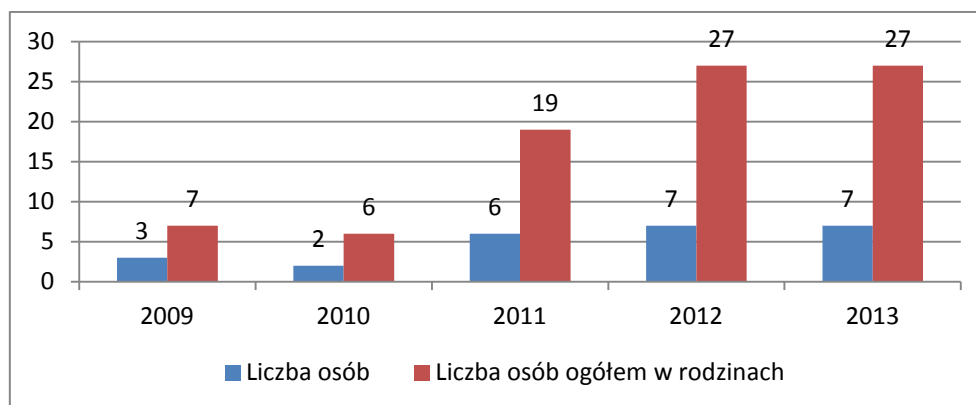
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowo-Wychowawczych im. Teresy Kras w Lublinie- realizowało zadanie „Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych lub ubogich z terenu Miasta i Gminy Sztum z realizacją programu profilaktyki uzależnień i przemocy”. Z kolonii profilaktycznych skorzystało 50 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Prócz stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych istnieje w Sztumie **grupa PaT**. Urząd Miasta i Gminy Sztum oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie wraz **Grupą teatralną „Podaj dalej”, Sztumskim Centrum Kultury i Komendą Powiatową Policji** w Sztumie w ramach działań zaplanowanych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2014 r. zorganizował CASTING do Sztumskiej grupy PaT. W dniu 30 kwietnia 2014 odbyła się premiera spektaklu „Sekret”. Sztumska grupa PaT działa jako Teatr „Scena 13”, którego nazwa wzięła się od początkowej ilości chętnych do wzięcia udziału w działaniach, oraz od nieoficjalnych wyliczeń, z których wynika, że jest ona 13 grupą PaT na Pomorzu. Program „Profilaktyka a Ty” jest realizowany na terenie całego kraju. Organizatorem programu jest Komenda Główna Policji. Ideą programu jest stworzenie ogólnopolskiej społeczności promującej wśród młodzieży zdrowy styl i modę na życie bez uzależnień.

3.4.3. Przemoc w rodzinie

Problem przemocy w rodzinie jest jednym z mniejszych problemów na terenie Miasta i Gminy Sztum. Według danych statystycznych opracowanych przez MGOPS w Sztumie wynika, że w roku 2013 zdiagnozowano 7 osób będących sprawcami przemocy w rodzinie.

Wykres 46 - Liczba osób będących sprawcami przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Sztum

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Od 2009 roku odnotowano ponad dwukrotny wzrost ilości osób będących sprawcami przemocy. Wzrost ten może nie być spowodowany faktycznym wzrostem liczby osób będących sprawcami przemocy w rodzinie, lecz zwiększającą się świadomością społeczeństwa dotyczącą rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie. Akcje społeczne rozpowszechniane przez ogólnodostępne media oraz działania MGOPS w Sztumie pozwalają dotrzeć do jak największej grupy osób, których dotyka ten problem.

W 2013 roku zostało przeprowadzone badanie na 102 respondentach – mieszkańców sołectw w Gminie Sztum, na temat przemocy w rodzinie. Raport z tego badania mówi iż:

- Ponad połowa badanych mieszkańców (51,5%) uważa, że przemoc w rodzinie nasiliła się w ciągu ostatnich 10 lat, a zaledwie 2% respondentów deklaruje, że liczba incydentów przemocy domowej zmalała. Przemoc w rodzinach bardzo często wiąże się z nadużywaniem alkoholu i narkotyków;
- Prawie połowa respondentów (48,5%) zna osoby z najbliższego otoczenia, które doznają przemocy fizycznej ze strony najbliższych osób, jednak zdecydowanie mniejszy odsetek badanych mieszkańców deklaruje, że doznało kiedykolwiek przemocy fizycznej w swoich rodzinach;
- Nieco większy odsetek badanych mieszkańców (59,8%) deklaruje, że zna osoby z najbliższego otoczenia, które doznają przemocy psychicznej ze strony najbliższych osób, jednak podobnie, jak miało to miejsce w przypadku przemocy fizycznej, respondenci zdecydowanie rzadziej doznają przemocy psychicznej w swoich rodzinach. Badane kobiety częściej niż badani mężczyźni przyznają, że były ofiarami przemocy psychicznej w rodzinie. Wyniki badania pokazują, że stosunkowo często ma miejsce przemoc psychiczna w rodzinie;
- Ponad połowa badanych mieszkańców (54,1%) zna przypadki bicia dzieci przez ich rodziców, a 33% badanych mieszkańców stosuje kary wobec swoich dzieci, które polegają głównie na upomnieniach oraz różnego rodzaju zakazach. Stosunkowo nieduży odsetek respondentów przyznaje, że karze dziecko, uderzając je;
- Wielu badanych mieszkańców (41,7%) zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie wobec osób starszych, a 27,6% badanych mieszkańców wie o incydentach przemocy w rodzinie wobec osób niepełnosprawnych. Niewielki odsetek badanych jednak deklaruje, że tego typu sytuacje mają miejsce w ich rodzinie. Akty przemocy polegają, między innymi, na zaniedbywaniu i pozbawianiu opieki, ośmieszaniu, odbieraniu pieniędzy i dóbr materialnych, zmuszaniu do prac domowych, czy też psychicznym dręczeniu;
- Większość badanych mieszkańców uważa, że odpowiednie służby interweniują, lecz ich działanie nie rozwiązuje problemów z przemocą w rodzinie;
- Respondenci są w większości przeciwni surowemu wychowywaniu dzieci i nie uznają specjalnych okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy. Warto ponadto zaznaczyć, że blisko trzy czwarte respondentów popiera regulacje prawne zakazujące stosowania kar fizycznych, mimo to znaczny odsetek badanych (43,1%) deklaruje, że stosowanie kar fizycznych jest, w niektórych sytuacjach, dobrą metodą wychowawczą;
- Badani mieszkańcy (88,1%) są przekonani, że osoby spoza rodziny powinny interweniować, gdy widzą, że dziecko jest źle traktowane przez swoich rodziców;
- Większość respondentów nie zgadza się ze stereotypami dotyczącymi przemocy w rodzinie, które funkcjonują w społeczeństwie. Jednakże 19,6% badanych mieszkańców uważa, że nie istnieje coś takiego, jak gwałt w rodzinie;
- Dość wysoka świadomość mieszkańców związana z istnieniem osób i instytucji, do których należy zgłosić się w przypadku stosowania przemocy. 72,7% badanych mieszkańców deklaruje, że posiada wiedzę na ten temat, zaś 33,7% badanych mieszkańców deklaruje, że wie, do jakich instytucji w gminie Sztum powinny zgłosić się osoby doznające przemocy w rodzinie.³⁸

³⁸ Diagnoza Zjawiska Przemocy w Rodzinie Gmina Sztum-2013, op. cit., s. 31-33

W ramach działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie MGOPS w Sztumie realizował jeden projekt oraz jedno zadanie publiczne:

- projekt pt. „Przemocy mówimy NIE” dofinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”,
- zadanie publiczne pod tytułem „Nasza Rodzina Wolna Od Przemocy” realizowanego w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Celem projektu pt. „**Przemocy mówimy NIE**” było podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach realizacji projektu zostało przeprowadzonych szereg działań, m.in.:

- badania ankietowe na terenach wiejskich gminy Sztum, które posłużyły do opracowania Raportu – diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie,
- indywidualne konsultacje psychologiczne i porady prawne dla mieszkańców doświadczających przemocy i stosujących tę przemoc,
- została utworzona grupa wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy,
- kurs samoobrony dla ofiar przemocy.

Odbiorcami projektu były rodziny i osoby zagrożone przemocą w rodzinie. Dzięki działaniom Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie można stwierdzić, iż dzięki realizacji projektu wzrosła wiedza i wrażliwość społeczna mieszkańców Miasta i Gminy Sztum wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Miasto i Gmina Sztum w ramach zadań zleconych w obszarze pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie współpracuje z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Sztumie.

Współpraca z **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie** obejmuje współpracę w zakresie integracji i rozwiązywania problemów społecznych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym głównie interwencje w rodzinach posiadających dzieci. Współpraca także opiera się na wzajemnym rozwiązywaniu problemów opiekuńczych. MGOPS w Sztumie wraz z PCPR znajdują odpowiednie schronienie dla osób, które nie mają zagwarantowanego bezpiecznego schronienia, placówkami takimi są rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze. Ponadto od stycznia 2012 r. Ośrodek współpracuje z PCPR realizując cele ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Celem współpracy z **Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Sztumie** jest ograniczenie skali przemocy domowej na terenie miasta i gminy Sztum poprzez wsparcie mieszkańców doświadczających tego problemu. Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Miasta i Gminy Sztum.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie;
- Komendy Powiatowej Policji w Sztumie;
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie;
- Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Maksymiliana Goliś w Sztumie;
- Gimnazjum Nr 1 im. Jana Pawła II w Sztumie;
- Zespołu Szkół im. Rodziny Donimirskich w Czerninie;
- Zespołu Szkół w Gościszewie;
- Szkoły Podstawowej w Nowej Wsi;
- Zespołu Szkół im. J. Kasprówicza w Sztumie;
- Zespołu Szkół Zawodowych w Barlewickach;
- Niepublicznego Przedszkola im. „Na Słonecznej Górze” w Sztumie;
- Publicznego Przedszkola z Oddziałami Integracyjnymi Nr 1 im. Kubusia Puchatka w Sztumie;
- Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Uśnicach;
- Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Sztumie;
- Szpitala Polskiego w Sztumie, NZOZ;
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdrowie”;
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Życie”;
- Sądu Rejonowego w Kwidzynie;
- Stowarzyszenia Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca” w Sztumie;
- Stowarzyszenia na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy „AGAPE” w Sztumie.

Do zadań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sztumie należy:

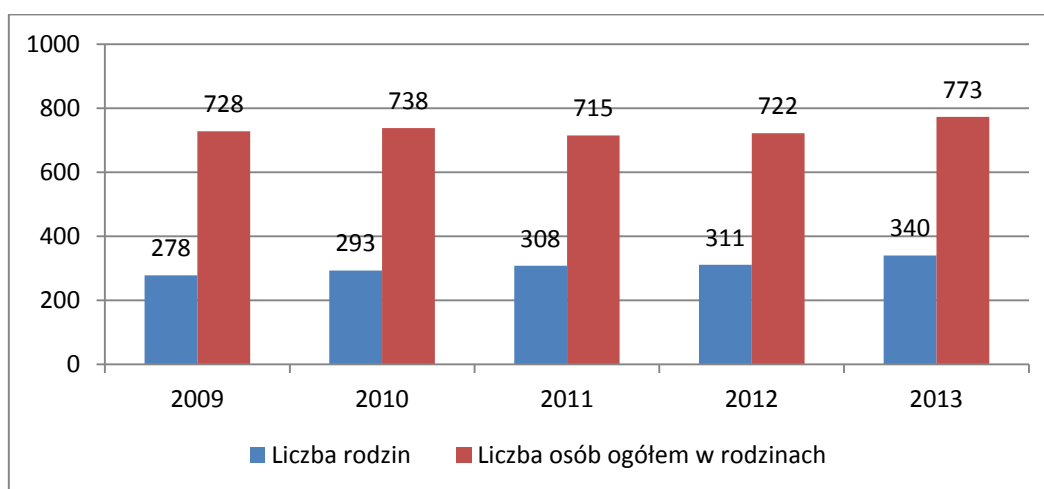
- Integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (diagnozowanie problemu, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjowanie interwencji, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie);
- Kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy;
- Opracowanie adekwatnych strategii postępowania w przypadku rozpoznawania i zgłoszenia przemocy domowej;
- Monitorowanie sytuacji rodzinnych, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb;
- Udzielanie pomocy a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów;
- Podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Główną ideą zespołów interdyscyplinarnych jest stworzenie wspólnej płaszczyzny pracy dla pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie. Pomoc ta, by była efektywna i skuteczna, wymaga zintegrowanych działań specjalistów. Dlatego też utworzenie zespołu interdyscyplinarnego jest najlepszą odpowiedzią na przypadki przemocy w rodzinie.

3.4.4. Niepełnosprawność

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie jako organizacja mająca na celu wspieranie mieszkańców, udziela pomocy osobom niepełnosprawnym. Niżej zaprezentowany wykres przedstawia ilość rodzin, w których jest minimum jedna osoba niepełnosprawna, którym MGOPS w Sztumie udziela wsparcia.

Wykres 47 - Liczba rodzin, w których występuje przynajmniej 1 osoba niepełnosprawna, które otrzymały pomoc od MGOPS w Sztumie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Od 2009 roku liczba rodzin wspartych przez MGOPS w Sztumie stale rośnie. W roku 2013 odnotowano wzrost o 9,3% w stosunku do roku poprzedniego oraz wzrost o 24,5% w stosunku do roku 2009.

Usługi opiekuńcze przyznaje się osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina lub wspólnie niezamieszkujący małżonek, nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania osoby, która potrzebuje pomocy i obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych. W 2013 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 28 osób. Udzielono ogółem 12183 świadczeń.

Tabela 7 - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi na terenie Miasta i Gminy Sztum

	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	30	29	29	26	28
Liczba świadczeń opiekuńczych	11 784	13 180	13 940	9 948	12 183
Kwota świadczeń w złotych	85 636	95 674	102 999	78 573	93 394

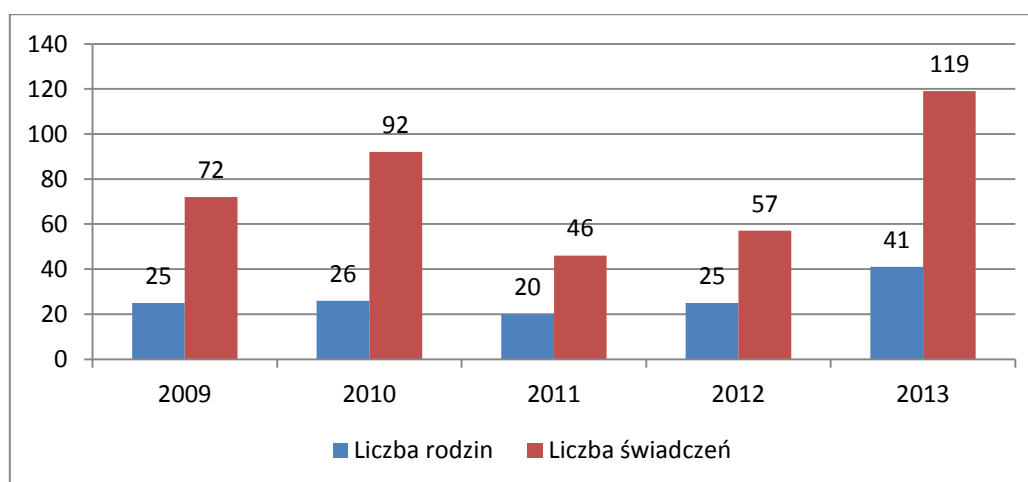
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

W ciągu ostatnich 5 lat ilość osób objętych usługami opiekuńczymi utrzymuje się na podobnym poziomie. Liczba świadczeń opiekuńczych jedynie w 2012 roku wyniosła poniżej 10 tys. świadczeń, co skutkowało także niższą kwotą jaka została przeznaczona na usługi w porównaniu do lat 2009-2010 oraz 2012-2013. Należy także pamiętać, że usługami opiekuńczymi objęte są nie tylko samotne osoby niepełnosprawne lub przewlekłe chore, ale także starsze osoby samotne.

Od roku 2014 MGOPS realizuje specjalistyczne usługi opiekuńcze, z których korzystają cztery niepełnosprawne osoby.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innego systemu zabezpieczenia społecznego. W 2013 roku z powodu niepełnosprawności przyznano zasiłek okresowy 41 osobom w wyniku czego wypłacono 119 świadczeń.

Wykres 48 - Liczba rodzin na terenie Miasta i Gminy Sztum, które otrzymały zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Tabela 8 - Przyznane zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności dla mieszkańców Miasta i Gminy Sztum

Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	25	26	20	25	41
Liczba świadczeń	72	92	46	57	119
Kwota świadczeń w złotych	16 050	20 551	8 595	11 876	25 279

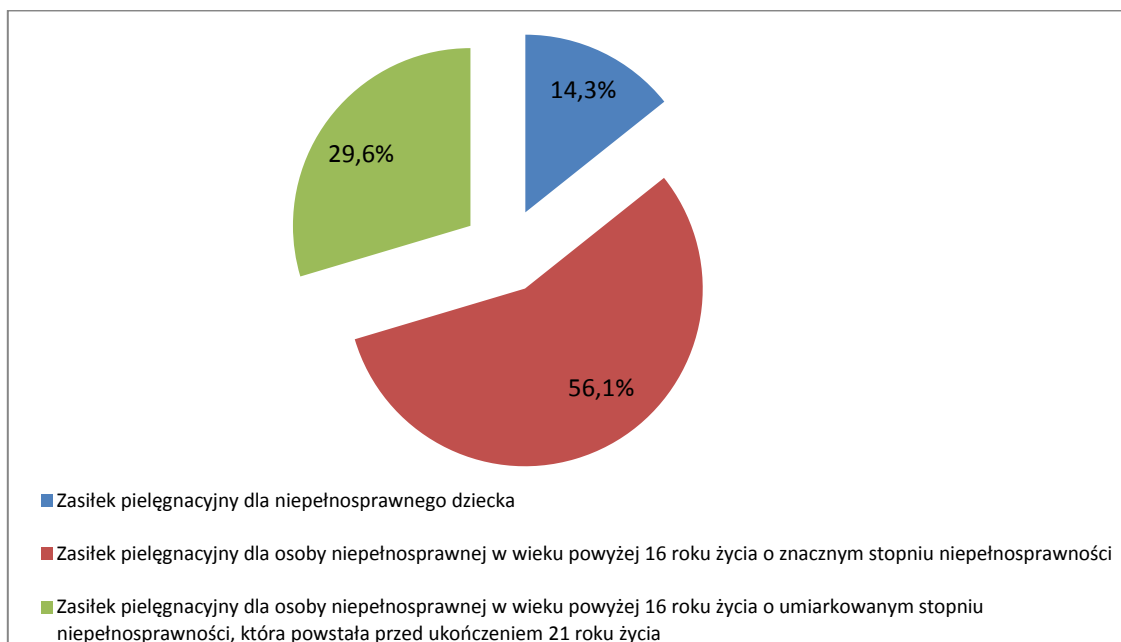
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Od roku 2009 nastąpił wzrost liczby rodzin, którym przyznano zasiłek okresowy, o 64%. Wraz ze wzrostem liczby świadczeń nastąpił wzrost wydatków na świadczenia w danym roku.

Kolejnym świadczeniem dostępnym dla osób niepełnosprawnych jest **zasiłek pielęgnacyjny**. Zasiłek pielęgnacyjny wypłacany jest, aby pokryć wydatki na opiekę osoby niepełnosprawnej. Na świadczenie pielęgnacyjne może liczyć osoba opiekująca się osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Zasiłek wypłacany jest miesięcznie:

- niepełnosprawnemu dziecku,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat, posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat, jeżeli posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, pod warunkiem że niepełnosprawność, bez określania jej stopnia, powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

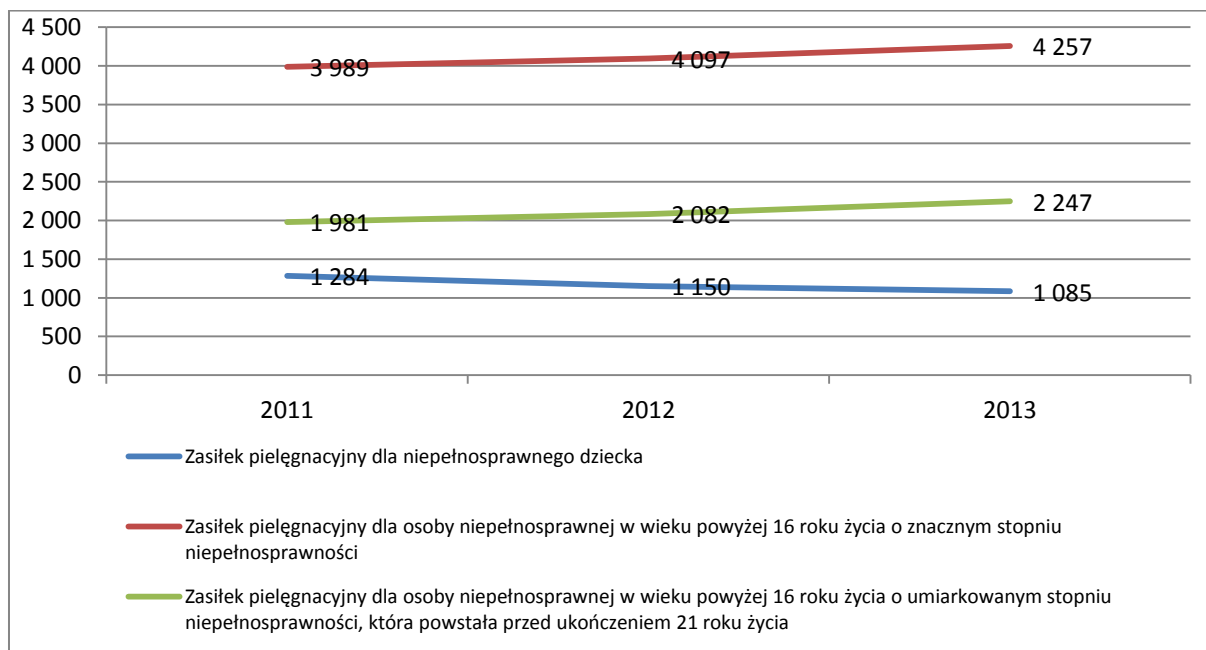
Wykres 49 - Struktura przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Wykres nr 49 przedstawia udział procentowy zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom niepełnosprawnym w latach 2011-2013. Największy udział (56,1%) stanowią zasiłki pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłki pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia stanowią 29,6% zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnych. Ostatnią grupą są zasiłki pielęgnacyjne dla niepełnosprawnych dzieci, które stanowią 14,3%.

Wykres 50 - Liczba przyznanych przez MGOPS w Sztumie zasiłków pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Na powyższym wykresie została przedstawiona liczba zasiłków pielęgnacyjnych udzielana osobom niepełnosprawnym w latach 2011-2013. Z roku na rok wzrasta ilość udzielanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz zasiłków pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21. Jedynymi zasiłkami, których z roku na rok udziela się coraz mniej, są zasiłki pielęgnacyjne dla niepełnosprawnych dzieci.

Tabela 9 - Liczba świadczeń oraz wysokość poniesionych wydatków na świadczenia pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych

	2011	2012	2013
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka			
Liczba świadczeń	1 284	1 150	1 085
Kwota świadczeń w złotych	196 452	175 950	166 005
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności			
Liczba świadczeń	3 989	4 097	4 257
Kwota świadczeń w złotych	610 317	626 841	651 321
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia			
Liczba świadczeń	1 981	2 082	2 247
Kwota świadczeń w złotych	303 093	318 546	343 791

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

W wyżej zaprezentowanej tabeli została przedstawiona ilość zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnych w okresie ostatnich 3 lat wraz z kwotą jaka została przeznaczona na dane świadczenie. W 2013 roku kwota jaką przeznaczono na zasiłki pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych wyniosła 1 161 117 złotych, kwota ta była najwyższa w okresie ostatnich 3 lat.

Miasto i Gmina Sztum w ramach zadań zleconych w obszarze pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych współpracuje z:

- Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Rejonowe w Sztumie,
- Polskim Związkiem Niewidomych Koło Powiatowe w Sztumie,
- Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Pomorski,
- Centrum Edukacji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych – Oddział w Bydgoszczy.

W roku 2013 dzięki udzielonej dotacji w wysokości 11 000 zł w ramach zadania „Integracja osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, samotnych i najuboższych mieszkańców Miasta i Gminy Sztum” zorganizowano spotkanie wigilijne, w którym ogółem uczestniczyło ok. 300 osób. Celem spotkania była integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem społecznym. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele samorządu gminnego i powiatowego oraz innych instytucji. Zadanie to realizowane było wraz z **Polskim Związkiem**

Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Rejonowe w Sztumie oraz Polskim Związkiem Niewidomych Koło Powiatowe w Sztumie.

W ramach współpracy z **Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Pomorski** wykonano zadanie pn.: „Aktywizacja społeczna i integracja osób niepełnosprawnych. Organizowanie spotkań i imprez integrujących środowisko osób niewidomych”. Celem zadania było zwiększenie aktywności i zaradności niewidomych i słabo widzących osób oraz aktywne uczestniczenie dzieci i młodzieży słabo widzących w spotkaniu integracyjnym tj. zorganizowanie wycieczki dla 50 osób niewidomych i słabo widzących do Wadowic i Częstochowy.

W ramach aktywności projektowo-konkursowej MGOPS w Sztumie zawarł porozumienie o współpracy w projekcie pn. „**Wsparcie osób niepełnosprawnych z terenów wiejskich i małomiasteczkowych**” z Fundacją Aktywizacja, działającą poprzez **Centrum Edukacji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych – Oddział w Bydgoszczy**. celem projektu jest pomoc osobom niepełnosprawnym w wyjściu z sytuacji zagrożenia wykluczeniem społecznym poprzez podniesienie ich kwalifikacji i kompetencji, wyposażenie w umiejętności poruszania się po rynku pracy i mobilizowanie do aktywnego poszukiwania zatrudnienia. Wsparcie otrzymuje 11 osób niepełnosprawnych z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, mieszkańców Miasta i Gminy Sztum, będących podopiecznym MGOPS w Sztumie.

3.4.5. System pieczy zastępczej

Od 2012 roku w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej MGOPS zatrudnia asystentów rodziny, którzy świadczą swoje usługi w rodzinach problemowych z terenu Miasta i Gminy Sztum. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Głównym zadaniem asystenta rodziny jest niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców. Asystent rodziny również udziela kompleksowego wsparcia pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze spokrewnione. Działania asystenta wspierane są przez zespół interdyscyplinarny. Działania asystenta podejmowane na rzecz rodziny polegają m.in. na:

- prowadzeniu poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, w tym poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz udzielaniu informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w uzyskaniu zatrudnienia, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- sporządzaniu planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny w konsultacji z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowaniu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,

- współpracy z rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka, placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym, w których umieszczono dziecko rodziny przeżywającej trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i sądem,
- udzielaniu pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie w 2013 r. zatrudnił dwóch asystentów rodziny, którzy obieli swoimi usługami 26 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Środki finansowe na ten cel pozyskane zostały między innymi z dotacji w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2013 „Asystent Rodziny”. Dzięki temu programowi możliwe było objęcie 20 rodzin wytypowanych przez MGOPS w Sztumie pracą z asystentem rodziny. Dodatkowo MGOPS w Sztumie objął 6 rodzin wsparciem w formie asystenta rodziny ze środków pozyskanych na realizację projektu systemowego pn. **Program aktywizacji społeczno-zawodowej w Gminie Sztum WCZORAJ DZIŚ JUTRO.**

Program Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2014”

Program jest adresowany do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, których obowiązkiem jest realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ramach Programu możliwa będzie realizacja niektórych zadań, również przez organizacje pozarządowe, poprzez zlecenie realizacji części lub całości zadania przez jednostki samorządu terytorialnego, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Założeniem Programu jest stymulowanie podejmowania przez samorządy terytorialne odpowiednich szczebli (gmin i powiatów) takich działań, które będą służyły:

- Wsparciu rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, które umożliwiłoby zatrzymanie w rodzinie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej lub powrót do rodziny dzieci umieszczonych wcześniej w pieczy zastępczej, poprzez rozwój sieci asystentów rodziny zatrudnianych w gminach,
- Wsparciu rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, poprzez rozwój sieci koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnianych w powiatach.

W 2014 r. zakłada się, że nastąpi:

- Zintensyfikowanie działań wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, efektem czego będzie zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną,
- Rozwijanie dotychczasowych działań na rzecz dziecka i rodziny, a także stwarzanie warunków do podejmowania przez jednostki samorządu gminnego oraz przez organizacje pozarządowe inicjatyw we wskazanym zakresie,
- Propagowanie dobrych praktyk i wzorów inicjatyw kierowanych do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

- Podjęcie działań wspierających rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, efektem czego będzie profesjonalizacja systemu pieczy zastępczej.

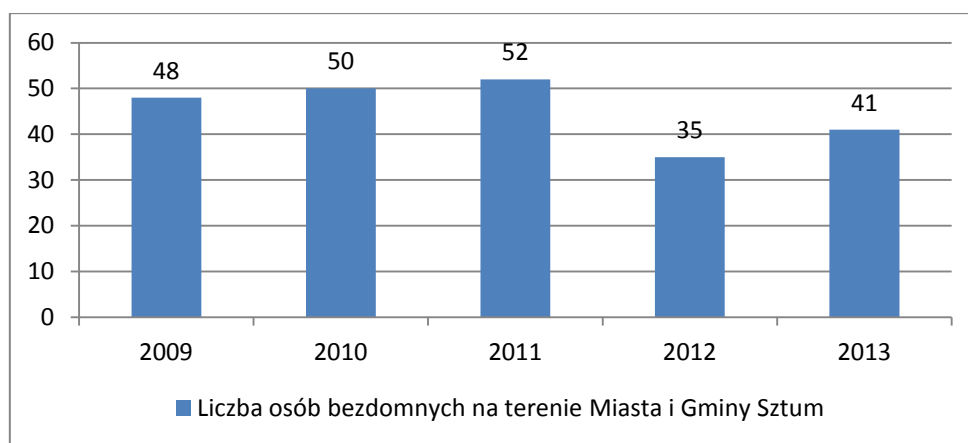
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach wyżej wymienionego programu przyznało Mieście i Gminie Sztum dofinansowanie w wysokości 40 559,00 zł.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie współpracuje z **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie** w zakresie integracji i rozwiązywania problemów społecznych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Interwencje głównie skierowane są do rodzin posiadających dzieci, jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo zagrożenia dobra dziecka. W tych wypadkach dziecko jest umieszczane w placówkach zapewniających właściwą opiekę. Takimi placówkami są np. rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze. Ponadto od stycznia 2012r. Ośrodek współpracuje z PCPR realizując cele ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3.4.6. Bezdomność

Problem bezdomności w Mieście i Gminie Sztum nie należy do głównych problemów społecznych, w której dominującymi są ubóstwo i bezrobocie. Niemniej jest to zjawisko zauważalne, utrzymujące się od lat na stałym poziomie z tendencją spadkową. Wykres zaprezentowany poniżej przedstawia ilość osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Sztum w danym roku.

Wykres 51 - Liczba osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Sztum

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Liczba osób bezdomnych zidentyfikowanych przez pracowników socjalnych MGOPS w Sztumie w 2013 roku to 41 osób, w tym 3 kobiety i 38 mężczyzn. Bezdomność była przyczyną wsparcia w 2013 roku w 33 rodzinach (34 osób), co stanowiło 2,6% ogółu rodzin korzystających z różnych form pomocy MGOPS w Sztumie.

Osoby bezdomne, które zgłaszają się do MGOPS w Sztumie otrzymują pełną i fachową pomoc, niezależnie od ostatniego miejsca zameldowania, począwszy od schronienia, zasiłków celowych, stałych, nabycia prawa do świadczeń zdrowotnych, przez osoby nieubezpieczone, poprawę warunków życia oraz integrację osób bezdomnych ze społeczeństwem. Przyczyną bezdomności wśród zdecydowanej większości osób

bezdolnych jest przede wszystkim uzależnienie od alkoholu, narkotyków oraz choroby psychiczne, które spowodowały rozpad więzi rodzinnych. W wielu przypadkach bezdomność dotyczy również osób nie wywodzących się z grupy określonej potocznie jako margines społeczny. Działania MGOPS w Sztumie mają na celu wyprowadzenie z bezdomności osób dotkniętych tym problemem. Pomocnym narzędziem wspomagającym są Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności. Podstawowy problem bezdomnych, tj. możliwość schronienia i pożywienia, udaje się rozwiązywać głównie dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Bezdomnych w Borowym Młynie i Stowarzyszeniem św. Faustyny Fides w Malborku. MGOPS w Sztumie prowadzi szereg działań na rzecz bezdomnych, m.in.:

- Współpraca ze schroniskami i placówkami (organizacjami pozarządowymi) oferującymi schronienie i pożywienie,
- Współpraca z Policją i Strażą Miejską, głównie w okresie zimowym, wymiana informacji nt. osób bezdomnych i miejsc ich przebywania oraz wspólny udział w akcjach mających na celu identyfikację problemu bezdomności na terenie gminy. W roku 2013 MGOPS w Sztumie w ramach badania socjodemograficznego pn. Portret zbiorowości ludzi bezdomnych województwa pomorskiego 2013, organizowanego przez Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności w Gdańsku, przeprowadził wspólnie z funkcjonariuszami Policji i Straży Miejskiej przegląd ogródków działkowych, klatek schodowych itp. w celu spisania osób bezdomnych i poinformowania ich o miejscach noclegowych oraz innych formach pomocy, z której mogą skorzystać.
- Współpraca z innymi ośrodkami pomocy społecznej w przypadku bezdomnych-przyjezdnych,
- Udzielanie pomocy finansowej w postaci zasiłków stałych, celowych, okresowych oraz rzeczowej (np. odzież),
- Praca socjalna na rzecz osób pozbawionych schronienia lub zagrożonych eksmisją - podpisywanie kontraktów socjalnych zobowiązujących osoby bezdomne do uzyskania stopnia niepełnosprawności bądź zatrudnienia w celu uzyskania świadczeń finansowych, motywowanie do podjęcia leczenia uzależnień, pomoc finansowa na spłatę zadłużeń mieszkaniowych itp. W roku 2013 r. tzw. indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności objętych zostało 4 klientów MGOPS w Sztumie,
- Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi lokalnymi oraz innymi, które wykonują zadania na rzecz osób ubogich, bezdomnych, niepełnosprawnych, zagrożonych patologią społeczną, w tym aktywna współpraca ze Stowarzyszeniem Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności zapoczątkowana na początku 2007 r. Od 2009 r. corocznie MGOPS w Sztumie, za pomocą Biuletynu Samorządowego Sztum i strony internetowej kieruje do mieszkańców miasta i gminy Sztum apel, o aktywne włączenie się w niesienie pomocy osobom bezdomnym w okresie zimy.

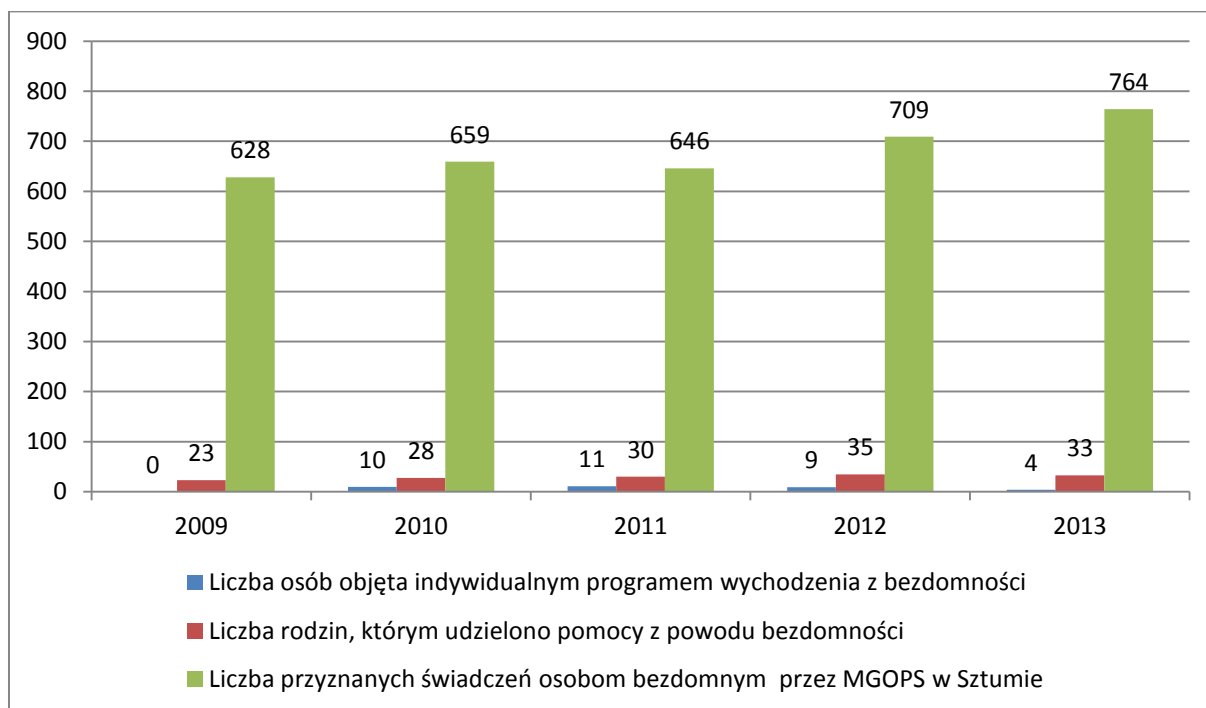
Miasto i Gmina Sztum w celu pomocy osobom bezdomnym współpracuje z następującymi organizacjami pozarządowymi:

Ośrodek AGAPE w Sztumie - na terenie Miasta i Gminy Sztum znajduje się jedno schronisko, które funkcjonuje przy Stowarzyszeniu na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitewny AGAPE i jest przeznaczone dla 60 osób. Celem działalności ośrodka jest stworzenie kompleksowego systemu pomocy osobom w kryzysie. Pomoc owa odbywa się na wielu płaszczyznach, m.in. poprzez zapewnienie schronienia wraz z wyżywieniem bezdomnym mężczyznom oraz prowadzenie działań aktywizujących ich społecznie.

Stowarzyszenie św. Faustyny Fides Schronisko dla Bezdomnych - współpraca, głównie w zakresie bezdomnych klientów Ośrodka, tj. umieszczanie w placówce i ponoszenie odpłatności, pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów zdrowotnych i finansowych.

Straż Miejska, Policja - wspólne rozwiązywanie problemów osób bezdomnych, wspólne interwencje w środowiskach zagrożonych patologią, wymiana informacji dot. klientów, współpraca nad rodzinami objętymi procedurą „Niebieskiej Karty”.

Wykres 52 - Dane liczbowe dotyczące osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Sztum

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Powyższy wykres przedstawia podstawowe dane liczbowe dotyczące pomocy udzielonej przez MGOPS w Sztumie osobom bezdomnym. Od 2010 roku MGOPS w Sztumie w każdym roku obejmuje nowe osoby programem wychodzenia z bezdomności. Jest to efekt współpracy pomiędzy bezdomnymi, a pracownikami MGOPS w Sztumie.

Kolejnym aspektem przedstawionym na wykresie jest ilość rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezdomności. Od 2009 roku nastąpił wzrost rodzin, którym udzielono pomocy, o 43%. Ostatnim wskaźnikiem przedstawionym na wykresie jest ilość przyznanych świadczeń

osobom bezdomnym przez MGOPS w Sztumie. Liczba przyznanych świadczeń w każdym roku (prócz roku 2011) wzrasta, jednak nie jest to znaczny wzrost.

Tabela 10 - Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych, przez osoby bezdomne z terenu Miasta i Gminy Sztum

	2009	2010	2011	2012	2013
liczba osób, z terenu MiG Sztum, korzystających ze schronienia	18	22	25	23	24
liczba miejsc pobytu w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych	60	60	60	60	60
Wskaźnik liczby osób (z terenu MiG Sztum, korzystających ze schronienia) przypadający na 1 miejsce noclegowe (wiersz 1 / wiersz 2)	30%	37%	42%	38%	40%

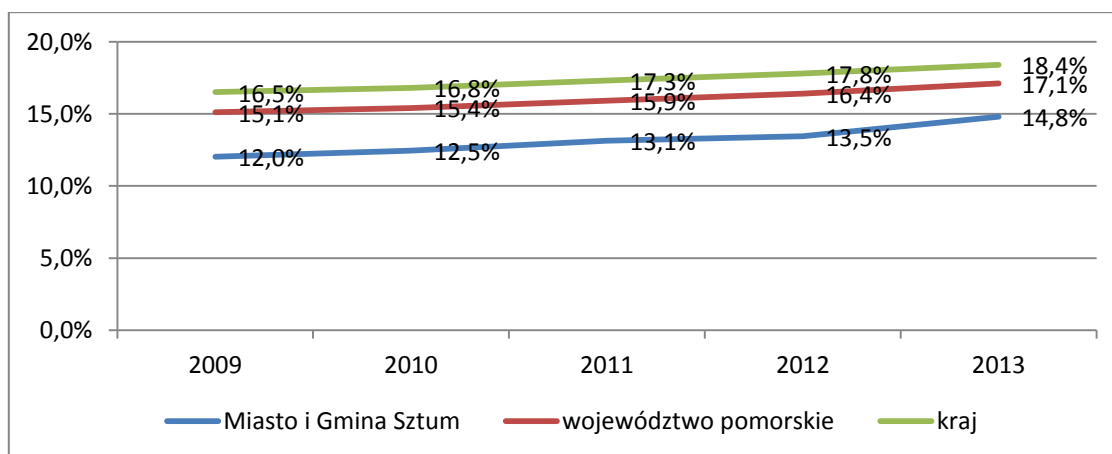
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Ośrodek AGAPE w Sztumie jest jedynym schroniskiem dla bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Sztum, posiada on 60 miejsc noclegowych dla bezdomnych. W ciągu ostatnich 5 lat (od roku 2009 do roku 2013 włącznie) wskaźnik liczby osób bezdomnych z terenu MiG Sztum, korzystających ze schronienia, przypadający na 1 miejsce noclegowe wahał się od 30% do 42%. Jednak z reguły wszystkie miejsca noclegowe były wykorzystywane, gdyż schronisko udziela pomocy również bezdomnym spoza obszaru Miasta i Gminy Sztum.

3.4.7. Seniorzy

Problem starzejącego się społeczeństwa dotyczy całego kraju, problem ten dotyka także obszar Miasta i Gminy Sztum. Na poniższym wykresie został przedstawiony udział osób w wieku emerytalnym w stosunku do wszystkich osób zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Sztum, województwa pomorskiego oraz całego kraju.

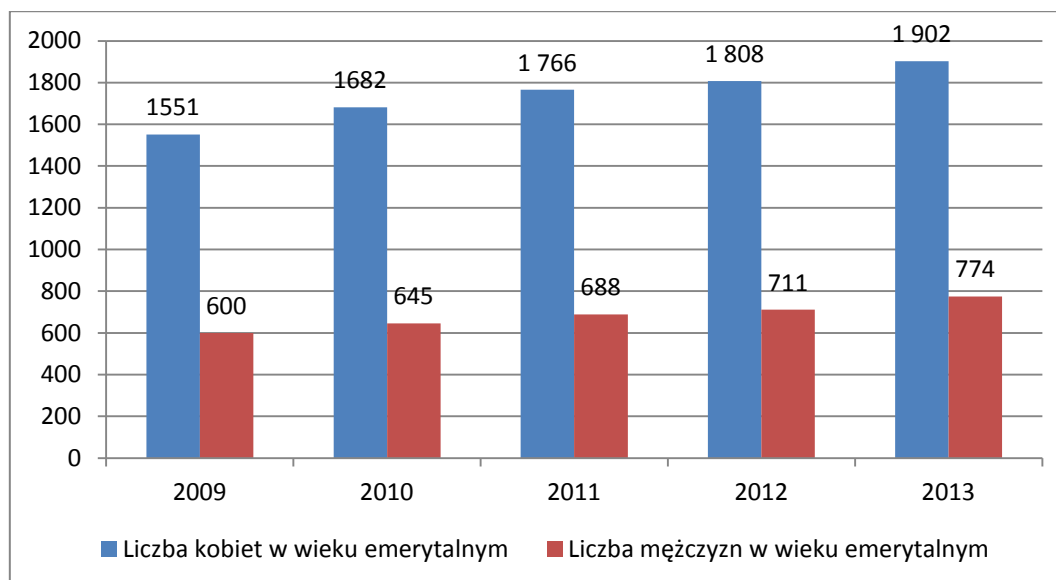
Wykres 53 - Odsetek mieszkańców w wieku emerytalnym na terenie Miasta i Gminy Sztum, województwa pomorskiego oraz kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Wskaźnik osób w wieku emerytalnym z roku na rok jest coraz wyższy, tendencja ta dotyczy wszystkich badanych obszarów. Należy zauważyć, że w Mieście i Gminie Sztum wskaźnik ten był zdecydowanie niższy niż dla terenu całego kraju oraz dla województwa pomorskiego. W ciągu 5 lat wskaźnik wzrósł o 2,8 punktów procentowych co wskazuje, że problem starzejącego się społeczeństwa z roku na rok jest coraz większy.

Wykres 54 - Liczba osób w wieku emerytalnym na terenie Miasta i Gminy Sztum, z podziałem na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Wyżej zaprezentowany wykres przedstawia ilość mieszkańców w wieku emerytalnym wraz z podziałem na płeć. W ciągu ostatnich 5 lat kobiety w wieku emerytalnym stanowiły średnio 72% wszystkich osób w wieku emerytalnym zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Sztum.

Usługi opiekuńcze przyznaje się nie tylko osobom niepełnosprawnym ale też osobom starszym. W 2013 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 28 osób. Udzielono ogółem 12 183 świadczeń.

Tabela 11 - Liczba przyznanych przez MGOPS w Sztumie zasiłki opiekuńcze

	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	30	29	29	26	28
Liczba świadczeń opiekuńczych	11 784	13 180	13 940	9 948	12 183
Kwota świadczeń w złotych	85 636	95 674	102 999	78 573	93 394

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Od 2009 roku ilość osób objętych usługami opiekuńczymi utrzymuje się na podobnym poziomie. Liczba świadczeń opiekuńczych jedynie w 2012 roku wyniosła poniżej 10 tys. świadczeń, co skutkowało także niższą kwotą jaka została przeznaczona na usługi w porównaniu do lat 2009-2010 oraz 2012-2013.

Od marca 2014 roku na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje **Dzienny Ośrodek Wsparcia dla osób powyżej 60 roku życia**, który został utworzony dzięki wsparciu

finansowemu Miasta i Gminy Sztum w ramach realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej, pn. „Dzienny ośrodek wsparcia darem serca dla potrzebujących”. Do realizacji tego zadania zobowiązało się Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym Dar Serca w Sztumie. Dzienny Ośrodek Wsparcia daje seniorom możliwość poprawienia swojej sprawności fizycznej poprzez udział w zajęciach usprawniających pod kierunkiem rehabilitanta. Ponadto DOW zapewnia pomoc pielęgniarstwa, fizjoterapię, terapię zajęciową, zajęcia kulturalne i rekreacyjne oraz masaż. Analiza sytuacji demograficznej, jak również klientów pomocy społecznej, w tym w szczególności rosnące potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, jednoznacznie pokazuje, iż niezbędny jest dalszy rozwój usług obejmujących tę grupę osób starszych.

W okresie od października 2012 roku do czerwca 2013 roku na terenie Miasta i Gminy Sztum realizowane było zadanie publiczne pn. „**Aktywny senior to zdrowy senior**”. Zadanie zlecone było przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, a realizowane przez **Stowarzyszenie Aktywny Czernin** i ich partnerów, tj. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie oraz Sztumskie Centrum Kultury. Celem realizacji tego projektu było zapobieganie poczucia osamotnienia osób starszych i ich marginalizacja, poprawa jakości życia dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną i wzrost samopoczucia psychicznego oraz zdrowia fizycznego osób starszych. W projekcie brało udział 40 osób (w tym 20 osób starszych i 20 osób młodego pokolenia). Dzięki projektowi seniorzy poczuli się potrzebni, mieli szansę wymienić się swoimi doświadczeniami i wiedzą z młodzieżą.

W 2014 roku **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym Dar Serca** w partnerstwie z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sztumie oraz Sztumskim Centrum Kultury przystąpili do realizacji zadania publicznego w ramach Rządowego Programu na Rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020. Projekt „**Aktywny senior darem serca dla potrzebujących**” wpisuje się w priorytet usługi społeczne dla osób starszych, a wiodącym kierunkiem działania jest rozszerzanie dostępności do usług społecznych m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, poradniczo-doradczych, sportowych i turystycznych. Adresatami zadania są osoby powyżej 60 roku życia, w tym głównie osoby samotne, o ograniczonej sprawności ruchowej, wymagające pomocy oraz wolontariusze-seniorzy, którzy poświęcą tym osobom swój wolny czas, włączając się w realizację zadań zawartych w projekcie. W ramach zadania uczestnicy mogą skorzystać z:

- terapii zajęciowej,
- ćwiczeń ruchowych i usprawniających,
- zajęć rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych,
- wyjazdów na basen (do pływalni w Kwidzynie),
- wycieczek,
- ciekawych spotkań towarzyskich i edukacyjnych z lekarzem, pielęgniarką i psychologiem,
- ciepłego posiłku,
- pomocy w czynnościach domowych, którą będą oferować wolontariusze.

Projekt jest realizowany od maja 2014 roku do grudnia 2014 roku

MGOPS w Sztumie realizuje także projekt **„Eko-senior – edukacja ekologiczna osób starszych z terenu miasta i gminy Sztum oraz budowanie więzi międzypokoleniowej”**. Celem projektu jest pobudzenie aktywności społecznej, integracja społeczna i wzrost świadomości ekologicznej wśród uczestników projektu poprzez organizację spotkań dla osób starszych oraz warsztaty z efektywnego i twórczego wykorzystania materiałów wtórnych.

Przy **Sztumskim Centrum Kultury** od 2007 roku prężnie działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. Skupia rokrocznie ok. 100 osób w wieku od 50 do 80 lat. Rok akademicki trwa od 1 października do 30 maja. Studentom oferuje się zarówno zajęcia cykliczne, takie jak: fitness, joga, wycieczki piesze, lektoraty językowe, warsztaty komputerowe, rękodzielnicze, muzyczne, fotograficzne, teatralne. Ponadto organizowane są comiesięczne wykłady o bardzo różnorodnej tematyce, wyjazdy do teatrów, opery, wycieczki, warsztaty kulinarne, spotkania integracyjne.³⁹

3.4.8. Polityka społeczna - pozostałe realizowane projekty

Projekt: „Większe perspektywy, pewny sukces. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście i Gminie Sztum”

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach współpracy realizuje także inne, wyżej niewymienione projekty. Jednym z takich projektów jest projekt pn.: „Większe perspektywy, pewny sukces. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście i Gminie Sztum”. W 2013 r. Miasto i Gmina Sztum jako beneficjent projektu oraz MGOPS jako jednostka realizująca projekt rozpoczęli realizację projektu. Głównym celem projektu jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia cyfrowego mieszkańców MiG Sztum. Cel ten jest realizowany poprzez zakup 109 komputerów wraz z oprogramowaniem oraz zapewnienie dostępu do internetu przez okres realizacji projektu oraz bezpośrednio po jego zakończeniu przez 5 lat. MGOPS w wyniku rekrutacji zakwalifikował do projektu 30 rodzin zamieszkałych na terenie gminy. 79 komputerów trafi do świetlic wiejskich, Środowiskowego Domu Samopomocy w Czerninie, szkół oraz ośrodka pomocy społecznej, gdzie powstanie ogólnodostępna sala komputerowa.

Projekt: „Schematom STOP ! Wspólne działania instytucji pomocy społecznej i instytucji rynku pracy – pilotaż”

W 2014 r. Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie rozpoczął realizację projektu „Schematom STOP ! Wspólne działania instytucji pomocy społecznej i instytucji rynku pracy – pilotaż”. Projekt jest realizowany w partnerstwie z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, który jest Liderem projektu
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Mikołajkach Pomorskich,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Starym Dzierzgoniu,
- Powiatowym Urzędem Pracy.

³⁹ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 28

Celem projektu jest wsparcie 10 rodzin z powiatu sztumskiego, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, brak zaradności życiowej, uzależnienia, wielodzietność.

Projekt: „Razem łatwiej. KIS – Sztum”

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie od dnia 2 czerwca 2014 roku rozpoczął realizację projektu pod nazwą „Razem łatwiej. KIS – Sztum”, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Ośrodek pomocy społecznej w realizacji tego przedsięwzięcia wspierać będą partnerzy lokalni:

- Sztumskie Centrum Kultury,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca”,
- Powiatowy Urząd Pracy.

W ramach projektu w strukturze MGOPS został utworzony **Klub Integracji Społecznej**, którego zadaniem będzie udzielanie wsparcia osobom indywidualnym (18 osób) oraz ich rodzinom w odbudowaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych.

Projekt: „Program aktywizacji społeczno-zawodowej w gminie Sztum WCZORAJ DZIŚ JUTRO” (IV edycja)

MGOPS w Sztumie w ramach wsparcia dla osób bezrobotnych przystąpił do projektu pn. Program aktywizacji społeczno-zawodowej w gminie Sztum WCZORAJ DZIŚ JUTRO (IV edycja). W latach 2008 – 2013 wsparcie otrzymało 136 osób długotrwale bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub osobami zależnymi oraz osoby niepełnosprawne (119 kobiet i 17 mężczyzn). Celem projektu był wzrost kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych osób objętych programem w celu zmniejszenia obszarów wykluczenia społecznego. W ramach wsparcia MGOPS w Sztumie przygotował szereg kursów, warsztatów i zajęć aktywizujących oraz zapewnił wsparcie uczestnikom w postaci asystentów rodziny.

Projekt: Karta Dużej Rodziny

MGOPS przystępując jako Partner do Programu Wsparcia "Rodzina 3+" realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Pomocy Społecznej stworzył dla mieszkańców Miasta i Gminy Sztum tzw. Sztumską Kartę dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki są oferowane nie tylko przez instytucje publiczne, ale również przez prywatnych przedsiębiorców.

Oprócz wyżej wymienionych organizacji, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje także z:

- Pomorskim Kuratorem Oświaty, Sztumskim Towarzystwem Oświatowym i Miejsko-Gminnym Zespołem Oświaty,
- Caritas przy Parafii św. Anny i św. Andrzeja Boboli,

- Zespołem Szkół im. Jana Kasprowicza w Sztumie,
- Szkolnym Kołem Caritas nr 16 przy Zespole Szkół Zawodowych im. S. Staszica w Barlewickach,
- Punktem Konsultacyjnym Krokus ds. uzależnień dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków,
- Centrum Psychiatrii w Sztumie
- Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- Lekkoatletycznym Klubem Sportowym „Zantyr”.

Poniżej przedstawione są inne projekty z zakresu pomocy i integracji społecznej realizowane na terenie Miasta i Gminy Sztum⁴⁰

Projekt: „Aktywne wakacje – cykl festynów oraz zabaw dla dzieci i młodzieży

Projekt był współfinansowany ze środków ERRR w ramach PROW na lata 2007-2013 i zakładał przeprowadzenie czterech festynów wiejskich w czasie letnich wakacji w Piekle, Sztumskiej Wsi, Gronajnach i Węgrach, dzięki czemu lokalne społeczeństwo miało szansę na lepszą integrację i aktywny wypoczynek.

Projekt: „Gotuj i żyj zdrowo – cykl warsztatów kulinarnych aktywizujących i wzmacniających więzi społeczne poprzez doposażenie świetlicy wiejskiej w Sztumskiej Wsi”

Projekt współfinansowany był ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. Miał na celu aktywizację lokalnego społeczeństwa, jego integrację oraz doposażenie świetlicy w Sztumskiej Wsi. W ramach projektu zorganizowano warsztaty kulinarne w Sztumskiej Wsi i Koślinie oraz zakupiono doposażenie dla świetlicy w Sztumskiej Wsi.

Projekt: „Promowanie społeczno-kulturalnej aktywności mieszkańców poprzez doposażenie świetlicy wiejskiej oraz organizację zajęć w czasie ferii zimowych”

Projekt współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. Doposażenie świetlic wiejskich w Gronajnach, Koślinie i Sztumskiej Wsi w gry i artykuły plastyczne oraz organizowanie zajęć w czasie ferii miało na celu aktywizację i integrację lokalnego społeczeństwa, w tym głównie dzieci i młodzieży - tak organizowane zajęcia przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, pojawianiu się problemów natury społecznej.

Projekt: „Aktywizacja mieszkańców na terenach wiejskich poprzez poprawę infrastruktury sportowej: remont budynku szatni, ogrodzenia oraz płyty boiska w Gościszewie, remont ogrodzenia oraz budowa szatni przy stadionie wiejskim w Czerninie”

Projekt współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. Obejmował on prace budowlane na stadionie wiejskim w Czerninie - budowa budynku szatni, remont ogrodzenia oraz prace budowlane na boisku wiejskim w Gościszewie - remont szatni,

⁴⁰ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 45-48

ogrodzenia oraz płyty boiska. Tak zmodernizowana infrastruktura sportowa sprzyja aktywizacji lokalnej społeczności.

Projekt: „Zadbajmy o siebie, razem możemy więcej – cykl warsztatów i przedsięwzięć aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo”

Działanie to było współfinansowane ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. Projekt zakładał organizację warsztatów z psychologiem – szkolenia liderów w Czerninie, warsztatów „Kształtowanie krajobrazu przydomowego” w Sztumskiej Wsi, warsztatów florystycznych pt. „Podstawy florystyki i układania kompozycji kwiatowych” w Gościszewie, Koślinie i Postolinie”, warsztatów pt. „Zioła – ich właściwości lecznicze i wykorzystanie w kuchni” w Ryjewie, a także wyjazd do arboretum w Wirtach i Kaszubskiego Parku Etnograficznego w Wąglikowicach, wyjazd do Starego Pola na Targi Ogrodnictwa. Zorganizowane zostało podsumowujące spotkanie integracyjne w placówce SCK. Wszystkie te działania miały na celu aktywizację i integrację lokalnego społeczeństwa.

Projekt: „Integrowanie poprzez wspólne haftowanie – cykl warsztatów integrujących lokalne społeczeństwo”

Projekt ten był współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. W ramach projektu zorganizowane zostały warsztaty z zakresu haftowania w Postolinie i Szpitalnej Wsi oraz odbyło się podsumowujące spotkanie integracyjne w placówce SCK. Projekt wpłynął na integrację lokalnego społeczeństwa.

Projekt: „Sztuka rękodzieła – kluczem do integracji, czyli cykl warsztatów integrujących lokalne społeczeństwo”

Współfinansowanie na powyższy Projekt otrzymano ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. Integracja lokalnego społeczeństwa była możliwa dzięki zorganizowanym w ramach projektu warsztatom z zakresu filcowania w Gościszewie i Ramzach Małych oraz podsumowującemu spotkaniu integracyjnemu.

Projekt: „Oby nam się lepiej żyło – cykl warsztatów kulinarnych aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo”

Działanie to było współfinansowane ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. W ramach projektu zorganizowano integrujące lokalną społeczność warsztaty kulinarne w Postolinie i Koślinie. Dopuszczona została również świetlica (biblioteka) w Postolinie, która jest również miejscem integracji społecznej i aktywizacji lokalnych mieszkańców.

Projekt: „Dzień ziemniaka – festyn integrujący lokalne społeczeństwo”

W ramach projektu zorganizowano dla mieszkańców festyn – wydarzenie kulturalno – społeczne, podczas którego Koło Gospodyń wiejskich w Czerninie częstowało uczestników festynu potrawami z ziemniaka. Był on współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013.

Projekt: „Gmina Sztum w historii mówionej – organizacja spotkań osób starszych oraz wydanie albumu”

W ramach projektu zaplanowany był cykl 12 spotkań osób starszych oraz wydanie albumu „Gmina Sztum w historii mówionej” w nakładzie 1000 egzemplarzy. Projekt był zatem skierowany głównie w kierunku włączeniu społecznemu osób starszych z terenów Miasta i Gminy Sztum. Działanie powyższe było współfinansowane ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013.

Projekt: „Uwierz w siebie”

Celem ogólnym projektu było zwiększenie szans i przygotowanie do życia społecznego i zawodowego byłych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz aktywizacja społeczno – zawodowa osób niepełnosprawnych przy zastosowaniu aktywnych form integracji takich jak organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje i nabycie nowych umiejętności. Cel będzie realizowany również przez wsparcie psychologiczne (terapia, konsultacje warsztaty). Projekt został częściowo sfinansowany ze środków EFS w ramach PO KL na lata 2007-2013.

Projekt: "Akademia Malucha" - zajęcia ogólnorozwojowe z elementami edukacji regionalnej dla dzieci z terenu gminy Sztum

Projekt powyższy był współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013. W ramach projektu organizowano zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym, które z różnych przyczyn nie uczęszczały do przedszkoli. Projekt zakładał organizację zajęć ogólnorozwojowych oraz zajęć z edukacji regionalnej, ekologicznych, spotkań integracyjnych m.in.: z Bractwem Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Kołem Gospodyń Wiejskich, miejscowymi artystami.

Projekt: „Jestem z Powiśla - edukacja regionalna dzieci i młodzieży z terenu Gminy Sztum”

W ramach projektu zrealizowano szereg działań na rzecz dzieci i młodzieży z terenu gminy Sztum m.in.: zajęcia plastyczno-historyczne, Letnie Warsztaty Regionalne, Zabawę w podchody – Śladami Historii, wycieczki i spotkania integracyjne z lokalnymi liderami. współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013.

Projekt: „Raz, Dwa, Trzy – zajęcia dodatkowe i doposażenie bazy dydaktycznej w materiały edukacyjne dla uczniów klas I-III szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto i Gminę Sztum”

Program został współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach tzw. wyrównywania szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług świadczonych w systemie oświaty. Celem projektu był rozwój dzieci będących uczniami szkół objętych projektem. W ramach projektu dzieci miały możliwość rozwoju swoich pasji artystycznych, kompetencji matematycznych oraz przyrodniczych.

Projekt: „Równy start w przyszłość – czyli programy rozwojowe szkół obejmujące zajęcia pozalekcyjne dla uczniów z terenu Miasta i Gminy Sztum oraz Miasta i Gminy Dzierzgoń”

Program został współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu był rozwój edukacyjny dzieci dzięki zorganizowanym zajęciom pozalekcyjnym. W ramach projektu oprócz zajęć pozalekcyjnych uczniowie i uczennice otrzymywali także specjalistyczną pomoc w zakresie terapii pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej oraz gimnastyki korekcyjnej.

Projekt: „Mały człowiek, wielkie możliwości czyli wsparcie Zespołu Szkół Publicznego Przedszkola w Czerninie poprzez utworzenie dodatkowych oddziałów przedszkolnych dla dzieci z terenu gminy Sztum”

Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt: „Remont i doposażenie obiektów edukacyjnych ZS w Sztumie i ZSZ w Barlewickach w celu podniesienia jakości oferty edukacyjnej na poziomie ponadgimnazjalnym w powiecie sztumskim”

Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Regionalnego Województwa Pomorskiego 2007-2013, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Projekt: „Sztumska Akademia Umiejętności czyli programy rozwojowe szkół podstawowych z terenu Miasta i Gminy Sztum”

Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu są realizowane zajęcia z zakresu:

- specjalistycznych zajęć dla uczniów i uczennic zdolnych w bloku humanistycznym,
- specjalistycznych zajęć artystycznych dla uczniów i uczennic zdolnych,
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych,
- pozalekcyjnych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe w zakresie języków obcych,
- pozalekcyjnych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe w zakresie matematyki,
- pozalekcyjnych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe w zakresie przyrody,
- specjalistycznych zajęć logopedycznych,
- specjalistycznych zajęć korekcyjno-kompensacyjnych
- specjalistycznych zajęć z gimnastyki korekcyjnej

Projekt: „Rowerem po Powiślu - aktywizacja mieszkańców poprzez organizację cyklu rajdów rowerowych”

Projekt był realizowany w partnerstwie z SCK i Komendą Powiatową Policji w Sztumie. W ramach projektu w 2013 roku zorganizowano cykl 4 rajdów rowerowych połączonych z nauką podstawowych zasad bezpieczeństwa na drodze. Każdy rajd zakończony

był ogniskiem podsumowującym. Przewodnik rajdów opowiadał o walorach turystycznych, historycznych, przyrodniczych i kulturalnych mijanych zabytków i miejscowości.

Projekt: „Zadbajmy o siebie, razem możemy więcej – cykl warsztatów i przedsięwzięć aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo”

Projekt realizowany był od kwietnia 2012 r. W ramach projektu organizowane były cykle spotkań kulturalno-rekreacyjno-edukacyjne, mające na celu integrację mieszkańców, podniesienie ich aktywności, a także tworzenie warunków i promocję aktywnych form wypoczynku i zdrowego stylu życia.

Projekt: „Integrowanie poprzez wspólne haftowanie - cykl warsztatów integrujących lokalne społeczeństwo”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zakres projektu obejmował cykl warsztatów rękodzieła z zakresu haftowania, które odbyły się czterokrotnie we wsi Postolin i Szpitalna Wieś. Celem projektu było nie tylko pobudzenie mieszkańców do aktywności i podejmowania wspólnych przedsięwzięć, ale także integracja, która wpłynęła na wzmocnienie więzi społecznych.

Projekt: „Sztuka rękodzieła – kluczem do integracji, czyli cykl warsztatów integrujących lokalne społeczeństwo”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zakres projektu obejmował cykl warsztatów rękodzieła (filcowanie), które odbyły się trzykrotnie we wsi Gościszewo i Ramzy Małe. Celem projektu było pobudzenie aktywności mieszkańców.

Projekt: „Oby nam się lepiej żyło – cykl warsztatów kulinarnych aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zakres projektu obejmował cykl warsztatów kulinarnych, mających na celu podniesienie aktywności społecznej poprzez poprawę stanu obiektów społeczno-kulturalnych i ożywienie ich funkcjonowania, a także poprawę warunków dla społeczno –kulturalnej aktywności mieszkańców Postolina i Koślinki.

Projekt: „Gotuj i żyj zdrowo – cykl warsztatów kulinarnych aktywizujących i wzmacniających więzi społeczne poprzez doposażenie świetlicy wiejskiej w Sztumskiej Wsi”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zakres projektu obejmuje cykl warsztatów kulinarnych, mających na celu integrację mieszkańców, pobudzenie ich aktywności społecznej poprzez realizację wspólnych przedsięwzięć, a także umożliwienie uczestnictwa w wydarzeniach rekreacyjno–kulturalnych i stworzenie odpowiednich warunków poprzez zakup doposażenia dla świetlicy w Sztumskiej Wsi.

Projekt: „Dzień ziemniaka – festyn integrujący lokalne społeczeństwo”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Celem festynu było pobudzenie aktywności mieszkańców, która przyczyni się do jej integracji i zachęci do czynnego udziału w życiu społeczno-kulturalnym naszej lokalnej społeczności. Działania podjęte w ramach projektu znacząco wpłynęły na wzmocnienie więzi społecznych. Poprzez wymianę przepisów i doświadczeń kulinarnych podczas festynu nastąpiło podtrzymywanie tradycji regionalnych, przekazywanych z pokolenia na pokolenie, a także wzrost świadomości lokalnej społeczności oraz zachowane zostało dziedzictwo kulturalne, a wraz z nim zwyczaje i przepisy na tradycyjne potrawy z ziemniaków popularyzowane w naszym regionie.

Projekt: „Gmina Sztum w historii mówionej – organizacja spotkań osób starszych oraz wydanie albumu”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W ramach projektu zorganizowano cykl 12 spotkań osób starszych. W II kwartale 2013 wydany został album „Gmina Sztum w historii mówionej” w nakładzie 1000 egzemplarzy.

Projekt: „Witryna wiejska Gminy Sztum – portal aktywizujący społeczność lokalną oraz promujący tereny gminy Sztum – utworzenie portalu internetowego oraz przeprowadzenie kampanii promocyjnej nowo utworzonego portalu”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W ramach projektu utworzona została strona internetowa witryna wiejska Gminy Sztum www.gmina.sztum.pl.

Projekt: „Promowanie społeczno-kulturalnej aktywności mieszkańców poprzez doposażenie świetlicy wiejskiej oraz organizację w czasie ferii zimowych”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zakres projektu obejmował zorganizowanie zajęć w czasie ferii zimowych w świetlicach wiejskich w Gronajnach, Koślince i Sztumskiej Wsi oraz doposażenie świetlic w gry i artykuły plastyczne dla dzieci.

Projekt: „Aktywne wakacje – cykl festynów oraz zabaw dla dzieci i młodzieży”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zakres projektu obejmował zorganizowanie czterech festynów wiejskich w czasie letnich wakacji w Piekle, Sztumskiej Wsi, Gronajnach i Węgrach.

Projekt: Spotkanie mieszkańców miast partnerskich – „Bieg Solidarności, czyli razem do wspólnego celu”

Zadanie dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Europa dla Obywateli 2007-2013. Miasto i Gmina Sztum była organizatorem i gospodarzem

spotkania mieszkańców miast partnerskich: Ritterhude z Niemiec i Val de Reuil z Francji w okresie od 2 do 6 maja 2012 roku. W spotkaniu udział wzięło: 15 osób z Litwy, 50 osób z Niemiec i 20 osób z Francji. Podczas spotkania posadzono drzewko przyjaźni.

Projekt: „Żaba ze Sztumu – wydanie publikacji ukazujących i opisujących walory Miasta i Gminy Sztum, połączone z zakupem artykułów promocyjnych, podsumowane organizacją pikniku rodzinno-turystycznego”

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Celem projektu jest przywrócenie świadomości historycznej, kulturowej i przyrodniczej mieszkańców szczególnie wśród dzieci oraz umożliwienie promocji Ziemi Sztumskiej.

Projekt: „Organizacja kampanii promocyjnej ryby i produktów rybnych w Sztumie- A gdyby tak ryby!!! Piknik w Sztumie”

Projekt współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” w ramach środka 3.4 Rozwój nowych rynków i kampanie promocyjne. Operacja polegała na zorganizowaniu kampanii promocyjnej ryb i produktów rybnych. W ramach projektu zorganizowano imprezę promującą spożycie ryb i produktów rybnych. Podczas imprezy uczestnicy mieli okazję degustować ryby i produkty rybne co w połączeniu z kampanią informacyjno-edukacyjną ma skłonić ich do zmiany swoich nawyków żywieniowych. Przeprowadzono konkursy wśród dzieci i dorosłych w celu przyczynienia się do upowszechnienia wiedzy o pozytywnych aspektach spożywania ryb i produktów rybnych.

3.5. Aktywność społeczna organizacji pozarządowych

Na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonują organizacje pozarządowe, których celem jest wspieranie mieszkańców. Poniżej została przedstawiona lista organizacji pozarządowych wraz z przyporządkowanymi celami działalności:

1. Stowarzyszenie Klub Abstynenta RADOŚĆ I SŁOŃCE w Sztumie

- Cel: Promowanie i wspieranie abstynencji oraz zdrowego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin z terenu Miasta i Gminy Sztum. Propagowanie idei trzeźwościowych na terenie Miasta i Gminy Sztum,

2. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym Dar Serca

- Cel: Poprawianie jakości życia osobom niepełnosprawnym, przewlekłe i nieuleczalnie chorym oraz udzielanie wsparcia ich rodzinom,

3. Polski Związek Niewidomych – Koło Powiatowe w Sztumie

- Cel: Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niewidomych i słabo widzących, szkolenia dla nowoociemniałych i organizacja szkoleń integracyjno - plenerowo - sportowych dla dzieci i młodzieży,

4. Stowarzyszenie „Przystanek Sztumska Wieś”

- Cel: działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, integracja mieszkańców, wspieranie wszelkich inicjatyw służących rozwojowi, działalność charytatywna i pomoc społeczna, promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, działanie na rzecz ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym,

5. Stowarzyszenie „Do życia przez życie”

- Cel: Niesienie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej, rozwijanie ich predyspozycji, możliwości i zainteresowań, inicjowanie różnych form edukacyjnych i kulturalnych,

6. Fundacja Wspierania Osób Niepełnosprawnych i Wykluczonych Społecznie „Ponad Przeciętni”

- Cel: Wsparcie w rozwoju kariery zawodowej osób niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, prowadzenie działalności prozdrowotnej, mającej na celu ochronę zdrowia osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie i otaczanie opieką

prawną i materialną osób z zaburzeniami psychicznymi i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Rozwój intelektualny i społeczny osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,

7. Stowarzyszenie „VIS – Siła Dobrych Serc”

- Cel: Stowarzyszenie zrzesza rodziców, opiekunów, terapeutów i przyjaciół dzieci niepełnosprawnych, których celem jest niesienie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej poprzez: organizowanie poradnictwa w zakresie rehabilitacji, wykonywanie specjalistycznej diagnozy, prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych, terapeutycznych, organizowanie imprez kulturalno – rehabilitacyjnych, rekreacyjno – turystycznych oraz sportowych, organizowanie konferencji, szkoleń i wykładów obejmujących tematykę osób niepełnosprawnych,

8. Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet JUNONA

- Cel: Udzielanie pomocy kobietom będącym w kryzysie: bezdomnym i ubogim, doświadczającym przemocy w rodzinie, starszym, niepełnosprawnym lub zagrożonym tymi problemami,

9. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Sztumie

- Cel: Poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziałanie samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych,

10. Caritas przy Parafii św. Anny i św. Andrzeja Boboli oraz Szkolne Koło Caritas nr 16 przy Zespole Szkół Zawodowych im. S. Staszica w Barlewiczkach

- Cel: Prowadzenie działalności charytatywnej i opiekuńczej, podejmowanie działań na rzecz potrzebujących, a w szczególności: rodziny, dzieci, młodzieży, samotnych matek, niepełnosprawnych, chorych, seniorów, uzależnionych, bezdomnych, bezrobotnych, ofiar przemocy,

11. Związek Harcerstwa Polskiego, oddział w Sztumie

- Cel: Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Sztum,

12. Sztumskie Towarzystwo Oświatowe

- Cel: Pomoc materialna dla dzieci uczących się będących w trudnej sytuacji materialnej, organizacja letniego odpoczynku,

13. Stowarzyszenie „Szansa”

- Cel: Wspomaganie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły, wspomaganie rozwoju dziecka zdolnego i z problemami w nauce, wspieranie uczniów będących w trudnej sytuacji życiowej i zdrowotnej oraz wyrównywanie szans edukacyjnych tych dzieci,

14. Stowarzyszenie „Przyjaciele dzieci”

- Cel: Podejmowanie inicjatyw mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci w wieku przedszkolnym,

15. Koło Gospodyń Wiejskich w Czerninie

- Cel: Zbiórki dla potrzebujących, udział w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy,

16. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Koniecwałdzie

- Cel: Niesienie szeroko rozumianej pomocy: materialnej, finansowej, prawnej, organizacyjnej i innej osobom pokrzywdzonym przez los, osobom wymagającym wsparcia, a nie objętych dotychczas wcale lub w niewystarczającym stopniu świadczeniami rządowej i samorządowej pomocy społecznej, umożliwiającej pełną integrację osób niepełnosprawnych z ogółem społeczeństwa,

17. Stowarzyszenie „Przystanek Sztumska Wieś”

- Cel: wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego, inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki przeciwko alkoholizmowi i narkomanii, aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego,

18. Miejski Ludowy Klub Sportowy „VICTORIA”

- Cel: Rozwijanie w różnych formach kultury fizycznej i sportu wypoczynkowego dla dzieci i młodzieży,

19. Lekkoatletyczny Klub Sportowy "ZANTYR"

- Cel: Szkolenie dzieci, młodzieży szkolnej, dorosłych w zakresie lekkiej atletyki,

20. Klub Piłkarski „OLIMPIA”

- Cel: Rozwijanie w różnych formach wychowania fizycznego i sportu, zapewnienie młodzieży możliwości udziału w sporcie kwalifikowanym,

21. Klub Sportowy CZERNIN

- Cel: Rozwijanie w różnych formach wychowania fizycznego i sportu,

22. Klub Sportowy „RUCH” Gościszewo

- Cel: Rozwój i popularyzacja sportu oraz organizacja współzawodnictwa sportowego,

23. Ludowy Klub Sportowy w Postolinie "BŁYSKAWICA"

- Cel: Prowadzenie rozgrywek piłki nożnej młodzieży oraz rozwój kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim,

24. Kolarski Ludowy Klub Sportowy „LIDER”

- Cel: Upowszechniania i rozwój kolarstwa wśród dzieci i młodzieży,

25. Uczniowski Klub Sportowy „SOKOLIK” przy Szkole Podstawowej w Czerninie

- Cel: Organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkół w celu rozwoju ich sprawności,

26. Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska, Pomorskie

- Cel: Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu osób z niepełnosprawnością intelektualną,

27. Gminny Szkolny Związek Sportowy

- Cel: Organizacja zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży oraz uczniów gminnych szkół. Przygotowanie olimpiady sportowej p.n. Gminne Igrzyska Młodzieży odbywające się na szczeblu szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Wyżej wymienione stowarzyszenia kładą bardzo duży nacisk na wsparcie osób będących w trudnej sytuacji życiowej. Niektóre stowarzyszenia współpracują z MGOPS w Sztumie realizując wspólnie dany projekt, informacje na ten temat zostały zawarte w poprzednich rozdziałach dokumentu.

4. Analiza SWOT w obszarze społecznym

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji mocnych i słabych stron badanego zagadnienia. Przedstawia również szanse i zagrożenia stojące przed Miastem i Gminą Sztum w aspekcie polityki społecznej.

Analiza SWOT dokonuje podziału informacji w czterech grupach:

- **mocne strony** : dotyczą uwarunkowań wewnętrznych, są to czynniki, które mają pozytywny wpływ na badane zagadnienie i należy dążyć do ich dalszego trwania,
- **słabe strony**: dotyczą uwarunkowań wewnętrznych, są to czynniki, które mają negatywny wpływ na badane zagadnienie i należy dążyć do ich eliminacji,
- **szanse**: dotyczą uwarunkowań zewnętrznych, które wpływają pozytywnie na realizację założonych działań,
- **zagrożenia**: dotyczą uwarunkowań zewnętrznych, które wpływają negatywnie na realizację założonych działań.

Na potrzeby niniejszej Strategii, analizy SWOT Miasta i Gminy Sztum w obszarze integracji społecznej, dokonano w 3 obszarach tematycznych:

- Rodzina, młodzież, dzieci
- Osoby starsze i niepełnosprawne
- Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia

W ramach przedstawionej poniżej analizy SWOT uwzględniono również opinię mieszkańców MiG Sztum, które zostały zebrane w ankietach konsultacyjnych. Wyniki ankiet zostały szczegółowo przedstawione w „Raporcie z konsultacji społecznych”, stanowiącym załącznik nr 1 do Strategii.

4.1. Rodzina, młodzież, dzieci

Tabela 12 Analiza SWOT – Rodzina, młodzież, dzieci

RODZINA, MŁODZIEŻ, DZIECI	
+ MOCNE STRONY	- SŁABE STRONY
+ Dobrze działające MGOPS oraz Centrum Psychiatrii w Sztumie oraz profesjonalna kadra pomocy społecznej; + Wysoka jakość i efektywność pomocy świadczonej rodzinom dysfunkcyjnym; + Wsparcie instytucjonalne w postaci Ośrodka Interwencji Kryzysowej; + Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum; + Wsparcie rodzin przez pracę pracowników socjalnych, asystentów rodziny, rodziny wspierające; + Funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych; + Polityka dożywiania najbiedniejszych rodzin i dzieci; + Organizacja czasu wolnego dla dzieci w trakcie czasu wolnego; + Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Klubu Integracji Społecznej; + Współpraca między jednostkami organizacyjnymi a organizacjami społecznymi (kuratorzy, policja, ośrodki pomocy społecznej, poradnie); + Sprawne funkcjonowanie Młodzieżowego Centrum Kariery OHP w Sztumie; + Modernizowana infrastruktura edukacyjna (szkoły, przedszkola); + Dobrze wykształcona i doświadczona kadra pedagogiczna; + Bogata oferta edukacyjna; + Wysoka skuteczność w pozyskiwaniu środków UE na realizację projektów edukacyjnych i prospołecznych (np. projekty „Raz, dwa, trzy”, „Równy start w przyszłość”, „Mały człowiek, wielkie możliwości”;	– Bezrobocie w rodzinach; – Uzależnienie od alkoholu w rodzinach; – Ubóstwo rodzin; – Nieporadność życiowa występująca w rodzinach; – Długi okres oczekiwania na usługi medyczne; – Mała liczba lekarzy specjalistów; – Zaniedbania wychowawcze; – Nadużywanie przez dzieci i młodzież alkoholu i papierosów; – Niewystarczająca liczba placówek wychowania przedszkolnego; – Niedostateczna ilość punktów opieki żłobkowej; – Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy; – Niewystarczająca profilaktyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży; – Niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki; – Zbyt mała ilość wydarzeń sportowych; – Za mała ilość obiektów i instytucji kulturalnych i sportowych; – Zbyt mało miejsc do wypoczynku i rekreacji; – Przemoc wśród nieletnich – Słabe wyposażenie w instalacje i urządzenia komunalne mieszkań gminnych; – Słabo rozwinięte innowacyjne formy kształcenia oraz niewielkie wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia; – Niezadawalające efekty kształcenia, które znajdują przełożenie w niezadawalających wynikach egzaminów zewnętrznych; – Niewystarczające wyposażenie sal lekcyjnych w pomoce dydaktyczne;

+ Bogata oferta kulturalna na terenach miejskich; + Dobry stan miejsc i obiektów kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych; + Prężnie działające Stowarzyszenia i Kluby Sportowe; + Bogata letnia oferta sportowo – rekreacyjna dla mieszkańców; + Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców;	– Brak scentralizowanego Ośrodka Sportu i Rekreacji (pełne wykorzystanie potencjału i infrastruktury sportowej); – Brak „zimowej” infrastruktury sportowej (basen kryty, lodowisko); – Wzrost alkoholizmu i narkomanii wśród młodych; – Niedostateczna i niedostosowana do potrzeb oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży, głównie tej funkcjonującej na pograniczu demoralizacji; – Niewystarczające warunki lokalowe do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej; – Brak mieszkań chronionych; – Niewystarczające środki budżetowe na pokrycie kosztów wszystkich projektów z zakresu infrastruktury społecznej; – Słaba oferta kulturalna dla mieszkańców terenów wiejskich;
+ SZANSE	– ZAGROŻENIA
+ Rozwój budownictwa mieszkań komunalnych; + Duża dostępność mieszkań i domów do wynajęcia zaspokajająca potrzeby mieszkaniowe przy niewielkim nasileniu inwestycji; + Zmiana systemu czynszowego i podwyżki czynszu regulowanego, wsparte systemem osłonowym dla uboższych- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na remont i modernizację, głównie zasobów komunalnych i zakładowych (gminnych); + Aktywizacja na poziomie centralnym polityki prorodzinnej; + Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na oświatę; + Reforma systemu oświaty; + Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej, kulturalnej i społecznej; + Edukacja społeczeństwa w kierunku	– Nasilające się zjawisko rozpadu więzi rodzinnych oraz patologii rodzinnych; – Zła struktura wieku zasobów mieszkalnych komunalnych i prywatnych; – Niestabilna i trudno przewidywalna polityka państwa w odniesieniu do mieszkalnictwa spółdzielczego i komunalnego w gminach; – Zła sytuacja ekonomiczna mieszkańców Miasta i Gminy Sztum- ustalanie czynszów na zbyt niskim poziomie; – Brak polityki prorodzinnej na poziomie centralnym; – Migracje mieszkańców (głównie młodych-oddalanie się od rodziny); – Nieotrzymanie dofinansowania zewnętrznego na rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej (edukacja, sport, kultura, zdrowie i pomoc społeczna); – Pogłębiające się patologie społeczne i ubożenie społeczeństwa;

kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia; + Rewitalizacja miejskich terenów zielonych jako miejsc rekreacji dla mieszkańców; + Współpraca między instytucjami a rodziną na zadowalającym poziomie; + Społeczna wrażliwość na potrzeby osób wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem; + Utworzenie Budżetu obywatelskiego dla mieszkańców Gminy; + Dofinansowanie zewnętrzne (UE) i realizacja działań i projektów z zakresu samozatrudnienia, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej;	– Łatwy dostęp do środków odurzających; – Izolacja społeczna; – Niewystarczająca alokacja funduszy UE na projekty z zakresu samozatrudnienia, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej; – Częste zmiany przepisów prawa w zakresie oświaty i pomocy społecznej;
---	---

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie Miasta i Gminy Sztum pojawia się problem rodziny dysfunkcyjnej oraz potrzeba wsparcia dzieci, młodzieży oraz całych rodzin. Z analizy SWOT wynika, iż samorząd gminy działa prężnie na rzecz pomocy rodzinie. Mocną stroną MiG Sztum są sprawnie funkcjonujące instytucje typu MGOPS, Centrum Psychiatrii, Młodzieżowe Centrum Kariery OHP, których celem jest przez swoją działalność minimalizować wykluczenie społeczne. Potrzebujące rodziny mogą liczyć na otrzymanie świadczeń rodzinnych oraz świadczeń alimentacyjnych. Wsparcie pieniężne jest niezbędną pomocą doraźną dla najuboższych. Poza świadczeniami pieniężnymi MiG Sztum oferuje również inne, niepieniężne formy wsparcia. Współpraca między jednostkami organizacyjnymi a organizacjami społecznymi typu policja, ośrodki pomocy społecznej itp. pozwala na szybszą identyfikację problemu oraz próbę jego przezwyciężenia. Rodzina, która sama nie potrafi poradzić sobie w środowisku społecznym, jest uboga, dotknięta uzależnieniami bądź chorobami, czy też niepełnosprawnością, w której występuje przemoc, może liczyć również na pomoc instytucjonalną (m.in. opieka pracownika socjalnego). Dzieci z w/w rodzin mogą korzystać np. ze świetlic socjoterapeutycznych, są dożywiane, wyjeżdżają na obozy letnie itp. MiG Sztum posiada bogatą ofertę edukacyjną oraz dobrze wyspecjalizowaną kadrę pedagogiczną. Bogata oferta kulturalna i rekreacyjna pozytywnie wpływa na więzi rodzinne, daje możliwość spędzania czasu wolnego, co pozytywnie wpływa na życie rodzin, dzieci i młodzieży.

Pomimo wielu mocnych stron, które posiada MiG Sztum, w omawianym obszarze przeważają jednak strony słabe, których nie można zignorować i należy dążyć do ich likwidacji, zminimalizowania ich zasięgu, czy też ilości. Wiele rodzin dotyka problem bezrobocia długoterminowego, uzależnień od alkoholu, ubóstwa jak również zwykłej nieporadności życiowej. Powyższe problemy w rodzinach rodzą podobne problemy wśród dzieci i młodzieży, gdyż zauważa się również u nich problem nadużywania alkoholu i papierosów. Pomimo tego, iż gmina dysponuje ofertą spędzania wolnego czasu, to jednak mieszkańcy MiG Sztum uważają, że jest jeszcze zbyt mała ilość wydarzeń sportowych, zbyt mało miejsc

do wypoczynku i rekreacji, za małą ilość obiektów-sportowych, niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki oraz niewystarczająca profilaktyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Należy tu wspomnieć również o zbyt słabej ofercie kulturalnej oferowanej na terenach wiejskich oraz niedostosowanej do potrzeb spędzania wolnego czasu dla młodzieży będącej na pograniczu demoralizacji. Ankietowani zauważyli również, iż na terenie MiG Sztum utrudniony jest dostęp do lekarza specjalisty ze względu na zbyt małą liczbę lekarzy oraz długie oczekiwanie na usługi medyczne. Dużym utrudnieniem dla rodzin jest zbyt mała ilość punktów opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego. Mimo, iż w mocnych stronach znalazła się edukacja, trzeba zauważyć, że w tej dziedzinie należy zastanowić się nad innowacyjnymi formami kształcenia czy też lepszym, nowoczesnym wyposażeniem sal dydaktycznych, jak również podniesieniem poziomu kształcenia. Odpowiedni poziom wsparcia socjalnego lokalnych mieszkańców wymaga znacznych nakładów pieniężnych na wykorzystanie nowych, aktywizujących narzędzi przez pracowników socjalnych. Problemami, nad którymi warto jest się pochylić, są również niewystarczające warunki lokalowe do działalności socjalnej oraz niewystarczające środki finansowe będące do dyspozycji instytucji działających w obszarze pomocy społecznej i włączenia społecznego.

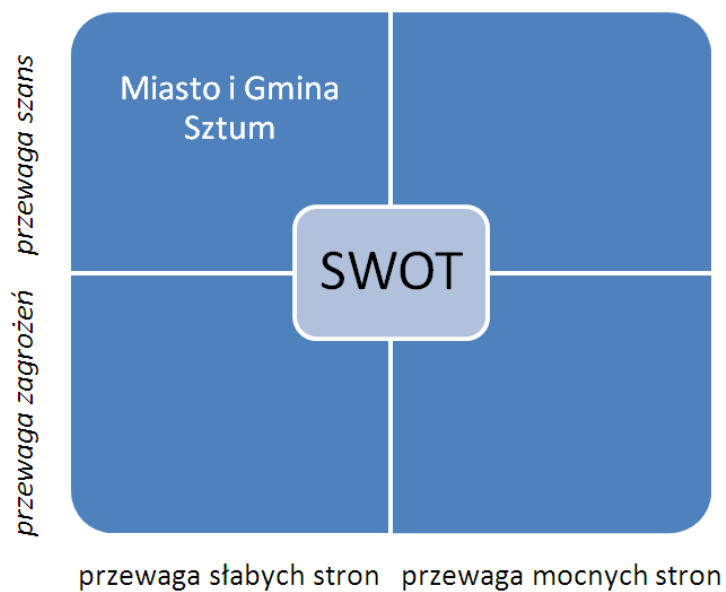
Szansą na większe możliwości MiG Sztum na pomoc rodzinom jest aktywizacja polityki prorodzinnej na poziomie centralnym. To może ułatwić zdobycie funduszy zewnętrznych (UE) na wszelkiego rodzaju działania i projekty wspomagające trudną młodzież, ubogą czy dysfunkcyjną rodzinę. Wszelkiego rodzaju działania typu: rozwój budownictwa mieszkań komunalnych, duża dostępność domów i mieszkań do wynajęcia, zmiana systemu czynszowego, wpływają pozytywnie na zwiększenie możliwości posiadania własnego mieszkania przez rodziny. Reforma systemu oświaty, możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na oświatę oraz rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej, kulturalnej i oświatowej zwiększa szansę na lepszą edukację dzieci i młodzieży zamieszkałej na terenie MiG Sztum. Jest zatem szansa na spadek liczby dysfunkcji w przyszłości spowodowanych bezrobociem, ubóstwem, uzależnieniami itp. Obecnie wrażliwość społeczna na problem drugiego człowieka jest znacznie większa niż w latach ubiegłych. Powoduje to, iż problem osób wykluczonych społecznie jest w pełni zauważalny i podkreślany w dyskusjach społecznych. Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym również chętnie współpracują z instytucjami, których zadaniem jest pomoc osobom wykluczonym społecznie.

Pomimo wskazanych powyżej szans, pozytywnych uwarunkowań zewnętrznych, możemy napotkać przeszkody zewnętrzne, które mogą utrudnić działania wspierające. Mogą nimi być m.in.: brak polityki prorodzinnej na poziomie centralnym, niestabilna polityka państwa w odniesieniu do mieszkalnictwa spółdzielczego i komunalnego w gminach, niewystarczająca alokacja funduszy UE na projekty związane z integracją społeczną, na rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej, częste zmiany przepisów prawa w zakresie oświaty i pomocy społecznej itp. Dużym zagrożeniem jest również nasilające się w całym kraju zjawisko rozpadu więzi rodzinnych oraz patologii społecznych, izolacji społecznej.

Miasto i Gmina Sztum prężnie działa na rzecz potrzebujących rodzin, dzieci i młodzieży, jednak ze względu na ograniczenia, słabe strony przeważają nad mocnymi. Pozytywne

uwarunkowania zewnętrzne, które w powyższej analizie przeważają nad zagrożeniami, są szansą na wzmocnienie dotychczasowych działań socjalnych i zmniejszenie ilości rodzin potrzebujących wsparcia.

Rysunek 1 - Macierz SWOT – Rodzina, młodzież, dzieci

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Osoby starsze i niepełnosprawne

Tabela 13 Analiza SWOT – Osoby starsze i niepełnosprawne

OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE	
+ MOCNE STRONY	- SŁABE STRONY
+ Dobrze działające MGOPS; + Profesjonalna kadra pomocy społecznej; + Stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia; + Funkcjonowanie Centrum Psychiatrii w Sztumie; + Utworzenie Ośrodka Rehabilitacyjno-Opiekuńczego „Dar Serca” - oferującego codzienne wsparcie dla seniorów i osób niepełnosprawnych; + Funkcjonowanie Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej; + Funkcjonowanie Fundacji Wspierania Osób Niepełnosprawnych i Wykluczonych Społecznie „Ponad Przeciętni”; + Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Czerninie wspomagającego osoby z upośledzeniem psychicznym i niepełnosprawne; + Funkcjonowanie Zakładu Aktywności Zawodowej w Sztumie, zatrudniający osoby niepełnosprawne i umożliwiający im rehabilitację; + Funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej; + Funkcjonowanie placówek instytucjonalnej pomocy niepełnosprawnym; + Posiadanie bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych; + Podejmowanie działań integrujących i aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne; + Możliwość korzystania z oferty Uniwersytetu Trzeciego Wieku funkcjonującego w Sztumskim Centrum Kultury; + Funkcjonowanie Polskiego Związku	– Wzrost liczby osób niepełnosprawnych; – Wzrost liczby osób starszych; – Coraz częstsze występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób starszych; – Coraz częstsze występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych; – Brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia u osób niepełnosprawnych; – Brak odpowiednich ofert pracy; – Nieodpowiednia infrastruktura - nieprzystosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, bariery architektoniczne; – Niewystarczające warunki lokalowe do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej; – Brak mieszkań chronionych; – Słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego, mała liczba specjalistów; – Długi okres oczekiwania na usługi medyczne; – Niewystarczający dostęp do placówek rehabilitacyjnych i opiekuńczych; – Migracja młodych osób do większych miast

Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Rejonowe w Sztumie oraz Polskiego Związku Niewidomych Koło Powiatowe w Sztumie; + Współpraca z Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Pomorski; + Bogata oferta kulturalna dla mieszkańców umożliwiającą integrację również osobom starszym i niepełnosprawnym; + Dobry stan miejsc i obiektów kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych;	
+ SZANSE	– ZAGROŻENIA
+ Możliwość dofinansowania inicjatyw na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych z funduszy UE; + Utworzenie Budżetu obywatelskiego dla mieszkańców Gminy; + Uwzględnianie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w dokumentach strategicznych; + Promowanie aktywnego trybu życia osób starszych; + Postęp medycyny wpływający na poprawę zdrowia; + Rozwijająca się infrastruktura, dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych; + Egzekwowanie przepisów dotyczących przystosowania obiektów budowlanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	– Starzenie się społeczeństwa; – Wzrost liczby osób samotnych; – Bariery infrastrukturalne i architektoniczne; – Niewydolność systemu zabezpieczenia społecznego (niskie emerytury, renty oraz świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością); – Wysokie koszty pobytu osób starszych w Domu Pomocy Społecznej; – Niewydolność systemu opieki zdrowotnej;

Źródło: Opracowanie własne

Osoby starsze oraz niepełnosprawne mogą liczyć na wsparcie ze strony MiG Sztum. Sprawnie działające podmioty typu MGOPS, Centrum Psychiatrii, Ośrodek Rehabilitacyjno-Opiekuńczego „Dar Serca”, czy Klub Integracji Społecznej wspomagają zarówno ludzi starszych jak i niepełnosprawnych. Potrzebujący mogą liczyć na wsparcie finansowe w formie zasiłków, świadczeń pieniężnych. Na terenie MiG Sztum są podejmowane działania integrujące i aktywizujące osoby starsze i niepełnosprawne. Pomocna jest w tym wyspecjalizowana kadra pomocy społecznej oraz stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia. MiG Sztum posiada bazę rehabilitacyjną, z której mogą korzystać osoby niepełnosprawne. Takim przykładem jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie, który swoją pomoc oferuje osobom upośledzonym psychicznie i niepełnosprawnym. Do aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych przyczynia się Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie, poprzez zatrudnianie osób

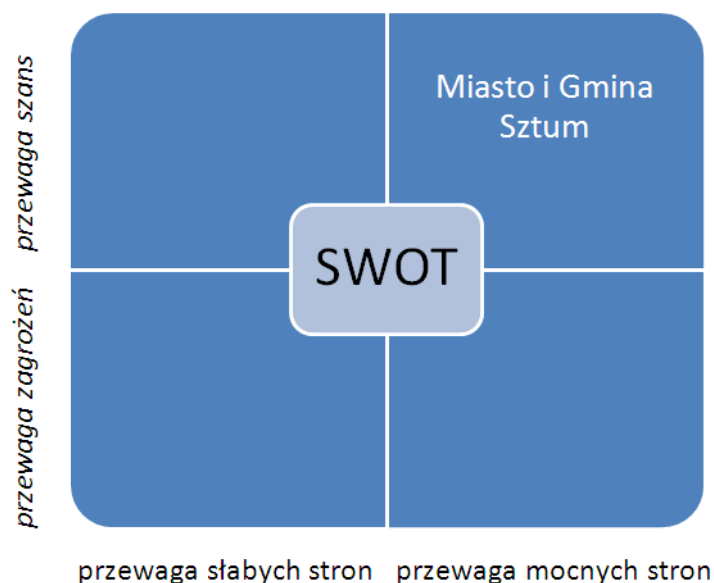
niepełnosprawnych. W tym też zakładzie mają oni możliwość rehabilitacji, co jest dużym wsparciem i ułatwieniem w staraniach o sprawne funkcjonowanie. Zarówno osoby starsze jak i niepełnosprawne mogą zintegrować się dzięki Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Rejonowe w Sztumie, Polskiemu Związkowi Niewidomych Koło Powiatowe w Sztumie oraz Polskiemu Związkowi Niewidomych Okręg Pomorski. Prócz wsparcia finansowego i instytucjonalnego osoby starsze i niepełnosprawne mają możliwość integracji społecznej poprzez dbanie MiG Sztum o zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców. Bogata oferta kulturalna oraz dobry stan miejsc i obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych daje możliwość „wyjścia z domu”. Sztumskie Centrum Kultury zadbało również o ofertę Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Nie możemy jednak zapominać o tym, iż wzrasta liczba osób starszych i niepełnosprawnych. Zjawisko występowania ich wykluczenia społecznego jest coraz częstsze. Może to być spowodowane bezrobociem w omawianych grupach społecznych, gdyż nie ma odpowiednich ofert pracy. Należałoby wypracować rozwiązania systemowe w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia u osób niepełnosprawnych. Wyjścia z domu ograniczają istniejące bariery architektoniczne. Nieodpowiednia, nieprzystosowana wystarczająco infrastruktura do osób starszych i niepełnosprawnych rodzi kolejny powód wykluczenia społecznego ludzi dotkniętych powyższym problemem. Ankietowani wskazali również problem długiego oczekiwania na usługi medyczne oraz niewystarczający dostęp do placówek rehabilitacyjnych i opiekuńczych. Mała ilość specjalistów na terenie MiG Sztum również należy do słabych stron. Ograniczeniem do wsparcia osób potrzebujących są również niewystarczające warunki lokalowe do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej oraz brak mieszkań chronionych. Należy również zauważyć, iż migracja młodych osób do większych miast może rodzić problemy dla osób starszych i niepełnosprawnych, gdyż nie mogą liczyć na pełne wsparcie ze strony młodych osób z rodziny, którzy nie mieszkają z nimi w bliskiej odległości.

Szansą na możliwość lepszego wsparcia są możliwości dofinansowania inicjatyw na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych z funduszy UE. Nową szansą jest również możliwość utworzenia Budżetu Obywatelskiego, gdzie sami mieszkańcy mogą przedstawić lub wskazać projekty, które wg nich powinny zostać zrealizowane. Mieszkańcy mogą wskazać istniejący problem na terenie ich miasta i gminy oraz przedstawić projekt jego rozwiązania bądź zniwelowania. Idea Budżetu Obywatelskiego daje faktyczną możliwość realizacji tych pomysłów, gdyż część środków budżetu gminy jest przeznaczona na powyższe inicjatywy. Ważną rolę w poprawie sytuacji osób niepełnosprawnych jest to, iż egzekwowane są przepisy dotyczące przystosowania obiektów budowlanych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz infrastruktura dostosowana do ich potrzeb rozwija się, wychodzi naprzeciw istniejącym problemom, co znacznie może ułatwić funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Postęp medycyny oraz promowanie zdrowego trybu życia sprawia, iż jakość życia omawianej grupy społecznej się poprawia. Szansą na walkę z wykluczeniem społecznym daje również uwzględnienie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w dokumentach strategicznych. Istnieją również zagrożenia zewnętrzne, niesprzyjające niwelowaniu wszelkich przeszkód integracji społecznej. Należą do nich m.in.: starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób samotnych, bariery infrastrukturalne

i architektoniczne, wysokie koszty pobytu osób starszych w Domu Pomocy Społecznej, czy też niewydolność systemu zabezpieczeń społecznych w rozumieniu niskich emerytur, rent oraz świadczeń pieniężnych związanych z niepełnosprawnością.

Z analizy SWOT wynika, iż MiG Sztum podąża w dobrym kierunku, jeśli chodzi o pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym. Przewaga silnych stron oraz szans odnotowanych w makrootoczeniu MiG Sztum powinna być w dalszym ciągu powiększana i wykorzystywana w planowanych działaniach wspierających grupę społeczeństwa w późnym wieku, czy też dotkniętą niepełnosprawnością. Należy szukać również nowych rozwiązań, możliwości pomocy, które przyczynią się do dalszego wzmacniania pozycji MiG Sztum w omawianym zakresie.

Rysunek 2 - Macierz SWOT – Osoby starsze i niepełnosprawne

Źródło: Opracowanie własne

4.3. Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia

Tabela 14 Analiza SWOT – Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia

BEZDOMNI, BEZROBOTNI, UZALEŻNIENIA	
+ MOCNE STRONY	- SŁABE STRONY
+ Dobrze działające MGOPS dzięki profesjonalnej kadrze + Ścisła współpraca między MGOPS, Strażą Miejską, Policją, PUP; + Podejmowanie działań integrujących i aktywizujących osoby bezrobotne i bezdomne; + Mała liczba osób bezdomnych; + Działalność organizacji pozarządowych na rzecz bezdomnych - Ośrodek AGAPE w Sztumie, Stow. Św. Faustyny Fides Schronisko dla Bezdomnych; + Kompleksowe działania skierowane do bezdomnych: pomoc doraźna, zasiłki i Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności); + Wysoka jakość i efektywność pomocy świadczonej ludziom bezdomnym; + Realizacja projektu systemowego pn. „Program aktywizacji społeczno-zawodowej Wczoraj-Dziś-Jutro”; + Funkcjonowanie Zakładu Aktywności Zawodowej w Sztumie; + Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii; + Podejmowanie działań integrujących i aktywizujących osoby uzależnione; + Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego „Krokus” wspierającego osoby uzależnione; + Funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych; + Funkcjonowanie grup abstynenckich, stowarzyszeń oraz Klubu Abstynenta „Radość i słońce” w Sztumie; + Funkcjonowanie Centrum Psychiatrii w Sztumie;	– Coraz częstsze występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych, uzależnionych i długotrwale bezrobotnych; – Tylko jedna organizacja pozarządowa w gminie działająca na rzecz bezdomnych; – Brak oferty wyspecjalizowanego wsparcia dla bezdomnych schorowanych, starszych, wymagających stałej opieki, niedołączonych, uzależnionych; – Wzrost liczby bezdomnych w ostatnim badanym roku; – Wysokie bezrobocie na terenie gminy- niska siła nabywcza; – Niewystarczająca polityka przeciwdziałania bezrobociu; – Wysokie długotrwale bezrobocie zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich – Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia; – Brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia u osób niepełnosprawnych; – Wzrost zjawiska nielegalnego zatrudnienia; – Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych; – Spadek aktywności gospodarczej mieszkańców(spadek liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON); – Brak pracy w formie streetworkingu; – Niski poziom wykształcenia bezrobotnych; – Niski poziom aktywności i zaradności osób długotrwale bezrobotnych; – Niewystarczające warunki lokalowe do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej;

	– Wzrost alkoholizmu i narkomanii wśród młodych;
+ SZANSE	– ZAGROŻENIA
+ Możliwości związane z uzyskaniem finansowania z funduszy UE; + Utworzenie Budżetu obywatelskiego dla mieszkańców Gminy; + Współpraca z ośrodkami pomocowymi dla bezdomnych spoza obszaru MiG Sztum (m.in. Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych w Borowym Młynie, Stowarzyszenie św. Faustyny Fides w Malborku); + Wielkość gminy, silne więzi lokalne, wpływające na większą wrażliwość na problem bezdomności; + Wprowadzenie ruchu bezwizowego do obwodu Kalingradzkiego; + Prowadzenie aktywnej polityki pro przedsiębiorczej na szczeblu centralnym i lokalnym (dofinansowanie stanowisk pracy, przyjazna inwestorom polityka fiskalna); + Rozwój lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych; + Dynamiczny wzrost gospodarczy w kraju; + Rozwój instytucji rynku pracy; + Wzrost zainteresowania inwestorów Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną; + Elastyczne formy zatrudnienia; + Stworzenie zintegrowanego systemu informatycznego z PUP; + Podnoszenie wiedzy społeczeństwa (w tym dzieci i młodzieży) dotyczącej problematyki uzależnień;	– Częste występowanie łącznie takich zjawiska jak bezrobocie, bezdomność i uzależnienia potęgują i umacniają każde z tych problemów społecznych; – Emigracja społeczeństwa młodego i wykształconego; – Starzenie się społeczeństwa i pogarszanie zdrowia; – Zjawisko uzależnienia od pomocy społecznej; – Obniżanie się przedziału wiekowego osób bezdomnych, zjawisko „dziedziczenia bezdomności”; – Niestabilna i trudno przewidywalna polityka państwa w odniesieniu do mieszkalnictwa spółdzielczego i komunalnego w gminach; – Niewzrastająca liczba osób wychodzących z bezdomności; – Trudna do oszacowania liczba bezdomnych, co wynika ze specyfikacji zjawiska; – Brak społecznej akceptacji osób bezdomnych; – Wzrost bezrobocia długotrwałego; – Pogłębiający się kryzys gospodarczy w kraju; – Łatwy dostęp do środków odurzających; – Trudność wykrywania problemu uzależnień; – Obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej;

Źródło: Opracowanie własne

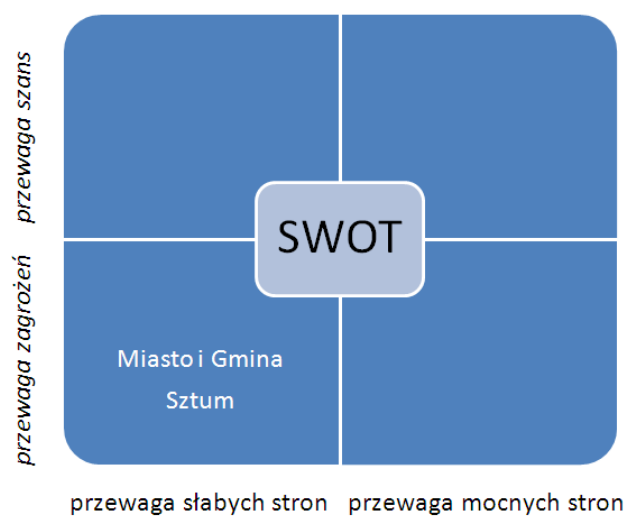
Na terenie MiG Sztum odnotowana jest mała ilość osób bezdomnych. Z pewnością wpływ na tą dobrą sytuację ma fakt prężnego funkcjonowania wszelkiego rodzaju instytucji i organizacji pracujących na rzecz osób bezdomnych. Możemy tu wymienić MGOPS, Ośrodek AGAPE w Sztumie czy też Stowarzyszenie Św. Faustyny Fides Schronisko dla Bezdomnych.

Podjęmowane są kompleksowe działania w celu integracji osób bezdomnych, takie jak pomoc doraźna, zasiłki oraz wprowadzono Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności. Często bezdomność wynika z powstałego wcześniej problemu bezrobocia. Problem ten występuje w omawianym obszarze. Podjęmowane są przez MGOPS działania walki z bezrobociem. Pracownicy socjalni aktywizują i integrują osoby bezrobotne. Przykładem takiego działania jest Program aktywizacji społeczno-zawodowej Wczoraj-Dziś-Jutro, którego celem jest m.in. wzrost umiejętności zawodowych klientów pomocy społecznej by mogli samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy. W Sztumie funkcjonuje Zakład Aktywności Zawodowej, który zatrudnia osoby niepełnosprawne, walcząc w ten sposób z bezrobociem osób niepełnosprawnych. Prócz wymienionych wyżej dysfunkcji społecznych istnieje również problem uzależnień. Problem narkomanii jest marginalny, natomiast uzależnienie od alkoholu występuje na wyższym poziomie. Do walki m.in. z alkoholizmem została powołana Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Na terenie MiG Sztum osoby uzależnione mogą liczyć na pomoc i wsparcie w punkcie konsultacyjnym „Krokus” oraz w grupach abstynenckich, stowarzyszeniach oraz Klubie Abstynenta „Radość i słońce”. Dla dzieci z rodzin dotkniętych uzależnieniem miasto i gmina oferuje świetlice socjoterapeutyczne. Ścisła współpraca między MGOPS, Strażą Miejską, Policją i PUP wpływa pozytywnie na działania walki z problemami bezrobocia, bezdomności i uzależnień. Mimo intensywnych działań dążących do zminimalizowania omawianych wyżej dysfunkcji, zauważa się coraz częstsze występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych, uzależnionych i długotrwale bezrobotnych. Zanotowano wzrost liczby bezdomnych w roku 2013. Słabą stroną jest funkcjonowanie tylko jednej organizacji pozarządowej w gminie działającej na rzecz bezdomnych oraz brak oferty wyspecjalizowanej dla osób bezdomnych, którzy są schorowani, w podeszłym wieku, wymagający stałej opieki, niedołążni lub uzależnieni. Słabą stroną MiG Sztum jest wysokie bezrobocie, również długotrwale, zarówno na terenach miejskich i wiejskich. Te zjawiska mogą być spowodowane prowadzeniem niewystarczającej polityki przeciwdziałania bezrobociu oraz brakiem rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia osób niepełnosprawnych. Jednak przyczyn wysokiego bezrobocia należy również szukać w braku aktywności samych bezrobotnych, którzy mają niski poziom wykształcenia, rzadko podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, u których występuje również zjawisko dziedziczenia bezrobocia. Zanotowano spadek aktywności gospodarczej mieszkańców MiG Sztum (spadła liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON), z drugiej strony wzrosło zjawisko nielegalnego zatrudnienia. Wsparciem w walce z bezrobociem byłoby powstanie organizacji pozarządowej działającej na rzecz osób bezrobotnych, gdyż brakuje takiej na omawianym obszarze. Cenne byłoby również wprowadzenie streetworkingu, który pozwoliłby pracownikom społecznym lepiej zdiagnozować problem bezdomności i tym samym wdrożyć odpowiednie, efektywne metody i narzędzia wsparcia osobom dotkniętym tym problemem. Analiza SWOT wykazała również w słabych stronach wzrost alkoholizmu i narkomanii wśród młodych oraz niewystarczające warunki lokalowe do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej.

Szansą na efektywniejszą walkę z bezrobociem, bezdomnością i uzależnieniami daje możliwość uzyskania finansowania z funduszy UE, utworzenie Budżetu Obywatelskiego, w którym obywatele mogą wskazać problemy, które są dla nich najbardziej uciążliwe. Silne więzi lokalne zwiększają wrażliwość społeczeństwa na problem bezdomności. Współpraca instytucji MiG Sztum z ośrodkami pomocowymi dla bezdomnych spoza terenu MiG Sztum zwiększa szanse na efektywniejsze wsparcie osób bezdomnych. Szansą na zmniejszenie w przyszłości zjawiska uzależnień jest podnoszenie wiedzy społeczeństwa dotyczącej problematyki uzależnień. Uświadamianie młodego pokolenia (dzieci i młodzieży), mówienie o skutkach uzależnień, daje nadzieję, na zmniejszenie tego zjawiska w przyszłości. Zdecydowanie więcej jest pozytywnych czynników zewnętrznych dotyczących problemu bezrobocia. Jego wskaźnik może się zmniejszyć gdyż prowadzona jest aktywna polityka pro przedsiębiorcza na szczeblu lokalnym i centralnym, wprowadzono elastyczne formy zatrudnienia, stworzono zintegrowany system informatyczny PUP. Dynamiczny wzrost gospodarczy w kraju może pobudzić aktywność w zatrudnieniu również na terenie MiG Sztum. Wprowadzenie ruchu bezwizowego do obwodu Kaliningradzkiego jest szansą na pobudzenie aktywności bezrobotnych. Dużą szansą jest również rozwój instytucji rynku pracy. Niestety zewnętrznych zagrożeń jest prawie tyle samo co szans dających sprzyjające warunki z walką z problemami społecznymi. Częste występowanie łącznie zjawisk bezrobocia, uzależnień i bezdomności potęgują i umacniają każde z tych problemów społecznych. Może się tak zdarzyć, iż te 3 problemy mogą dotyczyć jednej osoby. Dużym zagrożeniem jest uzależnienie od pomocy społecznej beneficjentów tej pomocy, gdyż nie podejmują oni sami aktywności by zwalczyć swój problem, jak również nie chcą przyjąć pomocy wyjścia ze złej sytuacji życiowej. Zagrożeniami w walce z bezdomnością jest fakt, iż trudno oszacować faktyczną liczbę bezdomnych, jest brak społecznej akceptacji tych osób, zachodzi zjawisko „dziedziczenia bezdomności”, dotyka ona coraz młodsze osoby. Mimo wszelkiego rodzaju działań nie obserwuje się wzrostu liczby osób wychodzących z bezdomności. Tak samo zagrożeniem w walce z bezrobociem jest wzrost bezrobocia długotrwałego, na co z pewnością ma wpływ pogłębiający się kryzys gospodarczy w kraju. W przypadku uzależnień tak samo jak w przypadku bezdomności, zagrożeniem w walce z tą dysfunkcją społeczną jest specyficzny jej charakter i trudność wykrycia tego problemu. Obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ma bardzo negatywny wpływ na problem uzależnienia oraz walkę z nim.

Z analizy SWOT wynika, iż MiG Sztum powinno wzmocnić swoje działania w walce z problemem bezrobocia, bezdomności i uzależnienia. Nie można powiedzieć, iż MiG Sztum nie podejmuje żadnych działań w tym zakresie, wręcz przeciwnie, o czym świadczy nieznaczną przewagę słabych stron nad silnymi, jak również zagrożeń nad szansami. Należy wykorzystać szanse jakie daje otoczenie zewnętrzne i wzmocnić posiadane przez MiG Sztum zasoby, w celu efektywniejszego i silniejszego wsparcia tej części społeczeństwa, która potrzebuje wsparcia z zewnątrz.

Rysunek 3 - Macierz SWOT – Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja, misja Miasta i Gminy Sztum w sferze społecznej

Wizja Miasta i Gminy Sztum brzmi następująco: „**Miasto i Gmina Sztum w 2020 r. gminą wysokiej aktywności mieszkańców, pozytywnych zmian gospodarczych, trwałej poprawy jakości życia, wśród liderów zrównoważonego rozwoju gmin województwa pomorskiego**”.⁴¹

Powyższa wizja dotyczy sfery gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Niniejszy dokument dotyczy społeczeństwa i jego problemów, tym samym przedstawiona poniżej wizja ujmuję powyższą tematykę i jest uszczegółowieniem misji w sferze społecznej.

WIZJA

Miasto i Gmina Sztum gminą wysokiej aktywności zawodowej i społecznej, dobrze funkcjonującej rodziny, bogatą w ofertę kulturalno-rekreacyjną, przyjazną mieszkańcom, wśród liderów zrównoważonego rozwoju gmin województwa pomorskiego.

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020 została zawarta następująca treść misji: „**Misją Miasta i Gminy Sztum jest stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju konkurencyjnej gospodarki i kapitału społecznego, aktywizacja lokalnej społeczności oraz tworzenie dobrego klimatu dla lokalnej przedsiębiorczości. Gmina oferuje i promuje różnorodne produkty turystyczne tworzone w oparciu o jej walory przyrodniczo – kulturowe. Miasto i Gmina Sztum wyróżnia się atrakcyjną przestrzenią publiczną, dba o bezpieczne godne warunki życia jej mieszkańców**”⁴².

Powyższa misja uwzględnia wszystkie aspekty, w których powinna rozwijać się gmina. Misja Strategii Integracji i Rozwiązania Problemów Społecznych w mieście i gminie Sztum na lata 2014-2020 rozwija aspekt społeczny, rozwija cele, kierunki działań dotyczących integracji społecznej.

MISJA

Misją Miasta i Gminy Sztum w polityce społecznej jest rozwój działalności instytucji publicznych i niepublicznych, w celu polepszenia jakości życia mieszkańców, zwiększenia integracji społecznej, obniżenia zjawiska wykluczenia społecznego, lepszego rozwoju rodziny i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.

⁴¹ Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020, op. cit., s. 109

⁴² Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020, op. cit., s. 110

6. Cele strategiczne i operacyjne

Zadaniem polityki społecznej jest wspieranie społeczeństwa, dążenie do lepszego samodzielnego funkcjonowania zarówno jednostki jak i podstawowej komórki społecznej – rodziny. Samorząd Miasta i Gminy Sztum aktywnie działa by zrealizować wyznaczone mu zadania w tej dziedzinie. Wyznaczone cele strategiczne ukazują 3 główne kierunki działań.

Pierwszy cel strategiczny to „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”. Jest on skierowany na bezpośrednie działania na rzecz osób potrzebujących wsparcia, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Są tu ujęte główne problemy społeczne typu ubóstwo, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność, bezdomność, uzależnienia, długotrwałe bezrobocie i problemy osób starszych.

Odbiorcami działań wyznaczonych przez drugi cel strategiczny – „Aktywizacja mieszkańców”, są wszyscy mieszkańcy, z uwzględnieniem w szczególności osób, które nie są zagrożone wykluczeniem społecznym. MiG Sztum w tym celu ma za zadanie szerzenia pozytywnego nastawienia do osób potrzebujących wsparcia oraz zachęcanie do udzielania im pomocy pod różnymi postaciami.

Kolejnym obszarem, nad którym warto się pochylić, jest wsparcie i wzmocnienie samego systemu pomocy społecznej, by uskutecznić jego działania na rzecz potrzebujących – cel trzeci „Zintegrowanie i uskutecznienie systemu pomocy społecznej”. Odbiorcami działań są pracownicy pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób potrzebujących.

Cele strategiczne zostały uszczegółowione celami operacyjnymi, natomiast cele operacyjne wyznaczają działania.

W realizacji tych zadań niezbędna jest współpraca partnerska różnych środowisk, instytucji i organizacji. Wskazane jest by w realizacji poniższych celów brały udział zarówno jednostki samorządu, organizacje społeczne i pozarządowe, instytucje kościelne różnych wyznań, sektor gospodarczy oraz osoby fizyczne i prawne.

CELE STRATEGICZNE

CS.1

**PRZECIWDZIAŁANIE
WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU**

CS.2

**AKTYWIZACJA
MIESZKAŃCÓW**

CS.3

**ZINTEGROWANIE
I USKUTECZNIANIE
SYSTEMU POMOCY
SPOŁECZNEJ**

CELE OPERACYJNE

CO.1.1 Ograniczenie
zjawiska ubóstwa

CO.1.2 Zwiększenie
bezpieczeństwa rodziny
(przemoc w rodzinie)

CO.1.3 Doskonalenie
systemu opieki nad
dziećmi i rodziną

CO.1.4 Integracja
zawodowa i społeczna
osób niepełnosprawnych

CO.1.5 Aktywizacja osób
starszych

CO.1.6 Przeciwdziałanie
bezdomności

CO.1.7 Zbudowanie
skutecznego systemu
zapobiegania
i rozwiązywania
problemów uzależnień

CO.1.8 Polepszenie stanu
zdrowia mieszkańców

CO.1.9 Aktywizacja
osób bezrobotnych,
znajdujących się
w trudnej sytuacji
na rynku pracy

CO.2.1 Kreowanie
pozytywnego
nastawienia
społeczeństwa, do osób
zagrożonych
wykluczeniem
społecznym

CO.2.2 Kształtowanie
postaw obywatelskich
i rozwój wolontariatu
(wspomaganie rozwoju
społeczności lokalnej)

CO.3.1 Podnoszenie
kompetencji
pracowników pomocy
społecznej

CO.3.2 Rozwój
współpracy między
samorządem a
organizacjami sektora
pozarządowego oraz
wzmocnienie działań
organizacji
pozarządowych

6.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (CS.1)

Cel strategiczny CS.1 - PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Cele operacyjne (CO):

➤ CO.1.1 - Ograniczenie zjawiska ubóstwa

Działania:

- Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego;
- Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom dotkniętym ubóstwem;
- Bieżące i pełne informowanie mieszkańców o wszelkich dostępnych formach pomocy socjalnej;
- Działania profilaktyczne, ograniczające problem ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym;
- Promocja przedsiębiorczości, w tym ekonomii społecznej i aktywności zawodowej, jako drogi do samorealizacji.

Wskaźniki efektywności działania:

- Liczba osób, którym udzielono świadczeń socjalnych (z podziałem na rodzaje uzyskanych świadczeń);
- Liczba działań podjętych na rzecz informowania mieszkańców o dostępnych formach pomocy socjalnej;
- Liczba akcji profilaktycznych na rzecz przeciwdziałaniu zjawiska ubóstwa;
- Liczba akcji promujących przedsiębiorczość, aktywność zawodową.

Wskaźniki efektywności CO. 1.1:

- ❖ Liczba osób, którym udzielono świadczeń socjalnych z powodu ubóstwa.

➤ CO.1.2 - Zwiększenie bezpieczeństwa rodziny (przemoc w rodzinie)

Działania:

- Bieżące diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- Zintegrowanie działań instytucji, działających na rzecz rodzin dotkniętych przemocą;
- Kształtowanie właściwych postaw obywateli wobec przemocy w rodzinie;
- Kampanie informacyjne – co jest przemocą w rodzinie;
- Poszerzenie wiedzy pracowników pomocy społecznej w zakresie pomocy ofiarom przemocy;
- Zapewnienie rodzinom dotkniętym przemocą oraz ofiarom przemocy, szerszego wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego;

Wskaźniki efektywności:

- Liczba osób/rodzin wspartych przez instytucje społeczne, w związku z występującą przemocą w rodzinie;
- Liczba zgłoszeń, do prokuratury, podejrzenia popełnienia przemocy w rodzinie;
- Liczba interwencji według procedury „Niebieska karta”;

- Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych związanych z przemocą w rodzinie;
- Liczba ofiar przemocy w rodzinie korzystających ze wsparcia psychologicznego, prawnego, społecznego;
- Liczba pracowników socjalnych podnoszących swoje kwalifikacje przez uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach, edukacji na poziomie studiów wyższych itp.;
- Liczba interwencji policji, pedagogów, pracowników socjalnych w rodzinach.

Wskaźniki efektywności CO. 1.2:

- ❖ Liczba rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie;
- ❖ Liczba założonych Niebieskich kart;
- ❖ Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz zwołanych grup roboczych.

➤ CO.1.3 – Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną

Działania:

- Zwiększenie ilości placówek opiekuńczo-wychowawczych typu żłobki, przedszkola na terenie MiG Sztum;
- Zapewnienie rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wsparcia w formie asystenta rodziny;
- Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej;
- Bezpłatne szkoły rodzenia/opieki nad niemowlęciem dla najuboższych rodzin;
- Zorganizowane, bezpłatne spotkania ze specjalistami typu psycholog dziecięcy, pedagog, dla rodzin dysfunkcyjnych;
- Włączenie rodziców w proces dydaktyczno-wychowawczy dzieci;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne;
- Organizowanie integracyjnych akcji - wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- Dofinansowanie wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Organizowanie działalności świetlic środowiskowych i środowiskowo-terapeutycznych na terenie miasta i wsi;
- Zapewnienie możliwości spędzania przez dzieci czasu wolnego, pomocy w odrabianiu lekcji;
- Bieżące diagnozowanie problemów wśród dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wdrożenie indywidualnego planu pracy z dzieckiem i rodziną;
- Włączenie całych rodzin w lokalne inicjatywy;
- Utworzenie nowoczesnego Centrum sportowo – rekreacyjnego integrującego lokalną społeczność;
- Wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej- rozwój cyfryzacji;

- Rewitalizacja zdegradowanych terenów zielonych wraz z „drobną” infrastrukturą społeczną;
- Modernizacja infrastruktury społecznej, integrującej lokalną społeczność, na terenach wiejskich;
- Nadanie nowych funkcji społecznym obszarom zdegradowanym
- Stworzenie nowoczesnej oferty czytelniczej na bazie przyszłego Centrum Rewitalizacji Społecznej.

Wskaźniki efektywności:

- Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych bądź liczba dostępnych miejsc w tych placówkach;
- Liczba uczestników bezpłatnych szkół rodzenia/opieki nad niemowlęciem;
- Liczba rodzin dysfunkcyjnych korzystających ze spotkań ze specjalistami związanymi z tematyką prawidłowego wychowywania dzieci;
- Liczba programów skierowanych do rodzin i dzieci;
- Liczba spotkań z rodzicami w placówkach oświatowo-wychowawczych;
- Liczba interwencji policji, pedagogów, pracowników socjalnych w rodzinach;
- Liczba dofinansowanych posiłków w szkole;
- Liczba dzieci, które zostały wyposażone w podręczniki i przybory szkolne;
- Liczba akcji integracyjnych - wypoczynek w okresie letnim i zimowym;
- Liczba dzieci, którym dofinansowano wypoczynek w okresie letnim i zimowym;
- Liczba dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych i środowiskowo-terapeutycznych;
- Wyniki oceny indywidualnych planów pracy z dzieckiem i rodziną;
- Utworzone nowoczesne centrum sportowo – rekreacyjnego;
- Liczba zrewitalizowanych parków i terenów zielonych;
- Liczba zmodernizowanych lub nowo wybudowanych świetlic;
- Liczba nowo utworzonych miejsc rekreacji;
- Utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej.

Wskaźniki efektywności CO. 1.3:

- ❖ Liczba programów skierowanych do rodzin i dzieci;
- ❖ Liczba interwencji policji, pedagogów, pracowników socjalnych w rodzinach;
- ❖ Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych bądź liczba dostępnych miejsc w tych placówkach;
- ❖ Liczba dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych i środowiskowo-terapeutycznych;
- ❖ Wyniki oceny indywidualnych planów pracy z dzieckiem i rodziną bądź wdrożonych kontraktów socjalnych;
- ❖ Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny;
- ❖ Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

➤ **CO.1.4 - Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych**

Działania:

- Wsparcie świadczeniami pieniężnymi i niepieniężnymi osoby niepełnosprawne oraz opiekunów osób niepełnosprawnych;
- Ułatwieniu dostępu osobom niepełnosprawnym do rehabilitacji medycznej i pomocy terapeutycznej;
- Prowadzenie wsparcie specjalistycznego, w tym: psychologicznego, prawnego, socjalnego;
- Likwidacja barier architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się, dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Opracowanie i wsparcie programu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na terenie MiG Sztum;
- Wsparcie działalności Zakładu Aktywności Zawodowej w Sztumie i organizacji pozarządowych działających w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych;
- Tworzenie możliwości kształcenia oraz zawodowego przekwalifikowania się osób niepełnosprawnych;
- Wyrównanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych;
- Kształtowanie w społeczeństwie postaw i zachowań sprzyjających osobom niepełnosprawnym (w tym wolontariat);
- Budowanie sieci instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Wspieranie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osoby niepełnosprawne;
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów zielonych wraz z „drobną” infrastrukturą społeczną;
- Modernizacja infrastruktury społecznej, integrującej lokalną społeczność, na terenach wiejskich;
- Nadanie nowych funkcji społecznym obszarom zdegradowanym;

Wskaźniki efektywności:

- Liczba udzielonych świadczeń, na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów;
- Liczba placówek rehabilitacyjnych;
- Liczba dostępnych placówek z usługami terapeutycznymi dla osób niepełnosprawnych;
- Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia specjalistycznego: psychologicznego, prawnego, socjalnego;
- Liczba placówek edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Liczba inwestycji dotyczących dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Liczba kampanii informacyjnych , iwentów związanych z tematyką niepełnosprawności;

- Liczba wolontariuszy pracujących z osobami niepełnosprawnymi;
- Liczba instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Liczba osób niepełnosprawnych podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba zrewitalizowanych parków i terenów zielonych;
- Liczba zmodernizowanych lub nowo wybudowanych świetlic;
- Liczba nowo utworzonych miejsc rekreacji.

Wskaźniki efektywności CO. 1.4:

- ❖ Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia specjalistycznego: psychologicznego, prawnego, socjalnego;
- ❖ Liczba osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo;
- ❖ Liczba palców rehabilitacyjnych;
- ❖ Liczba infrastruktury użyteczności publicznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

➤ CO.1.5 - Aktywizacja osób starszych

Działania:

- Wsparcie socjalne osób starszych (świadczenia pieniężne i niepieniężne);
- Podnoszenie jakości usług opiekuńczych nad osobami starszymi;
- Wsparcie finansowe i merytoryczne wszelkich inicjatyw oddolnych seniorów, mających na celu ich integrację;
- Rozszerzenie oferty Uniwersytetu III Wieku;
- Promowanie idei kształcenia ustawicznego i rozwój oferty edukacyjnej dla osób starszych;
- Stworzenie zaplecza infrastrukturalnego, umożliwiające spotkania/rozwijanie zainteresowań przez osoby starsze;
- Propozycje imprez kulturalnych, edukacyjnych, oświatowych skierowanych do środowiska osób starszych;
- Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego, dostosowanych do osób w podeszłym wieku;
- Szkolenia skierowane do seniorów, związane z nowoczesną technologią umożliwiającą komunikację międzyludzką: obsługa komputera, internetu, telefonu komórkowego;
- Upowszechnienie wśród seniorów idei wolontariatu;
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów zielonych wraz z „drobną” infrastrukturą społeczną;
- Modernizacja infrastruktury społecznej, integrującej lokalną społeczność, na terenach wiejskich;
- Nadanie nowych funkcji społecznym obszarom zdegradowanym
- Stworzenie nowoczesnej oferty czytelniczej na bazie przyszłego Centrum Rewitalizacji Społecznej.

Wskaźniki efektywności:

- Liczba osób starszych, którym udzielono świadczenia socjalne;
- Liczba wspartych inicjatyw oddolnych seniorów;
- Liczba programów tematycznych w ofercie Uniwersytetu III Wieku;
- Liczba ofert edukacyjnych dla osób starszych;
- Liczba miejsc, w których rozwijane są zainteresowania osób w podeszłym wieku;
- Liczba przeprowadzonych imprez kulturalnych, edukacyjnych, oświatowych skierowanych do osób starszych;
- Liczba ofert spędzania aktywnie wolnego czasu przez seniorów;
- Liczba szkoleń dotyczących nowoczesnej technologii;
- Liczba wolontariuszy-seniorów;
- Liczba zrewitalizowanych parków i terenów zielonych;
- Liczba zmodernizowanych lub nowo wybudowanych świetlic;
- Liczba nowo utworzonych miejsc rekreacji;
- Utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej.

Wskaźniki efektywności CO. 1.5:

- ❖ Liczba osób starszych, którym udzielono świadczeń socjalnych;
- ❖ Liczba ofert edukacyjnych dla osób starszych;
- ❖ Liczba miejsc, w których rozwijane są zainteresowania osób w podeszłym wieku, w tym dzienne ośrodki wsparcia;
- ❖ Liczba przeprowadzonych imprez kulturalnych, edukacyjnych, oświatowych skierowanych do osób starszych.

➤ **CO.1.6 - Przeciwdziałanie bezdomności****Działania:**

- Wsparcie socjalne (świadczenia pieniężne i niepieniężne) osobom bezdomnym, bądź zagrożonych bezdomnością;
- Zapewnienie schronienia, ciepłego posiłku, ubrań osobom bezdomnym;
- Opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności;
- Zapewnienie bezpłatnych świadczeń zdrowotnych osobom bezdomnym;
- Wsparcie osób bezdomnych w poszukiwaniu pracy przez pracowników socjalnych;
- Opracowanie i wsparcie programu zatrudnienia osób bezdomnych;

Wskaźniki efektywności:

- Liczba udzielonych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na rzecz osób bezdomnych;
- Liczba skierowanych osób bezdomnych do odpowiednich placówek socjalnych udzielających schronienia;
- Liczba udzielonych posiłków osobom bezdomnym;
- Liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym udzielono świadczenia socjalnego w postaci opłacenia składki ubezpieczenia zdrowotnego;

- Liczba osób bezdomnych, którzy podjęli pracę;

Wskaźniki efektywności CO. 1.6:

- ❖ Liczba osób bezdomnych na terenie MiG Sztum;
- ❖ Liczba udzielonych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na rzecz osób bezdomnych;
- ❖ Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnym planem wychodzenia z bezdomności.

➤ CO.1.7 - Zbudowanie skutecznego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów uzależnień

Działania:

- Bieżące diagnozowanie problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków;
- Kampanie informacyjne w szkołach, na temat uzależnień i ich skutków;
- Wsparcie przez samorząd działań organizacji pozarządowych, działających na rzecz uzależnionych;
- Zapewnienie rodzinom dotkniętych problemem uzależnienia oraz samym uzależnionym, szerszego wsparcia psychologicznego i społecznego;
- Zwiększenie kompetencji pracowników socjalnych pracujących na rzecz osób uzależnionych przez udział w szkoleniach związanych z tematyką uzależnień;
- Rozwijanie pomocy socjoterapeutycznej wśród dzieci i młodzieży.

Wskaźniki efektywności:

- Liczba osób uzależnionych, którym udzielono świadczenia;
- Liczba osób uzależnionych, sądowo zobowiązanych do odbycia leczenia;
- Liczba kampanii informacyjnych dotyczących uzależnień;
- Liczba wspólnych przedsięwzięć samorządu i organizacji pozarządowych, związanych z problematyką uzależnień;
- Liczba zawartych kontraktów socjalnych;
- Liczba osób/rodzin objętych wsparciem psychologicznym i społecznym;
- Liczba pracowników podnoszących swoje kompetencje w zakresie problemu uzależnień, przez udział w szkoleniach, kursach, warsztatach itp.;
- Liczba osób, którym udzielono pomocy socjoterapeutycznej.

Wskaźniki efektywności CO. 1.7:

- ❖ Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu uzależnień;
- ❖ Liczba zawartych kontraktów socjalnych;
- ❖ Liczba osób, którym udzielono pomocy socjoterapeutycznej;
- ❖ Liczba osób korzystających z Punktu konsultacyjnego dla uzależnionych;
- ❖ Liczba osób objętych działaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

➤ CO.1.8 - Polepszenie stanu zdrowia mieszkańców

Działania:

- Akcje profilaktyczne i informacyjne skierowane do mieszkańców;
- Badania przesiewowe;
- Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia;
- Działania profilaktyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych;
- Działalność opiekuńczo-lecznicza;
- Zwiększenie dostępności lekarzy specjalistów;
- Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy i innych placówek wsparcia.

Wskaźniki efektywności:

- Liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców;
- Liczba przeprowadzonych badań przesiewowych;
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury ochrony zdrowia;
- Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury ochrony zdrowia;
- Liczba przeprowadzonych szczepień;
- Współczynnik umieralności na choroby cywilizacyjne;
- Liczba osób oczekujących na świadczenia rehabilitacyjne i opiekuńczo-lecznicze;
- Okres oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty.

Wskaźniki efektywności CO. 1.8:

- ❖ Liczba przeprowadzonych badań przesiewowych;
- ❖ Liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców;
- ❖ Liczba nowopowstałych/zmodernizowanych obiektów infrastruktury ochrony zdrowia
- ❖ Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami;
- ❖ Liczba uczestników ŚDS i innych ośrodków wsparcia.

➤ CO.1.9 - Aktywizacja osób bezrobotnych, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy

Działania:

- Bieżący monitoring sytuacji osób bezrobotnych, ze szczególną uwagą osób długotrwale bezrobotnych;
- Doradztwo i szkolenia dla osób biernych zawodowo i bezrobotnych (kursy, szkolenia, doskonalenie zawodowe, uzupełnienie kwalifikacji);
- Prace interwencyjne oraz organizacja robót publicznych na terenie miasta i gminy, prace społecznie użyteczne, staże/praktyki;
- Programy aktywizujące i propagujące idee przedsiębiorczości (w tym, systemowe projekty pomocy społecznej, projekty współfinansowane z UE);
- Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej;

- Udostępnienie pomocy prawnej bezrobotnym oraz wsparcia psychospołecznego bezrobotnym znajdującym się w trudnej sytuacji na rynku pracy (długotrwale bezrobotni, niepełnosprawni, osoby po 50 roku życia, osoby bez kwalifikacji zawodowych, matki po urodzeniu dziecka)
- Wsparcie formą świadczeń pieniężnych i niepieniężnych bezrobotnych z trudną sytuacją finansową;
- Aktywne współuczestnictwo szkół gimnazjalnych w poprawie jakości kształcenia zawodowego;
- Współpraca z bezrobotnym klientem w celu rozwiązania trudnej sytuacji życiowej poprzez podpisanie kontraktu socjalnego.

Wskaźniki efektywności:

- Liczba bezrobotnych, znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- Liczba przeprowadzonych kursów, szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego;
- Liczba bezrobotnych korzystających z różnych form doksztalcania zawodowego;
- Liczba bezrobotnych zatrudnionych przy sezonowych pracach interwencyjnych bądź przy robotach publicznych;
- Liczba wdrożonych programów aktywizujących i propagujących ideę przedsiębiorczości;
- Liczba podmiotów zatrudniających osoby bezrobotne do prac interwencyjnych oraz robót publicznych;
- Liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych;
- Wysokość udzielonych świadczeń na rzecz osób bezrobotnych.

Wskaźniki efektywności CO. 1.9:

- ❖ Liczba osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem;
- ❖ Liczba wdrożonych programów aktywizujących i propagujących ideę przedsiębiorczości;
- ❖ Liczba bezrobotnych zatrudnionych przy pracach interwencyjnych bądź przy robotach publicznych, pracach społecznie użytecznych czy stażach/praktykach;
- ❖ Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia;
- ❖ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.

6.2. Aktywizacja mieszkańców (CS.2)

Cel strategiczny CS.2 – AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW

Cele operacyjne (CO):

- **CO.2.1 - Kreowanie pozytywnego nastawienia społeczeństwa do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**

Działania:

- Zwiększenie ilości szkół i placówek z oddziałami integracyjnymi;
- Spotkania w szkołach i przedszkolach z osobami niepełnosprawnymi;
- Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, dotyczących wykluczenia społecznego.

Wskaźniki efektywności:

- Liczba szkół i placówek z oddziałami integracyjnymi na terenie MiG Sztum;
- Liczba odbytych spotkań z osobami niepełnosprawnymi w szkołach i przedszkolach;
- Liczba przeprowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, dotyczących wykluczenia społecznego.

Wskaźniki efektywności CO. 2.1:

- ❖ Liczba szkół i placówek z oddziałami integracyjnymi na terenie MiG Sztum;
- ❖ Liczba odbytych spotkań z osobami niepełnosprawnymi i starszymi w szkołach i przedszkolach;
- ❖ Liczba przeprowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych, dotyczących wykluczenia społecznego.

- **CO.2.2 - Kształtowanie postaw obywatelskich i rozwój wolontariatu (wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej)**

Działania:

- Promocja działań związanych z wolontariatem;
- Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do działań wolontarystycznych;
- Promocja pożądanych postaw obywatelskich na przykładach osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które podjęły działania by się usamodzielnąć;

Wskaźniki efektywności:

- Liczba akcji promocyjnych związanych z wolontariatem;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba wolontariuszy zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Liczba działań promujących, które prezentowały osoby dążące do zmiany swojej trudnej sytuacji życiowej.

Wskaźniki efektywności CO. 2.2:

- ❖ Liczba wolontariuszy;
- ❖ Liczba działań promujących, które prezentowały osoby dążące do zmiany swojej trudnej sytuacji życiowej;
- ❖ Liczba akcji promujących wolontariat.

6.3. Zintegrowanie i uskutecznianie systemu pomocy społecznej (CS.3)
Cel strategiczny CS.3 – ZINTEGROWANIE I USKUTECZNIANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ
Cele operacyjne (CO):➤ **CO.3.1 - Podnoszenie kompetencji pracowników pomocy społecznej**Działania:

- Doksztalcanie pracowników pomocy społecznej (studia, warsztaty, konferencje, szkolenia);
- Wspieranie, również finansowo, pracowników pomocy społecznej przy samokształceniu;
- Wymiana „dobrych praktyk” z innymi organizacjami;
- Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań aktywizujących służby społeczne

Wskaźniki efektywności:

- Liczba szkoleń, warsztatów itp. skierowanych do kadry pomocy społecznej;
- Liczba uczestników szkoleń i innych zajęć podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- Liczba zastosowanych nowych, innowacyjnych rozwiązań bądź zaczerpniętych z innych organizacji.

Wskaźniki efektywności CO. 3.1:

- ❖ Liczba uczestników szkoleń i innych zajęć podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- ❖ Liczba zastosowanych nowych, innowacyjnych rozwiązań, zaczerpniętych z innych organizacji.

➤ **CO.3.2 - Rozwój współpracy między samorządem a organizacjami sektora pozarządowego oraz wzmocnienie działań organizacji pozarządowych**Działania:

- Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych;
- Tworzenie lokalnych partnerstw na rzecz integracji społecznej;
- Promowanie i objęcie patronatem inicjatyw oddolnych związanych z integracją społeczną;
- Utworzenie Centrum Wolontariatu i Wsparcia Podmiotów Ekonomii Społecznej;

Wskaźniki efektywności:

- Liczba wspólnie podjętych działań przez organizacje pozarządowe i jednostki samorządu;
- Liczba działających organizacji pozarządowych na terenie MiG Sztum;

- Liczba podpisanych partnerstw między podmiotami publicznymi a organizacjami pozarządowymi;
- Liczba inicjatyw oddolnych objętych patronatem samorządu MiG Sztum;
- Liczba utworzonych organizacji, zajmujących się wolontariatem, ekonomią społeczną.

Wskaźniki efektywności CO. 3.2:

- ❖ Liczba wspólnie podjętych działań przez organizacje pozarządowe i jednostki samorządu;
- ❖ Liczba podpisanych partnerstw między podmiotami publicznymi a organizacjami pozarządowymi;
- ❖ Liczba inicjatyw oddolnych objętych patronatem samorządu MiG Sztum;
- ❖ Liczba organizacji pozarządowych otrzymujących dotacje z budżetu samorządu.

7. Kluczowe projekty oraz potencjalne możliwości finansowania

W rozdziale tym zostały przedstawione kluczowe projekty związane z polityką społeczną. Wyzaczyło je szereg celów, które zostały zdefiniowane w niniejszym dokumencie na lata 2014-2020. Z szeregu wskazanych projektów kluczowych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, to właśnie tych 5 działań powinno być realizowane w celu integracji społecznej i rozwiązywanie problemów społecznych. Należy jednakże podkreślić, iż nie jest to lista zamknięta i będzie ona na bieżąco aktualizowana i uzupełniana.

Tabela 15 - Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2020⁴³

L.p.	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania
1.	Stworzenie sieciowej, całorocznej oferty turystycznej i kulturalnej na szlaku dziedzictwa kulturowego – na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich obszaru funkcjonalnego poprzez: nadanie nowych funkcji turystycznych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego w Sztumie - utworzenie Pomorskiego Parku Historii i Kultury.	Miasto i Gmina Sztum, Sztumskie Centrum Kultury Uniwersytet III Wieku Grupy Teatralne w SCK Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie MGZO w Sztumie MGOPS w Sztumie Koło Gospodyń Wiejskich w Czerninie Stowarzyszenia sportowe Centrum Kultury Chrześcijańskiej w Sztumie Akademia Morska w Gdyni, Bractwo Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Powiślańska Organizacja Turystyczna, Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, Lokalna Grupa Działania Kraina Dolnego Powiśla	Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego. Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum; programy centralne, w tym głównie PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy
2.	Podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności społecznej na terenie Miasta i Gminy Sztum poprzez nadanie nowych funkcji społecznych zdegradowanym obiektom i obszarom wokół Zakładu Karnego w Sztumie – utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej w Sztumie.	Miasto i Gmina Sztum, MGOPS w Sztumie Sztumskie Centrum Kultury Powiatowy Urząd Pracy Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej	Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego. Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum

⁴³ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 129-134

L.p.	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania
			oraz Samorządu Województwa Pomorskiego; programy centralne, opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy
3.	Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej w powiecie sztumskim, zagrożonym strukturalnym bezrobociem poprzez budowę infrastruktury w Parku Inwestycyjnym w gminie Sztum – etap II.	Miasto i Gmina Sztum, Invest In Pomerania, Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne Dzierżgoń, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie	Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego. Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum
4.	Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Sztumie jako instrument upowszechniania aktywności fizycznej we wszystkich grupach wiekowych i kształtowania prawidłowych postaw prozdrowotnych w obszarze z mniejszą niż średnia wojewódzka liczbą obiektów sportowych.	Miasto i Gmina Sztum, Stowarzyszenia sportowe, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Specjalny Ośrodek Szkolno-wychowawczy w Uśnicach, Instytucje edukacyjne – szkoły podstawowe i średnie, przedszkola, MGZO, Olimpiady specjalne, Warsztaty Terapii Zajęciowej Koniecwałd	Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego. Możliwe źródła finansowania obejmują: Programy centralne, budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego, dotacje celowe Ministerstwa Sportu; opcjonalnie MF EOG i Norweski Mechanizm Finansowy oraz PPP
5.	Podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni publicznych poprzez rewitalizację zdegradowanych terenów zieleni oraz budowę i modernizację obiektów infrastruktury społecznej z elementami małej architektury - w tym	Miasto i Gmina Sztum, Sztumskie Centrum Kultury, Miejsko Gminny Zespół Oświaty, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bractwo Rycerzy Ziemi	Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego. Możliwe źródła

L.p.	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania
	m.in. Park Miejski w Sztumie.	Sztumskiej, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej	finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum; PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy, opcjonalnie PPP

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020

8. System wdrażania i monitoringu

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum na lata 2014-2020 zostanie przyjęta przez Radę Miasta i Gminy Sztum w drodze uchwały. Za realizację Strategii odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie.

Cele strategiczne i operacyjne zawarte w dokumencie zostaną sprowadzone na poziom wykonawczy. Właściwie zaplanowane działania wykonawcze połączone ze stałym monitoringiem i ewaluacją oraz wdrażaniem ewentualnych działań korygujących pozwolą skutecznie realizować Strategię.

Istotnym elementem jest końcowa ewaluacja, która pozwoli ocenić efekty zrealizowanych zadań oraz stworzyć podstawy projektowania zadań na kolejne lata.

Wdrażanie

Podstawowym celem wdrażania jest dążenie do osiągnięcia celów operacyjnych mierzonych zdefiniowanymi wskaźnikami efektywności.

Wdrażanie będzie nadzorował zespół działający pod przewodnictwem Dyrektora Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie. W skład zespołu poza pracownikami MGOPS będą wchodzić również przedstawiciele podmiotów partnerskich zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych. Do zadań zespołu będzie należało:

- definiowanie projektów kluczowych,
- określanie zakresu przedmiotowego projektów kluczowych,
- ocena budżetu w kontekście wdrażania Strategii,
- pozyskiwanie środków na realizację projektów kluczowych,
- monitorowanie wskaźników,
- koordynowanie współpracy z jednostkami zewnętrznymi zaangażowanymi w realizację działań wynikających ze Strategii (przede wszystkim z podmiotami partnerskimi).

Spotkania zespołu powinny odbywać się raz na 6 miesięcy, a program obrad powinien obejmować postępy w realizacji Strategii oraz działania planowane do realizacji w kolejnych miesiącach.

Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja stanowi system ukierunkowany na zbieranie i analizowanie danych w celu oceny skuteczności realizowanych działań. Monitoring pozwala również zidentyfikować problemy i wprowadzić działania zapobiegawcze.

Monitoring obejmował będzie cele i działania określone w *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych*.

Za działania monitoringowe odpowiedzialny będzie Zespół wdrożeniowy, który raz w roku będzie opracowywał raport, będący podstawowym elementem monitoringu realizacji celów

strategicznych i operacyjnych. W raporcie analizowane będą wskaźniki skwantyfikowane dla poszczególnych celów operacyjnych. System monitoringu będzie stale rozwijany, między innymi w zakresie źródeł informacji i danych.

Raporty będą przedstawione Burmistrzowi Miasta i Gminy Sztum.

Etapy monitoringu:

- zbieranie danych,
- analiza danych wraz z identyfikacją odchyłeń od planu,
- przygotowanie raportu,
- propozycje działań korygujących i zmian w Strategii (aktualizacja Strategii).

Opracowane w trakcie zadań monitoringowych raporty będą stanowiły podstawę przygotowania ewaluacji Strategii na koniec okresu jej obowiązywania.

Ewaluacja dotyczy efektów wdrażania Strategii oraz jej wpływu na zmniejszenie liczby i skali problemów społecznych występujących w Mieście i Gminie Sztum. Ewaluacja pozwala również zaplanować usprawnienia i działania korygujące w przyszłych latach.

Raport ewaluacyjny będzie obejmował ocenę efektów wdrażania Strategii na tle zdefiniowanych w niej wizji i celów, a w efekcie określi zakres ewentualnych działań korygujących. Działania korygujące będą punktem wyjścia do opracowania Strategii na kolejne lata, która w dużej mierze będzie prowadziła do realizacji celów, które nie zostały osiągnięte do końca 2020 roku.

9. Spis tabel

Tabela 1. Zasób mieszkaniowy Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku	33
Tabela 2. Powierzchnia lokali gminnych na terenie Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku	33
Tabela 3 – Liczba świadczonych usług związanych z opieką	47
Tabela 4 - Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w latach 2009-2013	58
Tabela 5 -Powody udzielania wsparcia i pomocy na terenie Miasta i Gminy Sztum (liczba rodzin)	59
Tabela 6 - Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w Sztumie w 2013 roku	60
Tabela 7 - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi na terenie Miasta i Gminy Sztum	68
Tabela 8 - Przyznane zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności dla mieszkańców Miasta i Gminy Sztum.....	69
Tabela 9 - Liczba świadczeń oraz wysokość poniesionych wydatków na świadczenia pielęgnacyjne dla osób niepełnosprawnych.....	71
Tabela 10 - Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych, przez osoby bezdomne z terenu Miasta i Gminy Sztum.....	77
Tabela 11 - Liczba przyznanych przez MGOPS w Sztumie zasiłki opiekuńcze	78
Tabela 12 Analiza SWOT – Rodzina, młodzież, dzieci	94
Tabela 13 Analiza SWOT – Osoby starsze i niepełnosprawne	99
Tabela 14 Analiza SWOT – Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia.....	103
Tabela 15 - Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2020	123

10. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum wg płci w latach 2009-2013 (osoba).....	12
Wykres 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum wg wieku w latach 2009-2013 (osoba).....	13
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1 000 osób w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2012 (osoba).....	14
Wykres 4. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)	15
Wykres 5. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)	15
Wykres 6. Liczba ludności przypadająca na 1 przychodnię w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)	17
Wykres 7. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013 (osoba)	17
Wykres 8. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2009-2013	18
Wykres 9. Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2012 (osoba)	21
Wykres 10. Średnia zdawalność egzaminów maturalnych w poszczególnych obszarach w latach 2009-2012 (%)......	22
Wykres 11. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w poszczególnych obszarach w latach 2009-2012 (osoba)	23
Wykres 12. Liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie Miasta Sztum w latach 2007, 2009, 2011-2013 (osoba).....	26
Wykres 13. Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2013 (mieszkanie).....	32

Wykres 14. Liczba nowych budynków indywidualnych oddanych do użytkowania na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2013 (budynek).....	32
Wykres 15. Liczba jednostek gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w ramach Sekcji G wg Działów w 2013 roku (jednostka gospodarcza).....	34
Wykres 16. Liczba jednostek gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w ramach Sekcji S i T wg Działów w 2013 roku (jednostka gospodarcza).....	35
Wykres 17. Liczba jednostek gospodarczych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w ramach Sekcji I wg Działów w 2013 roku (jednostka gospodarcza).....	36
Wykres 18 - Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę	37
Wykres 19 - Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę	38
Wykres 20 - Wskaźnik zagrożenia ubóstwem ustawowym - procent mieszkańców żyjących poniżej granicy ubóstwa ustawowego	39
Wykres 21 - Ilość osób dotkniętych ubóstwem ustawowym w Mieście i Gminie Sztum.....	40
Wykres 22 - Udział osób dotkniętych ubóstwem ustawowym w grupie osób otrzymujących pomoc społeczną od MGOPS w Sztumie	40
Wykres 23 – Osoby wykluczone społeczne zamieszkujące na terenie Miasta i Gminy Sztum (cz. I)	42
Wykres 24 – Osoby wykluczone społeczne zamieszkujące na terenie Miasta i Gminy Sztum (cz. II) ...	42
Wykres 25 - Struktura udzielanych świadczeń społecznych wg rodzaju w 2013 r. przez MGOPS w Sztumie (w ujęciu procentowym – procent osób korzystających z transferów społecznych).....	44
Wykres 26 - Liczba osób, które otrzymały świadczenia pieniężne dystrybuowane przez MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych	44
Wykres 27 - Liczba osób, które otrzymały świadczenia niepieniężne dystrybuowane przez MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych (część I).....	45
Wykres 28 - Liczba osób, które otrzymały świadczenia niepieniężne dystrybuowane przez MGOPS w Sztumie w ramach świadczeń społecznych (część II).....	46
Wykres 29. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.	48
Wykres 30. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci. ...	48
Wykres 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.	49
Wykres 32. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.	50
Wykres 33. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.	50
Wykres 34. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.	51
Wykres 35. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.	51
Wykres 36. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim oraz Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012.	52
Wykres 37. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.	53
Wykres 38. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci.	53

Wykres 39. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci.....	54
Wykres 40. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim, Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.....	55
Wykres 41. Udział bezrobotnych zarejestrowanych mężczyzn w ogólnej liczbie mężczyzn w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim, Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.	55
Wykres 42. Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w ogólnej liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie pomorskim, powiecie sztumskim, Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012.	56
Wykres 43 - Odsetek osób w Mieście i Gminie Sztum, których rodziny otrzymały świadczenia (lata 2009-2013)	57
Wykres 44 - Odsetek osób, którym przyznano świadczenia (lata 2009-2013).....	58
Wykres 45 - Liczba rodzin w Mieście i Gminie Sztum, w których występuje problem uzależnienia.....	60
Wykres 46 - Liczba osób będących sprawcami przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Sztum	63
Wykres 47 - Liczba rodzin, w których występuje przynajmniej 1 osoba niepełnosprawna, które otrzymały pomoc od MGOPS w Sztumie.....	67
Wykres 48 - Liczba rodzin na terenie Miasta i Gminy Sztum, które otrzymały zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności	68
Wykres 49 - Struktura przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2013	69
Wykres 50 - Liczba przyznanych przez MGOPS w Sztumie zasiłków pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2013	70
Wykres 51 - Liczba osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Sztum	74
Wykres 52 - Dane liczbowe dotyczące osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Sztum	76
Wykres 53 - Odsetek mieszkańców w wieku emerytalnym na terenie Miasta i Gminy Sztum, województwa pomorskie oraz kraju	77
Wykres 54 - Liczba osób w wieku emerytalnym na terenie Miasta i Gminy Sztum, z podziałem na płeć	78

11. Spis rysunków

Rysunek 1 - Macierz SWOT – Rodzina, młodzież, dzieci.....	98
Rysunek 2 - Macierz SWOT – Osoby starsze i niepełnosprawne.....	102
Rysunek 3 - Macierz SWOT – Bezdomni, bezrobotni, uzależnienia	107

12. Spis rycin

Rycina 1- Położenie Sztumu na komunikacyjnej mapie Polski	31
---	----

13. Bibliografia

Literatura:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, wrzesień 2012,
2. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, Gdańsk, 2012,
3. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020, Gdańsk, 2013,
4. Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie”, Gdańsk, 2013,
5. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014 – 2020, Agencja Rozwoju Pomorza, Gdańsk, 2013,
6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum, Grudziądz, Sztum 2013,
7. Powiatowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych powiatu sztumskiego na lata 2012-2020, Sztum, 2012,
8. Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, praca zbiorowa pod red. Marcina Nowickiego, IBnGR, Gdańsk, 2012,
9. Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, IBnGR, Gdańsk-Sopot, 2012,

Strony internetowe:

1. <http://www.stat.gov.pl/gus>
2. <http://www.pomorskie.eu/pl/>
3. <http://sztum.pl/>
4. <http://mgopssztum.pl/>

14. Spis załączników

Załącznik 1 - Raport z konsultacji społecznych